

Vefa

Yaz 2020 - Sayı 16
Dergi - Bülten

İLİM YAYMA
VAKFI

DOSYA KONUSU

Vâkıf İnsan
Vakfeden Kültür

08 Dr. Kerem Kırık
Röportaj

18 Yücel Çelikkalek
Röportaj

30 Yardımlaşma
Kültürümüz ve Vakıf

KUVEYTTÜRK
SAĞLAM BANKACILIK

**SAĞLAM
KART**

Eğitim ve sağlık harcamalarına vade farksız 5 taksit.

HER YIL
50 TL
DEĞERİNDE
ALTIN HEDİYE

Her halimizde
sağlamcı
olmak var.

Eğitim ve sağlık harcamalarına vade farksız 5 taksit uygulaması, MCC kodu "Eğitim" veya "Sağlık" olarak kayıtlı iş yerlerinde, 100 TL ve üzeri harcamalarda geçerlidir. 50 TL değerindeki altın hediyesi, kredi kartıyla 12 ay boyunca her ay 200 TL'lik harcama yapılması ve kredi kartı borcunun düzenli ödenmesi halinde geçerli olup; hediye, 12. ayı takip eden ay sonunda müşteri hesabına aktarılacaktır. Kuveyt Türk, kampanya ve ürün özelliklerinde değişiklik yapma hakkını saklı tutar. Ayrıntılı bilgi için: 444 0 123 ve www.kuveytturk.com.tr

Değerli okurlarımız,

Vefa dergimizin “Vâkıf İnsan Vakfeden Kültür” dosya konulu 16. sayısını sizlere takdim etmenin mutluluğunu yaşatan Rabbimize hamdolsun.

Bu sayımızda kapak konusuyla ilgili birbirinden değerli Vâkıf insanlarla yapılan röportajları ve yine birbirinden kıymetli hocalarımızın kaleminden çıkmış hazine değerindeki yazıları istifadenize sunuyoruz. Gerek röportaj gerekse yazılarıyla dergimize katkı talebimize hüsnü kabulle karşılık veren gönül dostlarımız zenginlik katmışlardır.

Bunlarla beraber dergimizin bu sayısında lisansüstü bursiyer öğrencilerimiz; deneme, kitap tanıtımı, ülke tanıtımı gezi notlarını türünde hazırladıkları yazıları beğeniyle okuyacağınızı umuyoruz.

1973 yılında tesis edilen vakfımızın ilk kurucularından artık çok azı hayatta. Her sayıda, mümkün olduğu kadar ilklerden olmak üzere, hayatta olan bir kurucumuzla yaptığımız röportajı yayınlamaya çalışıyoruz. Bu kapsamda Mütevelli Heyeti Başkanı olarak şahsıyla yapılan röportajı takdirlerinize sunuyoruz.

Yücel ÇELİKBİLEK
Mütevelli Heyeti Başkanı

BAŞLARKEN

mizi, vakfımızın kuruluşu İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitemizin ve mezunlarımızın kurmuş olduğu Vefa İlim Yayma Mezunları derneğimizin ve Vefa’da bulunan İbnülemin Mahmut Kemal İnal öğrenci yurdumuzun faaliyetlerini dergimizde bulabilirsiniz.

Altı aylık periyotlar halinde yayınlanan dergimizin bugünlere taşınmasında büyük emekleri olan kurucularımız, bağışçılarımız, vakıf ve dergi yöneticisi arkadaşlarımızdan hayatta olanları hayırla yâd ederken, ahirete irtihal etmiş olanlara Cenabı Hak’tan rahmet diliyorum.

Rabbimizin; “Sevdiğiniz şeylerden sadaka vermedikçe, siz Cennete eremezsiniz. Allah yolunda her ne harcarsanız muhakkak Allah onu bilendir” (Âl-i İmrân, 92) ve “İyilik etmek ve fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın.”(Mâide, 2) emri ilahisine uygun bir hayat süren, İlim ve irfan aşığı, hizmetleri ve hayırseverliğiyle herkesin takdirini kazanmış, Vâkıf İnsanlarımızı ve kurucularımızı rahmetle yâd ediyoruz.

Bu sayımızda, 14. sayımızda başlattığımız “Aile Boyu İlim Yaymalılar” başlıklı dosyamıza Fendoğlu ailesinin anılarıyla devam ediyoruz. İlkini geçtiğimiz yıl sonuçlandırdığımız ve iki yılda bir yapmaya karar verdiğimiz “İlim Yayma Ödüller” ile ilgili haberi-

İ Ç İ N D

**İLİM YAYMA
VAKFI**

**İlim Yayma Vakfı
Adına İmtiyaz Sahibi**

Yücel ÇELİKBİLEK

Yazı İşleri Müdürü

Adem YAVUZ

Yayın Yönetmeni

Bayram YALÇIN

Editör

Murat ÜLGEN

Yayın Kurulu

Murat YALÇINTAŞ
İdris SARISOY
İsmail KÜÇÜK
Osman ACUN
Feyyaz KALKAN
Enes GÖK

Katkıda Bulunanlar

Abdülmuttalip PARLAK
Mustafa DOĞAN
Mustafa ÖZTÜRK

İletişim

Nişancı Mah. Feshane
Cad. Kızılmescit Sok. No:1
Eyüpsultan - İstanbul

☎ 0212 511 22 90

🌐 www.iyv.org.tr

✉ iyv@iyv.org.tr

Yapım

Yedifark Tanıtım
Organizasyon

Genel Koordinatör

Üsame KAYA

Proje Yöneticisi

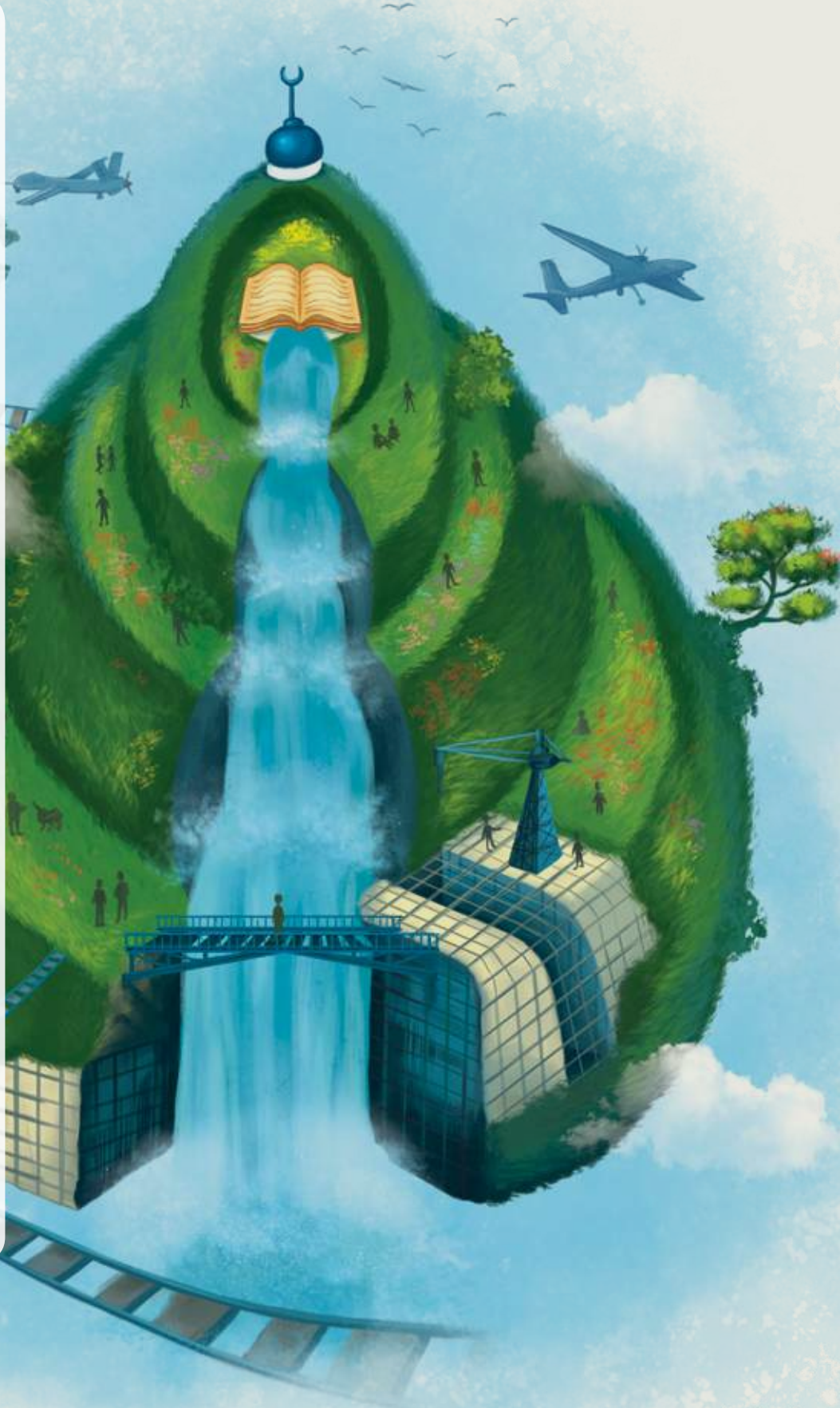
Ertan ŞENYUVA

**Görsel Yönetmen ve
Kapak İllüstrasyon**

Ayşe YÜKSEK

İletişim

Şenlikköy Mah. İmbat
Sok. No: 3/2
Florya - İSTANBUL
+90 212 575 77 77
info@yedifark.com

e k i l e r

6	İlim Yaymalı Olmak		8	Dr. Kerem Kınık Röportaj	
	16	Vakıf/Sebil			
		18	Yücel Çelikbilek Röportaj		
			28	Birlik Olmak ve İyiliği Vakfetmek	
36	İlim Yayma Ödülleri				
	52	Vakıf Kültürü ve Yardımlaşma			
			64	İZÜ'lü Serhat Bulut Balkan Şampiyonu	

VAKIF RUHU: Hayırda Yarışma ve Yardımlaşma

VAKIF KÜLTÜRÜ: İslâm Şehri ve Kurumsallaşma

Her şehir bir “dil”dir. Her dil, bir idrâk çerçevesinde değer kazanır. Varlığın ve hayatın idrâki... Her idrâk sırtını bir inanca dayayarak anlam bulur ve bir düşünceyi oluşturarak işlev üretir.

Buradan hareketle, her şehir bir idrâk, inanç ve düşünce neticesinde var olur. Şehrin bu üçlü ile ilişkisi, aslında tek yönlü bir ilişki de değildir. Çünkü döner bir noktadan sonra şehrin kendisi de bir idrâk, düşünce ve inanç biçiminin zarfı, kalıbı, belki tezgâhı olmaya başlar. Yani kimi zaman bunları kendisi, sâkinlerine sunduğu hayat tarzları ile bizzat üretmeye ve şekillendirmeye başlar.

Her şehir bir “birim”dir. İnsanoğlu, bugüne kadar dünya yüzünde şehirden daha büyük, daha kuşatıcı, daha kavrayıcı ve kapsayıcı bir fiziksel bütünlük üretmemiştir. Şehir, insan ve madde ilişkisinin, insan ve dünya ilişkisinin, giderek insan ve hayat ilişkisinin oluşturabildiği en büyük maddî birimdir. Ülke dediğimiz bütünlük de aslında bir şehirler toplamıdır. Bu açıdan, Max Weber’den bu yana, “Dünya tarihi şehirli insanın tarihidir.” diyen sosyolojik yaklaşıma hak vermek zorundayız.

Her şehir, bir “kollektivite”nin neticesinde inşa edilir. Bu ise, bir insan tekinin değil, insanlar topluluğunun bir amaç uğruna bir araya gelerek, bir inşâ ameliyesi etrafında var olmasını gerektirir ve doğurur. Hatta çoğu zaman bu inşâ işi bir süreç mebnidir, yani şehir, bir zaman diliminde yaşamakta olan insanların değil, geçmişten geleceğe uzanan insan nesillerinin kollektif emeğinin ürünüdür. Bu yüzden şehrin, toplayıcı, toparlayıcı, kenetleyici ve yapıcı bir fonksiyonu da vardır, bir devamlılık bilinci, tarih ve aidiyet şuuru yükleyici katkısı ve işlevi de. Bir şehrin sakini olarak bir araya gelen, o şehri yapan ve o şehirle birlikte yapılan insanlar yekûnu, giderek “amorfi” bir

topluluk olmaktan çıkar, toplum olma vasfı kazanmaya başlar. Çoğu örnekte de bu vasfı bir aidiyet şuuru olarak nesilden nesile aktarır. Eskilerin, doğdukları ve yaşadıkları şehrin adını, kendileri için bir unvan, bir niteleyici sıfat olarak almaları bu şuurun ne güzel bir tezahürüdür. Sadreddîn-i Konevî, Şakîk-i Belhî, Ahmed Yesevî, İbrahim Peçevî, Cüneyd-i Bağdâdî, Hamdullah-ı Amâsî, İsmail Ankaravî gibi...

**Ben bir ulu şara vardım
Ol şarı yapılırdı gördüm.
Ben dahi bile yapıldım
Taş u toprak arasında.**

Bu bağlamda Hacı Bayram-ı Velî’nin mısraları, şehir metaforu etrafında dilendirdiği tasavvufî anlamının yanı sıra, bu gerçeğin çok özlü bir ifadesi olarak da okunacak ve yorumlanacak mısralardır.

Her şehir bir kültür oluşturucudur. Kendisini inşa eden zihinsel kapasitenin, maddî ve manevî gayret ve niyetlerin, amaç ve beklentilerin, biçim ve kalıpların toplamı demektir. Oswald Spengler, “Dünya tarihi, şehirli insanın tarihidir.” derken, bunu kastediyordu. Zira dünya tarihi, insanın dünyaya gönderilişi ve ona kendince bir biçim verme çabası ile başlayan bir süreçtir ve bu çaba, en çaplı, kalıcı ve etkili boyutuna şehirlerde kavuşmuştur. “Şehrin niteliği, içinde barındırdığı kitlenin ruhunu da biçimlendirir”.

Zira her şehrin bir “ruh”u vardır. Ve şehirlinin ruhu, “şehrin ruhu” ile teşekkül eder. Bu bakış açısı ile her şehir, adeta yaşayan bir organizmadır. Geçmişte hayatiyet kazanmış, bugün de bunu sürdüren ve ileriye yönelik olarak da sürdürebilecek olan bir “canlı” yapıdır. Ivan Illich’in, “Bir şehir, ancak ruhu yok edilirse, tarihten silinir.” hükmü, bu “şehrin

ruhu” kavramı üzerine oturtulmuş bir hakikat cümlesidir.

Buraya kadar değindiğimiz şehrin nitelikleri nihaî olarak, “şehrin ruhu” kavramı çevresinde toparlanıp düğümlenmekte ve bu ruh ise en büyük ölçekte bizi medeniyet kavramına götürmektedir. Çünkü aşikârdır ki, her şehir bir medeniyet dairesi içerisinde var olur ve şehrin ruhu o medeniyetin ruhu ile kurduğu ilişki ve besleniş damarının kuvveti oranında anlamını bulur. Yani şehrin hüviyeti, içinde var olduğu medeniyetin ortaya koyduğu değerler ve bu değerlerin yaptığı pratikler dünyası ile, bu değerleri yapan inanç ilkeleri, hayata biçim veren düşünce sistemi ile alakalıdır.

İslâm medeniyeti de kendi şehirlerini inşâ ve ikâme eden güçlü bir medeniyet olmuştur.

Bu açıdan baktığımızda Osmanlı’nın kendisinden önceki Müslüman toplumlarından ve siyasî, sosyal tecrübelerden tavâz ettiği ama kendisine özgü bir renk ve ruh vererek zenginleştirdiği şehir birimleri de bu siyasal-sosyal tecrübe ve birikimin ortak ve büyük İslâm medeniyetine getirdiği önemli ve zengin bir katkıdır.

Osmanlı şehri yapan öğeler, anlayış ve tecrübeler, bu şehir konseptinin etrafında oluşturduğu ruh ve değerler skalası, geçmişte her şeyden evvel Müslüman bir toplumun aidiyet ve hassasiyet noktalarını belirli bir mekânda somutlaştırmakla anlam ve kıymet kazanmıştır.

Bu aidiyet ve hassasiyet noktalarının ve değerler toplamının içinde ise “vakıf” kavramı ve bu kavramın hayata yönelik pratiği olarak vakıf eserleri ve mimarisi, şehri yapan unsurlar arasında önde gelir.

Burada bir vurguyu yapmanın tam da sırasıdır:

Vakıf anlayışı ve uygulaması, kendisini

gerçekleştiren Müslüman toplumların ve tek tek o toplumların her bir ferдинin hayata ve hayat ötesine bakışını yansıtır, zira ardında bir âhret anlayışı, bir “sada-ka-i câriye” niyeti vardır.

Vakıf anlayışı, aynı zamanda toplumların nasıl uzun vadeli ortamlar oluşturabileceğini ve bu imkân üzerinden varlıkla hangi bağlamda ilişkiler kurulabileceğini de yansıtır.

Vakıf müessesesi; mal edinme, temellük etme, servet biriktirme gibi insanî hırs ve refleksler karşısındaki tavrımızı da gösterir.

Belki de en önemlisi, vakıf anlayışı ve uygulaması insana bakışımızı, onu varlıkla ilişkilerimiz içinde nereye oturttüğümüzü de işaret eder.

Zira vakıf, kalıcılık niyet ve isteğidir; fâniliğin ötesine sıçrayabilme çabasıdır. Vakıf, Yaratan'ın talebi üzere, yaratan ile “hayr” odağında ilişki kurma irade ve niyetinin en temel tezahürlerindedir. Bu “hayr”ın ana vasıflarından birisi ise, şüphesiz “yardımlaşma”dır. Bu yüzden Müslüman toplumlarda, çağlar boyunca devam edegelen vakıf uygulama ve kültürünü, hayat pratiği içerisinde bu “yardımlaşma” kavramı etrafında toplayabiliriz. Yardımlaşma, hayrın pratiğe dönüşmüş hâlidir. Zira Müslüman toplumlar, “Hayırda yarışımız!” emr-i ilâhîsine (Bakara/148) muhatap olmuş ve buna inkiyaf etmiş toplumdur. “İnsanların hayırlısı, insanlara yararlı olandır.” Nebvî tembihi, bu ilâhî ilkenin pekiştiricisi olarak asırlardır İslâm toplumlarında vakıf kültürününün mayasını kıvamda tutmuştur.

Yukarıda söylediğim “şehri yapan unsurlar” nitelemesi, burada tesadüfen söylenmiş bir niteleme değildir. Gerçekten de Osmanlı şehirlerinin kalbi, çoğu zaman bir vakıf eserinin çevresinde atar. Bu eser bazen bir cami-medrese-imaret-hamam-kütüphane kompleksi olur, bazen bir han yahut köprü vs. olur. Böylesi vakıf eserleri, bu bağlamda kimi zaman, yeni yerleşim birimlerinin, şehirlerin ilk taşı, nüvesi olma vasfını da taşırlar. Öncesinde gayr-i meskûn olan bir mekâna, araziye yapılan bir han, bir köprü, bir kervansaray benzeri bir vakıf eserinin etrafında gün geçtikçe büyüye büyüye bir şehir mahiyetini kazanan Osmanlı yerleşim birimlerinin varlığını biliyoruz. Uzunköprü, Gülşehir vb. bunlara örnek olarak verilebilir.

Vakıf eserleri, Osmanlı şehirlerinde bir odak, bir nirengi noktası gibi, hayatın nabzını yakalayan, o şehirde hayatın akışını oluşturan, yönlendiren, düzenleyen, en azından etkileyen mekânlar, birimler olagelmışlerdir. Bu yüzden olsa gerektir ki, bu hayatın içerisinde oluşan yahut en azından hayatın temposunu yakalamaya, onunla barışık olmaya azmeden Osmanlı sanatlarının da büyük çoğunluğu, bu vakıf mimarî eserleri ile ilişkili bir şekilde var olagelmışlerdir. Hüsn-i hat, kalemkârî, künde-kârî, hakkâklık, kakmacılık vs.yi bunlar arasında hemen hatırlayabiliriz. Hatta şiiri bile, bu mimarî eserler ile bağlantılı olarak düşünmek mümkündür. Çünkü Divan edebiyatında çok önemli bir yeri olan tarih düşürme geleneğinin, çoğunlukla inşa edilen cami, medrese, han, hamam, imaret vb. gibi bir vakıf mimarî eserinin yapılaşma dair söylenmiş şiirlerle de oluşmuş bir uygulama olduğunu hatırdan uzak tutmamak gerekir. Osmanlı şairlerinin gittikleri bir şehri içindeki güzellerle birlikte anlatmaya çalıştığı “şehrengîz” adı verilen eserlerin içinde de, şairin gördüğü veya gönül bağladığı güzellerin yanı sıra, şehrin mimarî eserlerine de, kısmen bile olsa, değinmesi de bu tür mimarî eserlerin nasıl bir cazibe ve dikkat odağı olduğunun bir göstergesidir.

Ancak bu belirttiklerimize rağmen, gerek Divan gerekse halk şairlerinin, bütünüyle Osmanlı edebiyatçılarının şehre ve onu yapan söz konusu vakıf mimarî eserlerine karşı yeterince ve sosyal hayatta tuttukları yer ve kazandıkları öneme paralel bir dikkat, ihtimam ve kesafetle eğildiklerini, bu tür eserleri ayrıntılı bir biçimde ve yorumlayıcı bir sosyal ve estetik bilinçle ve gözle anlattıklarını söylemek zordur. O büyük Osmanlı mimarî birikiminin, kendi aktüel zamanında ve sonrasında çağlarda, birer münevver olarak Osmanlı şairlerinin kaleminde hak ettiği oranda anlatıldığını ileri sürmek zordur. Divan şiirinin tematik yekünü içerisinde mimarînin yüzü bize çok çok arkalarda kalmış silik bir silüet olarak göz kırpar.

Bu silüetin çizgileri, XIX. yüzyıldan itibaren farklı bir aynada biraz daha netleşmeye başlar gibi görünse de bu sefer aynanın yönü, yansıtma açısı sorunun kaynağını oluşturur. Gerçekten de bu yüzyıldan itibaren Osmanlı aydınım modernleşme süreci ile birlikte dikkat odaklarının içerisinde şehir olgusu da daha fazla girmeye başlar, ancak artık bu dikkatin referansları Batı medeniyeti, bu olgunun örnekleri ise onun inşa ettiği şehirlerdir. Bu dönemde Avrupa'ya giden Osmanlı entelektüeli, devlet adamı veya politika-

cısının gözünü ilk diktiği ögelere birisi büyük, düzenli ve bayındır Avrupa şehirleridir. Dönüşlerinde gazete yazılarıyla, seyahat eserleri ile, sefaretnamelerle ve hatta şiirlerle bu şehirleri uzun uzadıya anlatırlar, buralarda gördükleri saat kulelerini, sarayları, kâşâneleri, parkları, fabrikaları, bulvarları, eğlence mekânlarını vs. uzun uzadıya ve hayranlıkla tasvir ederler. Namık Kemal'in Londra'yı anlatan o meşhur “Terakki” makalesi bunun en tipik örneğidir. Yahut Ahmed Midhat Efendi'nin Avrupa'da Bir Cevalan isimli hacimli eseri... Veyahut Ahmed İhsan (Tokgöz)'ün Avrupa'da Ne Gördüm? isimli seyahat notları... Bu türden birçok eser ismi saymak mümkündür.

Bu görüş ve farkında oluş, beraberinde kıyaslamayı da getirir. Fakat artık bu kıyaslama, bizim şehirlerimizi yapan ruh, kimlik ve bunu yapan eserler ve tarzlar üzerinden değil, XIX. yüzyılda iyiden iyiye palazlanan Batı emperyalizminin beslediği ve cilâladığı Avrupa şehirleri ile bizdeki gerileme sürecine giren bir siyasî ve ekonomik yapının “yeterememe” çaresizliğinin günden güne çaptan düşürdüğü, işlerliğini sekteye uğratmaya başladığı, köhneleştirdiği Osmanlı şehirleri arasındadır. Ziya Paşa'nın o meşhur

***Dişâr-ı küfrü gezdim, beldeler,
kâşâneler gördüm,
Dolaştım mülk-i İslâm'ı, bütün
cîrâneler gördüm.***

mısraları bunun en tipik ifadesidir. Türk aydınım, karşısında hızla ric'at bayrağını çekerek teslim olmaya başladığı modernleşme ideolojisi çerçevesinde bu bakış açısı, Batılı kentlere ve bu kentleri yapan anlayış ve mekanizmaya hayran oluş Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemi aydınlarına kadar giderek genel bir bakış açısı olma hüviyetini kazanmaya başlar. Cumhuriyet rejimi, bu bakışı resmî ideolojinin temeline koyarak kentleşme politikalarını bunun üzerine inşa ettiği içindir ki, vakıf eserleri ve şehir-mimarî ve vakıf ilişkisi iyiden iyiye geri plana itilir, unutulmaya ve bir yerden sonra kimi kalemlerin yazdıklarında ise reddedilmeye, inkâr ve kötülenmeye kadar gider. Vakıf eserlerinin maksatları ve işlevleri dışında çarçur edildiği, vakıf hassasiyet ve titizliğinin kalmadığı dönemlere ve örneklerle şahit olunur. Çünkü artık kıstas değişmiş, mi'yar elden çıkmıştır. Biz artık gerek varlıkla ilişkimizi, gerekse bu ilişkinin insan ve mekân irtibatındaki akislerini “hayr” hassasiyeti ve yukarıda bilhassa vurguladığımız üzere bu hassasiyetin “yardımlaşma” pratiği çerçevesinde görmemeye, gerçekleştirmemeye, dolayısı ile yorumlamamaya başlarız.

³Modernleşme döneminde, bilhassa XIX. asır Osmanlı münevverlerinin Avrupa şehirleri karşısındaki tutumu hakkında daha geniş bilgi için bk: M. Fatih Andı, “Bir Medeniyet Algılaması Olarak Ahmed Midhat Efendi'nin Paris'i”, İlmî Araştırmalar, nr. 20, Güz 2005, s. 7-25.

İlim Yaymalı Olmak

Fakülteyi kazanıp İstanbul görününce,
Bir endişe kapladı hepimizi ilk önce,

Sonra elimden tutup aldı geldi pederim,
Üstümde hakkı çoktur ellerinden öperim.

Kayıt yaptırıp düştük, kalacak yer derdine,
Bir Çiçek hedef verdi; İlim Yayma yurduna.

Yolu tarif ederek ÖMER'i bulun dedi,
Cemal Yener Tosyalı numara seksen yedi.

Bir heyecan kapladı kapısından girince,
Nazik, naif bir adam; zayıf, kısa ve ince.

Yanımda yıldız gibi; KUDRET'li ve MUHTEREM,
Abilerimiz vardı, Yarabbi ne muhteşem!...

BÜYÜKAKIN'dan sonra, nefsiyle SAVAŞAN'lar,
BİLEN'lerdir dağları, denizleri aşanlar.

İstanbul hayatımız işte böyle başladı,
Zaman bereketlendi, adeta yavaşladı.

Yarım ekmek az çorba, ne büyük bir ziyafet,
Bir ceket pantolundu, dört mevsim tüm kıyafet.

Çamaşırı kendimiz yıkar idik banyoda,
Ne kadar da mutluyduk, o küçücük dünyada.

Sabah namaz olunca çalardı Kara Zulüm,
Herkes davete koşar, tek mazeret var; ölüm!...

Mescidimiz hamdolsun tıklım tıklım dolardı,
Melekler gıpta eder, şeytan başın yolardı.

Ardından hazırlanır, dağılırdık okula,
Güzellikler içinde, kötü gelmez akıla.

Akşam okul biterdi bize başlardı hayat,
Her odada talim var, her tarafta kıraat.

Ömer abi sağolsun nakış nakış işlerdi,
Aydınlık istikbali hayal eder düşlerdi.

Barınmak değil gaye; ilim irfan yuvası,
Nice güzel adamlar yetiştirdi burası.

İlim Yayma bizlere Allah'tan büyük nimet,
Ve de büyük bir şeref, taşırız ilelebet.

İlim Yayma

Şerefli bir maziden, kutlu bir istikbâle,
Gidilen yolculuğun tozudur İlim Yayma,
Gönülden bir bağlılık, yıldıza ve hilâle,
Yerli millî olmanın özüdür İlim Yayma.

Güzel insanlar için güzel tohum ekildi,
Tohum meyvaya durdu nasıl zahmet çekildi,
Nakış nakış işlendi, ilmek ilmek dokundu,
Nice sarp yokuşların düzüdür İlim Yayma.

İlimle ve irfanla yetiştirir kendini,
Ufuklar dar gelince yıkar gider bendini,
Hiç aklından çıkarmaz bezmi elest andını,
Ham'ken yanıp pişenin közüdür İlim Yayma.

Dosta itimat veren vakur bir duruşu var,
Ümmetin derdi için hayırda yarışı var,
Tüm İslam alemini kuşatıp sarışı var,
Hikmetin ışığıdır gözüdür İlim Yayma.

Vasat ümmet çizgisi, düsturdur hepimize,
Asabiyyet yaklaşmaz, uzaktır kapımıza,
Ehli sünnet harcı vurdular yapımıza,
Önden giden athılar, izidir İlim Yayma.

Ezan susmasın diye daim eli kınalı,
Kanımızdan renk alan albayrağa sevdalı,
Değil bir semtin adı, daim ahde vefalı,
Bu aziz milletin ak yüzüdür İlim Yayma.

Kardeşlik bağlarımız sardı bizi derinden,
Bu bağlar kurtarıyor, bizi dünya kirinden,
Dilerim ki gönlümün en müstesna yerinden,
Yüce Mevla'nın cennet, sözüdür İlim Yayma.

Dr. Kerem Kınık Türk Kızılay Genel Başkanı “Vakıflar Dayanışmanın Cisimleşmiş Halleridir”

Anadolu Coğrafyasında / Türk-İslam Medeniyetinde Vakıf Kültürünün oluşum ve gelişim sürecini bizimle paylaşabilir misiniz? Vakıfların kuruluşu ve vakıf kültürünün gelişimi sürecindeki temel gaye/motivasyon sizce nedir?

Vakıf kültürünün oluşumuyla ilgili uzun uzun tarihi bilgi vermek bu alandaki değerli uzmanlarımızın alanına girmek olacaktır. Ancak kısaca şunu söylemek gerekirse; İslam anlayışında vakıf “bir malı insanların yararına olmak üzere Allah yoluna adamaktır” diye özetlenebilir. Kimi araştırmalara göre Türk medeniyetinde vakıf benzeri yapılar İslamiyet’i kabulden önce de bulunmaktadır. Ancak o yapılar bir “yardımlaşma” dini olan İslam’ın ardından tam anlamıyla vakıf halini almıştır. Vakıf benzeri yapılara aslında birçok medeniyette rastlanmaktadır. Temel gaye vakfa öncülük eden kişi ya da grubun kendince sorun olarak gördüğü bir meselenin çözümü için kendi mallarını adanmalarıdır.

Tarih boyunca milletimizde de dinimizde de ihtiyacı olana yardım etmek her zaman önde gelmiştir. Temelinde dayanışma olan milletimizin hayırda yarışması da ülkemizin dünyada en çok yardım eden ülke konumunda olmasına vesile olmuştur. Kısacası vakıf kültürünün gelişimindeki temel gayeyi milletimizin en küçük hücresine kadar işlemiş olan “hayırda yarışmak” olarak niteleyebilirim.

Vakıf kültürü kavramının, dayanışma olgusu ile beslendiği düşünüldüğünde; Vakıf kültürünün toplumların güçlenmesini sağlayan bir yapı olması hususundaki görüşleriniz nelerdir?

Kimi kaynaklarda eski Türk uygarlıklarının bazılarında yoksulluğun görünmediği, yoksul düşeni kaldırmakla, onu yeniden topluluğun saygın bir üyesi haline getirmekle görevli vakıflar bulunduğu yazılmaktadır. Bu örnek bile dayanışma duygusunun milletimizin genlerinde olduğuna işaret edebilir. Bir topluluktaki birey, öncelik-

le topluluğundan emin olmak, başına bir şey gelirse topluluğun diğer mensuplarının ona yardımcı olacağını bilmek ister. Eğer bu duygu yok ise zaten o topluluğun bağları ya yoktur ya da çok gevşektir ve bu anlamda da bir millettense bahsedilemez. Onun için Peygamberimiz başta olmak üzere gerçek önderler, o toplumun bazı alanlarda faydasına olacak şekilde vakıflar kurmuşlar, kurulmasını teşvik etmişlerdir. Bu toplumsal dayanışmanın en güzel örnekleri olarak günümüze kadar gelmiştir.

Gönüllülük esası ve vakıf şuru çerçevesinde, vakıf insanı nasıl olmalıdır? Gönüllülük ve yardımlaşma kavramı etrafında günümüzde vakıflar kültürünü ve özünü koruyabilmekte mi?

Bir insana yardım etmek temelde insanın gönülden istemesiyle alakalı bir unsurdur. Zira gönüllü olmadan insanı yardım etmeye zorlamak ise kimseye fayda sağlamaz. Gönüllülük ise bir üst bilinç işidir. İnsanların zamanlarından, paralarından, emeklerinden bir kısmını hiç tanımadıkları insanların hizmetlerine sunma biçimidir. Bu yanıyla erdemlerin en büyüğüdür. İnsani yardım dünyasında da gönüllülerin katkısı yadsınamaz konumdadır. Yardımlaşma, gönüllülerimizin iyi insan olmanın erdemini yeniden hissetmelerini sağlar. Şuna eminim ki gönüllü çalışmalar var oldukça vakıf kültürü de korunmaya devam edecektir.

Vakıf kültürünü oluşturan toplumsal ve insani değerleri açıklar mısınız? Bu bağlamda Vakıf Kültürünü yozlaştıran/zarar veren etmenler/girişimler nelerdir?

Dayanışma, gönüllülük ve en temelinde iyi olmak, iyilik yapmak yardım dünyasının ve vakıf kültürünün değerlerini oluşturuyor. Bir başkasının derdiyle dertlenme, hatta insan bile değil başka yaratılmışın derdiyle dertlenmedir vakıf kültürünün temeli. Okumaya gelen talebe verilen destek, göç yolundaki leyleğe verilen destek ile aynı temelden beslenir. Yaratılan insanı en şerefli mahlûk olarak yaratmıştır. İnsan kendisinden uzaklaştıkça, başka varlıkların dertleriyle de dertlendikçe şerefini korur ancak. Bir bencilin, bir benmerkezcinin bu anlamda şerefinden söz etmek çok da mümkün değildir. Onun için atalarımız başka amaçlarla da vakıflar kurmuştur. Vakıflar bembeyaz örtüler gibi korunmalıdır. Nasıl ki beyaz örtüde bir leke anında belli olur ve artık o kirli olarak görülür, vakıflarda da öyledir. Öyle ki bu sadece o lekeye bulaşmış vakıfla da sınırlı kalmaz, tüm vakıf kültürünü zedeler. Bunun örnekleri maalesef çok kere yaşandı.

Vakıf duyarlılığı ve Yardımlaşma kavramları arasındaki ilişki hakkındaki fikirleriniz nelerdir? Bu bağlamda "Vakıf Kültürü ve Dayanışma" kavramlarının ülkemiz açısından bir devlet geleneği haline geldiği düşünülebilir mi?

Ülkemiz önceki yıllarda kişi başına düşen milli gelire oranla dünyanın en cömert ülkesi idi. Hamdolsun ki geçen yıl ise her bağlamda dünyanın en cömert ülkesi oldu. Türkiye büyük bir ekonomiyeye sahip ancak dünyanın ilk 10 ekonomisi içerisinde de değil. Bazı ülkelerin kişi başına düşen milli geliri bizim ülkemizin çok çok üzerinde. Peki, bu liderlik nasıl oluyor? İşte bu belki de vakıf kültürüne bağlanabilecek bir kökenden besleniyor.

Zira milletimiz biliyor ki mal vermekle azalmaz, bilakis artar. Bir malı bir gaye için vakfetmek kişiyi fakir düşürmez, bilakis zengin eder.

Vakıflar dayanışmanın cisimleşmiş halleridir. Halen de örnekleri bulunmaktadır ama eskilerden örnek vermek gerekirse, toplumda bir kişi gözünü bir vakıf evinde açabilir dünyaya, bir vakıf okulunda okuyabi-

li, öldükten sonra da bir vakıf tarafından toprağa verilebilirdi. İhtiyacı olana destek olmayı bilmeyen toplumlarda vakfetmek de olmaz. Vakıf kültürü ve dayanışma kavramlarını ise devlet geleneği olarak değil devleti oluşturan milletin geleneği olmasından dolayı var olduğunu söyleyebilirim.

Bilinçli nesiller ve Milli kültüre bağlı bireylerin yetişmesinde "Vakıf kültürü ve Dayanışmanın" önemi sizce nedir? Bu bağlamda Vakıf Kültürünün nesiller arasında sağlıklı aktarımı için ne gibi iyileştirmeler yapılmalıdır?

Türk-İslam geleneğinde Selçuklulardan ve Osmanlılardan "Vakıf devletler" olarak söz etmek mümkün olabilir. Kurulan binlerce vakıf o toplulukların kendi değerlerini bir sonraki nesillere aktarmasını sağlamıştır. Eğitimde, sağlıkta, sanatta, ticaretle, toplumsal dayanışmada her şey devletten beklenmemiştir. Konu devletin dalgalanan bütçelerine bırakılmamıştır. Topluluklar kendi geleneklerini, göreneklerini, mili ve dini değerlerini yaşatmak için vakıflar kurmuşlar, o müesseselerin geleceğini garanti altına alacak gelirlerle oraları geleceğe taşımışlardır. Son yıllarda bu geleneği ülkemizde yeniden hayat bulması çok sevindiricidir. Bir topluluğa verilebilecek en büyük zarar o topluluktaki herkesi aynı kalıba sokma çabalarıdır. Vakıflar yerelliği, özgünlüğü, farklılığı yaşatan yerlerdir. Vakıf kültürü ülkemizde çok derin. Bu anlamda belki bir iyileştirmeye değil de yeniçağın gerekleriyle hareket etmeye ihtiyaç bulunmaktadır. Vakıfları yaşatmak yeni ekonomik sistemlerde biraz daha karmaşıklaşmıştır. Vakıf yaşatmak için bağışlanan akaret bir süre sonra ihtiyacı karşılayamaz hale gelebilmektedir. Onun için yeni nesil vakıf idaresi çok önemlidir.

Uluslararası arenada yer alan, ulusal/uluslararası ölçekte faaliyetlerini sürdüren dernek ve vakıfların çalışmaları ile vakıf kültürleri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Türk milli dayanışma ruhu ve vakıf kültürü ile karşılaştırmalı bir analiz yapabilir misiniz?

Kızılay gibi dernekler hariç, ülkemizdeki dernek ve vakıfların çalışmaları, ülkemizden çok, uluslararası camia tarafından bilinmektedir. Devletimiz sosyal dokunun korunması, dezavantajlı grupların desteklenmesi gibi sosyal devletin gerektirdiği alanlarda çok iyi organize olmuş durumdadır. Bunun en net örneğini ise tüm dünya, koronavirüs ile mücadelede gördü. Devletimiz sürecin hiçbir

aşamasında insanlarımızdan bir kurus almadı.

Dünyada ise son yıllarda yapılan yardımlarla bir kez daha görüldü ki "Türk beklenendir". Dünya insani yardım literatürüne dernek ve vakıflarımız "Türk tipi yardım" diye bir kavram soktu. Bu daha az kaynakla daha etkin yardım edebilmek becerisi olarak açıklanabilir. Bunun en büyük nedeni ise Türk yardım kuruluşlarının gittikleri ülkelerde bir kardeş gibi karşılanmaları, büyük ve korunaklı evlere, zırhlı araçlara, güvenlik ordularına ihtiyaç duymamalarıdır. Dünya ise götürdüğü yardımın ancak yüzde 40 kadarını ihtiyaç sahibin ulaştırabilmektedir.

Türk Kızılay'ın yaptığı çalışmalarını vakıf kültürü ve bilinci kavramı çerçevesinde nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kızılay, hasta ve yaralı askerlere yardım gayesi ile kurulmuştur. İlk kuruluş gayesi budur. Bu yanı sıra bakıldığında kendisini bir sorunun çözümüne adanmış bir vakıfla benzerlikler göstermektedir. Ancak aradan geçen 152 yıl içerisinde hemen her alanda "Devletine yardımcı bir kuruluş" olarak görev yapmış, kanunen kendisine verilen Mehmetçiğe yardım çalışmalarını ise hiç aksatmamıştır. Kızılay'ın da vakıflar gibi gelir getirici faaliyetleri, mülkleri vardır. Ancak bunlar diğer vakıflardaki gibi vakıf kuranlar tarafından değil Kızılay'ı destekleyenler tarafından bağışlanmıştır. Vakıflarda olduğu gibi Kızılay'da da yardım edilen kişinin diline, dine, mezhebine bakılmaz. Kimin yardıma ihtiyacı varsa Kızılay o yardımı o kişiye verir. Ne mazlumla ne zalime kimlik sorulmaz Kızılay'da. Her hal ve şartta mazlumun yanında, zalimin karşısında durulur. Kızılay da vakıflar gibi gönüllüler tarafından yönetilir, çalışmalarının önemli bir bölümünü gönüllüler yerine getirir. Bu alanda daha birçok benzerlik

anlatılabilir ama bu röportajın sınırlarını aşar diye düşünüyorum.

Türk Kızılay'ın yardımlaşma ve dayanışma çalışmaları incelendiğinde, göreve geldiğinizde sahip olduğunuz hedefler ile şuan sahip olduğunuz hedefler aynı mı? Sizce gerçekleştirmiş olduğunuz hedefler neler ve bu hedeflerin vakıf kültürüne katkısı nelerdir?

Her tamamladığımız hedef bizi bir sonraki hedefe ulaşmak üzere motive ediyor. Dolayısıyla göreve geldiğimizde ortaya koyduğumuz hedeflerin birçoğunu gerçekleştirdik diyebilirim. Koyduğumuz yeni hedefler de bunun en büyük kanıtıdır. Sürekli gelişen dünyada sadece yardım malzemesi ulaştırmak lojistik faaliyetlerin ötesine geçmez. Biz de insanları ihtiyaç duymayacak şekilde getirmek için projeler geliştiriyoruz. Toplumumuzun kendi kendine yetebilmeleri adına çeşitli kurslar düzenliyoruz. Bunun yanı sıra girişimciliği arttırmaya ve yeni iş fikirleri oluşturulmasına yönelik teşvikler sağlıyoruz. Bu yaklaşımlar gibi daha birçok örneği sıralamak mümkün.

2030 vizyonumuz kapsamında da; yoksulluk ve küresel açlığa savaş açtık, sağlıklı yaşayan ve yaşlanan toplum için çalışıyoruz, afetlere hazır bireyler ve dirençli toplumu oluşturmak için çalışıyoruz, daha yaşanabilir bir çevre için çalışıyoruz, nitelikli eğitimi yaygınlaştırmak için destek veriyoruz. Kurumsal olarak daha çevik, daha yenilikçi, daha şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim yapıyoruz, açık, katılımcı ve ilkeli bir Kızılay ortaya koyuyoruz. Bunların sonucunda da finansal sürdürülebilirliğini sağlamış, dijital dönüşümünü ve kurumsal olgunluğunu tamamlamış bir Kızılay olacak. Kısacası tarihinizin derinliği sizden bekleneni arttırıyor, bizde bu beklentinin ötesine geçmeyi hedefliyoruz.

Gönüllülük esasıyla sürdürülen çalışmalar düşünüldüğünde Türk Kızılay'ının sunduğu imkânlar nelerdir? Gençlere gönüllülük aktiviteleri bağlamındaki önerileriniz nelerdir?

Bugünlerde Ramazan yardımlarımızı ulaştırın ve koronavirüs salgınından etkilenenlere yönelik destek çalışmalarına katılan Kızılay gönüllüleri, yıl içerisinde çeşitli faaliyetlerde bulunuyorlar. Afetlerde yardım ve dağıtım çalışmalarında yardımcı oluyorlar. Sosyal yardımların sahiplerine ulaşmasında şubelerimize destek oluyorlar. Huzurevlerini, hastaneleri, sevgi evlerindeki çocukları, engelli okullarını ziyaret ederek küçük hediyeler hazırlayarak veriyorlar. Kıyafet, kırtasiye, oyuncak bağışı toplayıp ihtiyaç sahibi okullara dağıtımlarının yapılmasını sağlıyorlar. Kan bağış kampanyalarında aktif görevler alarak ve kendi organizasyonlarına kan bağış ekiplerini davet ederek kan bağışı alınmasına destek oluyorlar. Yurt genelinde yürütülen kampanyalara destek sağlıyorlar. Kızılay'ın tanıtımı için üniversitelerde, şehir meydanlarında, büyük organizasyonlarda stant açarak, broşür dağıtarak, okullara gidip sunum yaparak tanıtım faaliyetlerine destek sağlıyorlar. Farkındalık çalışmaları kapsamında, kitap okumaya, kadma şiddete, engellilerin içinde buldukları zorluklara vb. olaylara dikkat çekecek faaliyetler

düzenliyorlar. Ayrıca gerçekleştirilen proje, faaliyet ve diğer organizasyonlarda da gerek yerel gerekse ulusal veya uluslararası düzeyde destek sağlıyorlar.

Daha fazla insana ulaşabilmek adına gençlerimizi buldukları şehirlerdeki şubelerimize giderek gönüllü olmaya davet ediyorum. Ülke genelindeki Genç Kızılay teşkilatlarımızda faaliyet yürütmek üzere genckizilay.org.tr web adresindeki form da doldurulabilir. Bundan sonraki aşamada ise gönüllülerimize gerekli yönlendirmeleri yaptığımızı sizlerin aracılığıyla iletmış olalım.

N. Bilal Erdoğan

Çevrimiçi İlim Sohbeti

Sivil Toplum ve Pandemi Sonrası Dönüşümü

İlim Yayma Vakfı ile nasıl tanıştınız ve vakfın faaliyetleri hakkında neler söylemek istersiniz?

Aslında ne zaman İlim Yayma'yı tanıdığımı ve bu ismi duyduğumu hatırlamıyorum. Ben küçükliğümden bu yana hep duyardım İlim Yayma Vakfı'nı ve İlim Yayma Cemiyeti'ni. Lise okuduğum yıllarda bazen şehir dışında gezilerimizde İlim Yayma'nın yurtlarında kahrıldım. Bu vesilelerle vakfı tanıdım.

İlim Yayma Vakfı'mızın kuruluşu 1973 yılına rastlıyor ve bu vakfın kurucusu 1951 yılında kurulmuş olan İlim Yayma Cemiyeti'dir. Yani imam hatiplerin kuruluşuna destek sağlayan ve muhafazakâr camianın en köklü kuruluşu olan İlim Yayma Cemiyeti, hem 1960 Darbesi hem de 1971 Muhtırasından sonra bir vakıf tüzel kişiliğinin bazı kurumsal güvencelere hâiz olmasından dolayı avantajları olacağı düşünüldükçe İlim Yayma Vakfı'nı kuruyorlar ve Vefa'daki yurt, kurulan vakfın ana faaliyet alanı olarak başlıyor. İlim Yayma Vakfı, 1973 yılından bugü-

ne 47 yıllık süreçte hem Vefa'daki yurt ile hem yılda 2000'e yakın öğrenciye sağladığı burs desteği ile hem 12.000'in üzerinde öğrenciye sahip Sabahattin Zaim Üniversitesi ile hem de ilkinin geçtiğimiz aralık ayında tertip ettiği Türkiye'nin en önemli ve en büyük akademik kurullu İlim Yayma Ödülleri ile eğitimi Türkiye'de yüceltmenin, gençlerin ilme olan ilgisini, iştiağını arttırmanın mücadelesini veriyor.

İlim Yayma Ödülleri'nden biraz bahsedebilir misiniz?

Bu sene 6000'e yakın yüksek lisans ve doktora öğrencisi vakfımızın verdiği bursa başvuru yaptı ve biz lisansüstü çalışmaları desteklemek için 405 öğrenciye burs verdik. Bir yandan bu şekilde öğrencilere yardımda bulunurken bir yandan da akademik çalışmaların ödüllendirilmesi ve çalışmaların teşvik edilmesi adına İlim Yayma Ödülleri'ni düzenliyoruz. Bu ödüller düzenlenirken yaklaşık iki yıl kadar süren bir çalışmayla ve hem ülkemizdeki hem de dünyadaki bu tarz çalışmaları da inceleyerek bu iş için bir akademik kurul oluşturduk. Bu ödüller oluştururken temel gayemiz ilimle geçen hayatlara kıymet verildiğini göstermektir. İlim Yayma Vakfı tarafından verilen bu ödüller şimdiye kadar Türkiye'de verilen en yüksek düzeyli akademik ödüllerdir. Hamdolsun ödül törenimiz ve verilen ödüller alan hocalarımız kamuoyunda çok ciddi bir itibar gördü.

İlim Yayma Ödülleri'ni iki yılda bir yapacağız ve böylelikle de bu ödüller sayesinde Türkiye'nin dünya çapında akademik ödülleri olacak, hedefimiz bunu buralara taşımaktır. Bundan sonra yapacağımız çalışmalar da İlim Yayma Ödülleri'nin kalitesinin gölgesi altında olacak. Bu

ödülleri bizim daha iddialı ve daha büyük işleri yapmamız için adeta yol gösterecek.

İçinde bulunduğumuz pandemi süreci sizce STK'ların hizmet sürecinde bir gerilemeye ya da durgunluğa sebep oldu mu?

Bu süreçten her vakıf farklı şekillerde etkilendi fakat bizim vakfımız ve aynı mecrada hizmet eden vakıflar için eğitimde bir uzaktan eğitim dönemi başladı ve yurtların büyük oranda boşaltılması icap etti. Yurtlarımızı sağlık çalışanlarının konaklamaları için il sağlık müdürlerimizin kullanımına açtık. İstanbul'da 100'ün üzerinde yurt bu şekilde hizmet vermek için hazırlandı. Onun dışında öğrencilerimize burslarımızı vermeye devam ettik. Ülkelerine dönmek isteyen uluslararası öğrencilerin taleplerini yerine getirdik. Yurtta kalıp da evlerine dönen öğrencilerimize, yurdun bu süreçteki dezavantajını da göz önüne alarak yazın bize müsaade edin seneye size yükümlülüklerimizi yerine getireceğiz dedik. Dolayısıyla virüs sürecinde çalışmalarımızda kısmen aksamalar oldu. Fakat toplantılarımızı uzaktan çevrimiçi olarak düzenli şekilde yapmaya çalıştık.

Pandemi sürecinde eğitimlerin akamete uğramaması için neler yapabiliriz hep kafa yorduk. Bir yandan da vakıflarımızın daha sürdürülebilir olması gerektiğinin önemini görmüş olduk. Yani mesela ekonomik zorluk dönemlerinde vakıfların gelirlerinde sıkıntı olabilir fakat bu dönemde bir vakfın geliri olan kira gelirlerinde bile aksama olabiliyor. Fakat öğrencilerimizin burs ve yurt hizmetlerini aksatmamak için çalışmalar yaptık. Aslında bütün hizmet kurumları açısından pandemi dönemi birer test ve birer imtihan süreci olmuş oldu.

Bu süreçte ortak çalıştığımız ve istişare halinde bulunduğumuz STK'lar arasında, kim ne yapıyor birbirimizle paylaşalım dedik ve gerçekten vakıflarımız bu süreçte ortaya koyduğu güzel çalışmaları birbirini ile paylaştı. Başta uzaktan eğitim olmak üzere sohbetler, üye buluşmaları gibi çalışmalar gerçekleştirdik.

Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki koordinasyonu yeterli buluyor musunuz? Bu koordinasyonu geliştirmek için neler önerirsiniz?

Doğrusu ben başarılı gördüğümüz projeleri kurumlar arasında paylaşılması gerektiğine çok inanan birisiyim. Diğer türlü çok tekrara düşebiliyoruz. Bu yüz-

den neyin işe yarayıp neyin yaramadığını, neyin karşılık bulup neyin bulmadığını devamlı birbirimizle paylaşıyor olmamız gerekiyor. Bizim STK'lar olarak çok daha fazla aramızda ünsiyet geliştirmemiz gerekiyor. Bunun hem bir ümmet olmanın gereği olduğunu inanıyorum hem de kurumlarımızın daha verimli olması için gerekli olduğunu düşünüyorum.

Pandemi süreci ile birlikte çoğunluğu gençlerden oluşan sosyal medya kullanımı artmış oldu. Bu süreçle birlikte Sivil Toplum Kuruluşlarının faaliyetlerini dijital ortama aktarmasıyla bu kuruluşların izleyici ve takip kitlesi gençler açısından artmış mıdır sizce?

Bunu bize süreç gösterecektir. Fakat şunu söylemek gerekir ki teknolojiyi daha az kullanan kitlelerimiz teknolojiyi daha fazla kullanır oldular. Kitlelerimizi gençleştirmek için elimizde bir fırsat var artık. Bu İlim Yayma Vakfı için daha da önemlidir. Çünkü bir çocuğun ilme kendini adanmasının kararını erken vermesi önemli. Gençler açısından bizim hedefimiz, üniversiteye gelip de buradan bir memuriyete kapı aralamak değil bizim hedefimiz yaptığı çalışmaları, eserleri ile kendini ilme adayan gençlerdir. Bunun için de bu düşünceler gençlerin zihnine çok erken yaşta düşmelidir. Onun için de İlim Yayma Vakfı neler yapıyor, neden ödülleri veriyor, Sabahattin Zaim Üniversitesi'ni neden kurmuş, İlim Yayma Vakfı'ndan bugüne kadar kimler yetişmiş bunları bilmeleri ve gençlere bunların ulaştırılması çok önemlidir. Eğer biz çocuklarımıza küçük yaşlarda bu ateşi düşürebilsek o zaman çok daha güçlü bilim insanları yetişir. Dolayısıyla toplumda ne kadar erken yaşta bu bilinç geliştirilirse o kadar isabetli kararlar alınmış olur. Bu mecralar vesilesiyle Sivil Toplum Kuruluşları daha genç kitlelere erişebileceklerdir.

Sivil toplum kuruluşlarında pandemi sürecinde yoğunlaşan online tabanlı hizmetler devam edecek mi yoksa eskiye dönüş aşama aşama mı olacak?

Toplumun etkileyen her büyük olay gibi bu sürecin sonunda da izleri göreceğiz. I. ve II. Dünya Savaşı, 1929 Büyük Buhran gibi bütün dünyayı etkileyen pandemi sürecinin izlerini de göreceğiz. Bu izler sosyal ilişkilerde, eğitimde, ekonomide, tüketim alışkanlıklarında ciddi farklılaşmalar olacak. Dolayısıyla STK'larda bu değişimden nasibini alacaktır. Önemli olan vakıf senedinde yazanlara sadık kalmaktır. Bakın 47 yıl geçmesine rağmen İlim Yayma Vakfı'nın yapması gereken

vakıf senedinde yazan amaçlardır. Tabii ki bunlar da zamanın ruhuna uygun değişiklikler ve zamanın ruhuna uygun uyarlamalar yapılabilir fakat temel olan o vakfın vakfiyesinde yazan amaçlara uyumdur.

Vakıfların başarılı olması ve kaynakların doğru şekilde aktarımı noktasında önerileriniz nelerdir?

Vakıfların başarılı olmasındaki ölçüt vakıf senedine ya da kuruluş amaçlarına hizmet edebilmektir. Fakat başarı bunu en verimli ve en sürdürülebilir olarak yapmaktır. Amacımız her ne olursa olsun en az kaynakla en yüksek düzeyde o amaçlara ulaşabiliyorsanız o zaman sanıyorum başarıya ulaşabildiniz demektir.

Başarılı olmanın ilk şartı, acaba doğru insanları doğru görev tanımları ile vakfınızda çalıştırıyor musunuz diye sorabilmektir. Yani vakfınızın kuruluş amaçları ile organizasyon yapınız arasında tam bir uyum olması lazım. İkinci olarak vakfınızın yeterli kaynağı var mıdır? Çünkü siz bu kaynaklar kadar hizmetlerinizi yerine getireceksiniz. Çünkü kaynaklarımızın ötesinde hizmet yapmaya çalışırsanız yarı yolda kalırsınız. Bu sürdürülebilirliğin önemini vurguluyor. Yani kaynaklarınız devamlı kaynak mıdır? Osmanlı döneminde bir hayırsever bir medrese ya da cami yapıyorsa bu yaptığı hayır işinde çalışacak kişilerin maaşlarını ve yapılan vakıf tesisinin ihtiyaçlarını da düşünüyordu ve buna göre hareket ediyordu. Bugünde mesela bir hayırsever bir okul yaptığı zaman bu okulun giderleri için okulun yanında gelir getirecek bir dükkân veya kira getiren bir mülkü de bağışlıyor. Dolayısıyla bizim ecdadımızdan miras kalan vakıf anlayışını sürdürmemiz lazım. Her bir kuruluşun hesabının verildiği, sistematik ve planlı bir şekilde vakıf sistemini devam ettirmek gerekiyor.

Vakıfta herkes ne yapacağını çok iyi bilmelidir. Sistemli ve planlı olmak ve işbirliği yaparak hareket etmek önemlidir. Ayrıca birisi gidip yerine başkası geldiğinde yeni gelenin de işini aynı kalitede yapması gerekir. Bunun içinde vakıflarda sistemli olmak gerekmektedir. En sonunda da ben elimde olan kaynaklarımı vakıf senedinde yazan amaçlarım için kullanabildim mi diye sorması gerekir. Bütün bu söylediklerimi bir arada bulundurduğunuz zaman bence başarılı bir sivil toplum kuruluşu meydana gelir.

Sayın başkanım bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Mim Kemal Öke; “Kişinin Mutluluğu Başkasını Mutlu Etmesine Bağlıdır”

Anadolu coğrafyasında Türk-İslam medeniyetinde vakıf kültürünün oluşum ve gelişim sürecini bizimle paylaşır mısınız? Vakıfların kuruluşu ve vakıf kültürünün gelişim sürecindeki temel gaye ve motivasyon sizce nedir?

Vakıflarımız çok güzide müesseselerimizdir. Türk-İslam medeniyetinde vakıf müessesesinin yerini tayin etmek için bizim bunun temel sütunlarını dinimizin genel umdelerinden ve akâidden aldığımızı belirtmek mecburiyetindeyiz. Evvela burada şunu vurgulamam gerekir ki Batı kültürü ile bizim kültürümüz arasında temel bir paradigma, dünyaya bakış açısı farkı vardır. Bugün Batı uygarlığına baktığımız zaman her şeyin mekanik olduğunu görürüz. Batı, Sanayi Devriminden bu yana materyalist ve son derece maddeci bir anlayışı sürdürmekte ve bireyin kendi kendine yettiği anlayışını savunmaktadır. Tam bunun karşısında bambaşka bir uygarlık görürüz ki bu uygarlık organik bir dünya görüşündedir.

Medeniyetimizin vakıf olgusunu ön plana çıkarmasındaki temel gaye, bir millet olarak güçlü olmamız, refah içinde olmamız ve adaletli olmamız gerektiği ve bununda birbirine bağlı tesianüt zinciri içinde ele alınması gerektiğidir. Mesele refah konusunu ele alırsak, Osmanlı toplumunda devlet bir şekilde toplum için hizmet eder. Bunun yanında halktan insanların bir araya gelerek oluşturdukları Ahilik Teşkilatı ve fütüvvet anlayışı Batı'nın sosyal darvinizmine karşı bir medeniyet ve dayanışma anlayışıdır. Bizde tüketim yerine kanaat hâkimdir.

Osmanlı padişahları vakıf kültürü çerçevesinde halka örnek olmuşlardır. Her padişahın vakfiyesi vardır ve yaptıkları hayır faaliyetleri ile halka vakıf kültürü noktasında örnek olmuşlardır. Ayrıca padişahlar hayır faaliyetlerinin yanında bu

kültürü halka yaymak için zengin ve ticaretle uğraşan insanları da teşvik etmişlerdir. İşte vakıf kültürü, hem Anadolu coğrafyasındaki sivil toplum örgütlerinin bir araya gelmesiyle hem de vakıf insanı haline gelmiş, zengin olmuş insanların bu zenginliklerinin zekâtlarını müesseseleştirerek bir vakfa münhasır kılmasıyla ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla “almak” üzerine kurulu Batı medeniyetinin karşısında “vermek” üzerine kurulu

bir Türk-İslam medeniyeti vardır. Yine tam ifadesiyle “yemek” üzerine kurulu Batı medeniyetinin karşısında “yedirmek” üzere kurulu bir medeniyetimiz vardır. İşte vakıf müessesesi vermek ve yedirmek yani infak etmek kavramları üzerine kurulmuş müessesedir.

Vakıf kültürü kavramının tesianüt olgusu ile beslendiği düşünüldüğünde vakıf kültürünün toplumların güçlenmesini sağlayan bir yapı olması hususundaki görüşleriniz nelerdir?

Mutlu olmak için AVM'lerin açılmasını beklemeyin! Alış-veriş yaparak, üzerinize elbiseler alarak mutlu olabilirsiniz ama insanın tabiatına Allah öyle bir ruh koyuyor ki siz o elbiseyi başkasına giydirirseniz daha mutlu olursunuz. Yani kişinin mutluluğu başkasını mutlu etmesine bağlıdır. İnsanların ve dolayısıyla vakıfların mutluluğu ve huzuru dayanışmaya ve bu da vakıf kültürünün gelişmesine bağlıdır. Şunu da belirtmek gerekir ki vakıf kültürü yalnız insandan insana bir etkileşim değildir. Allah'ında hakkını vermek yani onun rızasını gözetmek gerekir. Daha sonra âlemin hakkını, ekolojinin hakkını vermek gerekir ki bu da eğer bir toprak kurumuşsa toprağı doyurmak, o toprağın üzerinde yaşayan hayvanatı gözetmek, kuşlar için kafes yapmak gerekir. Bu bir iyilik devranı, tesianüt döngüsüdür. İşte bu döngü toplumun her kademesini diri ve güçlü kılan bir anlayıştır ki temeli tesianüt ve onun vücut bulmuş hali vakıflardır.

Vakıf duyarlılığı ve yardımlaşma arasındaki ilişki nedir? Bu bağlamda vakıf kültürü bir devlet geleneği haline geldiği düşünülebilir mi?

Vakıf duyarlılığı içinde “gönüllülük” çok önemlidir. Her hangi bir para beklentisi olmadan bir vakfın hayır ve hasenatının devam edebilmesi için çalışan kişiye gönüllü denir. Gönüllülük temel dinamiktir ve sürdürülebilir olması gerekir. En önemlisi de gönüllüde gönül olmalıdır. Gönülün içerisinde Allah'a yönelik muhabbet, Resullah'a yönelik muhabbet, âdeme ve âleme yönelik muhabbet olması gerekir. Yani gönüllülük vakıf felsefesi

içinde gayret etmek ve yaptığı işi büyük bir şevkle yapmak için olmazsa olmaz bir kavramdır.

İkinci sorunun cevabını aslında şuan yaşadığımız virüs dolayısıyla görmek mümkündür. Bir bakın hastanelerimize, bu hastanelerin birçoğu vakıf hastaneleri ve bu zorlu süreçte insalara yardım ediyor. Batı virüs sürecinde yaşlı nüfusu hastanelere dahi kabul etmeyip bunları ne kadar çabuk yok edersek biz o kadar rahat ederiz”, dediler. Fakat biz bunun tam tersine “bu yaşlıları yaşatmakla mükellefiz” dedik. İşte yaşatma anlayışı işte vakıf zihniyeti...

Bilinçli nesiller ve kendi kültürüne bağlı bir neslin önemi nedir ve vakıf kültürünün nesiller arasında sağlıklı bir şekilde aktarımı için ne gibi iyileştirmeler yapılmalıdır?

Bunun için her şeyin ötesinde bizim insan telakkimizde ciddi bir tefekküre ihtiyacı vardır. İnsandan anladığımız şey Batı felsefesinin bize dayattığı sadece bedenden müteşkil bir yaratık mı yoksa onun tüm maddi unsurlarının üstündeki ruhu mudur? İşte bizim maddeden ve her şeyi madde ile açıklamayı öneren bu zihniyete karşı insan telakkimizde onun bir ruhu olduğunu neslimize anlatmamız gerekmektedir.

Vakıf medeniyeti mert ve cömert bir insan ister. Bir medeniyet düşününki cömertlik kavramını katman katman geliştirmiştir. Bizde cömertliğin katmanlarından biri “kerem etmek”tir. Kerem etmek bir kişiye isteyince vermek, yardım etmektir. Sonraki katman “cûd”tur ki bu istemeden vermektir. İhtiyacı olan birini gördüğünüzde istemesini beklemeden yardım etmektir. Sonra “sehâ” vardır. Sehâ gerektiği kadar vermektir. Yani bir insanın hem bu dünyasını hem de ahiretini düşünerek, yardım ettiği kişinin ihtiyacının ölçüsünü gözeterek vermektir. Daha sonra benim en sevdiğim kavram olan “îsar” kavramı vardır. Bu gelecekte muhtaç olacağın şeyi vermektir ki asıl insan-ı kâmiller bunlardır. İsar ile kullanabileceğimiz bir başka tabir “diğer-gâmlık”tır. Tüm bunları yapabilmek için bizim gönüllü kadrolarımızın olması gerekmektedir tabi.

Vakıf kavramını nesillere aktarmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak için hedeflerimizin olması lazım. Ben her şeye yardım ederim her yere koşarım değil, Osmanlı gibi dağıtmadan ve sabitkadem olmak gerekir. Bunun için de projelerimizin olması, neyi nasıl yapabileceğimizin

bir planının olması gerekir. Vakfa giren insanların iş bölümü ve iş birliği içinde pes etmeden çalışmaları çok önemlidir.

Türkiye’deki vakıfların tamamını kapsayan, UNESCO benzeri bir üst kurul kurulabilir mi?

Vakıf kutsal bir müessesedir ve bu vakfa herhangi bir şekilde hanel getiriçi hareketlerden kaçınmak gerekir. Bazı gerçekleri dile getirmek istiyorum izin verirseniz. Söz meclisimizden dışarı ama bazı vakıflar hırsızlığı meşru hale getirmek için çalışıyor maalesef. Bunlar vakıf müessesesini yozlaştıracak bir takım işler yapıyor. O zaman iyi vakıfla kötü vakıf arasında, samimi vakıfla samimi olmayan arasındaki fark anlaşılıyor. Devlette burada haklı olarak tedirgin

Farklılıklarımıza rağmen bir arada olmanın edebi vardır. Vakıflar siyasi ve ideolojik tartışma yapacak yer değil tesanütü güçlendirecek yerlerdir.

oluyor. Bize düşen görev bu kutsal kuruma yani vakıflara söz ettirmektir. Bunun yapabilmek için de –ben her zaman söylerim– âşık olmayı bilmek gerekiyor. Ama cıvık cıvık sokakta gezip aşkı yozlaştıranlardan bahsetmiyorum tabi.

Burada şunu da ifade etmem gerekir vakıf devlet olmamalı yani vakıf ayrı devlet ayrı olmalıdır. Nitekim bu ülkede devletin içerisine sızmak için vakıflar kuruldu maalesef. **O zaman bizim çok ciddi kurumlarımız olmalıdır. Ne devlet vakfı müsadere etsin ne de vakıflar devleti**

istismar edecek duruma gelsin. Bunun için de soruda belirttiğiniz gibi belli, ciddi kurumların kurularak konfederasyon benzeri yapının kurulması çok faydalı olacaktır. Biz burada Osmanlı Devleti’ni ve tam da bu konuda oluşturulan Evkâf Vekâleti’ni örnek alabiliriz. Osmanlı vakıflardan dolayı oluşacak suiistimale karşı bu kurumu kurmuştur. Yani sizin de dediğiniz gibi aslına rücu etmesi lazımdır.

Şunu da belirtmek gerekir ki üniversitelerimizin de bu konuda hassas olması gerekmektedir. Vakıf üniversiteleri şirket gibi çalışmamalı vakıf vakıflığını şirketliğini bilmelidir. Çünkü bizim tüm vakıf temellerimizin ardında bir Âhi Evran düşüncesi ve geçmişi vardır. Biz ona da sahip çıkmak ve ona da sadık kalmak mecburiyetindeyiz.

Vakıfların siyasi görüşleri olmalı mıdır ya da vakıfların siyasi görüşe ve farklı bir düşünceye sahip insanlar karşısındaki durumu ne olmalıdır?

Vakıf müessesesinin hemzemin geçitleri olmalıdır. Yani vakıf kurulduğu toplumdaki bütün farklılıkları kucaklayacak ve onlara sahip çıkacak bir mantıkta olmalıdır. Siz hayır hasenat yapacaksanız yani gayeniz bu ise “sen sağcı mısın solcu musun?” diye sormamız gerekiyor. İşte vakıf insanının amacı birlikteliğe vurgu yapmaktır. Bu zihniyetin yayılması ve insan sevgisinin egemen olduğu bir kalp çizmemiz gerekmektedir. Ayrıca vakıfları bu ülkeyi bir arada tutan en önemli harç malzemesi ve sosyal katman olduğunu bilmek lazım.

Her şeyden önce vakıf müesseselerinin içinde farklılıklarımıza rağmen bir arada olmanın edebi vardır. Vakıflar siyasi ve ideolojik tartışma yapacak yer değil tesanütü güçlendirecek yerlerdir.

Son olarak hayatımızda hayır hasenat için bir pencere açmamız gerekir. Bunu da yapabilmek Cenâb-ı Hakkin lütfü, inayeti ve keremi ile olur. O, istemezse bize bu iyiliği nasip etmez. O yüzden dua edelim de Rabbim bizi iyilikte ve hayır işlerinde istihdam etsin. Onun için vakıf insan olmaya talip olalım. Düşmüşlere ve muhtaçlara el uzatan biz olalım.

Değerli hocam bize vakit ayırdığınız çok teşekkür ederiz.

VAKIF/SEBİL

Her insan, adının kalıcı olmasını ister.

Bazıları Firavun gibi, yüz bin insanı ölesiye çalıştırarak otuz yılda Ehram meydana getirir,

Hazreti İbrahim ise, oğlu İsmail aleyhisselam ile kendi elleriyle Ka'be'yi inşa eder ve doğru bir şekilde anılmayı Rabbinden ister:

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ

“Sonra gelenler arasında bana doğruluk dili kıl. (Geride kalanlara hoş bir sada bırakayım.) (Şuara süresi ayet 26/84)

Her gün beş vakit namazımızda selam vermeden önce Allahümme ve Barik salavatlarını okuyarak, zalim Nemruta karşı direnen, bu yolda ateşe atılmayı göze alan İbrahim aleyhisselam ve onun ailesinden ve onun yolundan olanlara dua ediyoruz.

Bu gün dünyada en çok anılan, milyonlarca minareden “Eşhedü enne Muhammeden Rasülüllah” diye ilan edilen sevgili peygamberimizdir.

Seksen küsur milyon Türk milletinin istiklal Marşına aldığı,

“Bu ezanlar ki, şehâdetleri dînin temeli Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.” dediği, dua ettiği, bu Ezan-ı Muhammedinin bir an kesilmemesi için canını ortaya koyduğu, Sevgili peygamberimiz Muhammed Mustafa sallallahü aleyhi ve sellemdir.

Bin dört yüz yıldır onun adı Yaratamızın adıyla birlikte anılmaktadır. Çünkü Onu yaratan ve Peygamber olarak gönderen Allah Celle celalühü Onun hakkında

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

“Senin zikrini (şanını) yüceltmedik mi? (İnşirah süresi ayet 94/4)

Rabbimiz tarafından adı/şanı yüceltilenlerden biri de İbrahim aleyhisselamdır.

Bir gün Rabbine yönelmiş ve “Sonra gelenler arasında bana doğruluk dili kıl.” (Geride kalanlara hoş bir sada bırakayım.) diye dua etmiş. (Şuara 84)

Dille duasını yaparken elleriyle de Kâbe'yi yapmaya devam etmiş ve kıyamete kadar gelecek Müslümanların birleşme ve kıyam etme yeri yaparak dünyanın en değerli vakfını bırakmış.

Oğluyla beraber yaptığı vakfın kabul edilmesi için Rabbine dua etmişler:

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

“Hani İbrahim Beyt'in temellerini (oğlu) İsmail'le yükseltirken “Ey Rabbimiz, bizden kabul buyur. Şüphesiz Sen işiten ve bilensin” (demişlerdi). (Bakara süresi ayet 2/127)

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

“Herkes önden neyi (yapıp) gönderdiğini ve neyi geride bıraktığını bilecek.” (İnfitar süresi ayet 82/5) Ayetine uygun olarak ölmeye önce ahiretinde ona ışık olacak amelleri yapıyorlar. Mekke'deki Kâbe, Hz. Adem'in inşa ettiği, dünyada en eski vakıf mabettir. Rabbimiz:

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ

Şüphesiz insanlar için ilk kurulan ev, Bekke (Mekke) deki evdir. Âlemlere hidayet ve bereket için kurulmuştur.” Buyurmuş (Al-i İmran süresi ayet 3/96)

Hz. Ömer, Hayber'in fethinde sehmine düşen hurmalıkları görünce sevgili pey-

gamberimize gelmiş ve “Ya Rasulallah, bu güne kadar bana bu kadar hoş gelen bir mal isabet etmemişti. Ben, bu güzel malla Allah'a yaklaşmak istiyorum” der.

Sevgili Peygamberimiz de,

أَحْبَسَ أَصْلَهَا ، وَسَبَّلَ ثَمَرَتَهَا

“İhbis asleha, ve sebbil semeraha” Yani malın aslını tut, gelirini “Sebil” yap” buyurmuş ve Hz. Ömer'in bu sevimli malını vakıf yapmış. (İbni Mace, Sünen, Sadekat, bab 4, Nesai, Sünen K. İhbas, bab 2, Darakutni, Sünen 4/186-193, hadis 5,6,12,17, İbni Huzeyme, Sahih 2/49, hadis 2388)

Topluma, kurtlara kuşlara faydalı olsun diye yapılan vakıflara “Sebil” de denir. İşte bu hadisi şeriften almıştır ismini.

Sevgili Peygamberimiz, Medine Yahudilerinden olan Muhayırık için:

خير اليهود مخيرق

“Yahudilerin en hayırlısı Muhayırık'tır” buyurmuş.

Tarihimizde vakıf hukuku hakkında ilk eseri yazan Hassaf, Ahkam-ül evkaf sayfa 1'de sevgili Peygamberimizin ilk vakfettiği mal, Muhayırık isimli bir Yahudi'nin malıdır diyor.

Muhayırık ölürken mallarının vesayetini sevgili Peygamberimize bırakmış. (Bak İbni Sa'd, Tabakatu Kübra 1/502, İbni Hişam, Siyre 2/88)

Muhayırık, Yahudi olmasına ve Yahudi kalmasına rağmen Uhud harbinde sevgili peygamberimizin yanında yer almış ve Uhud Harbi'nde ölürken bütün mal varlığını sevgili Peygamberimizin tasarrufuna

“Can isterse, Yar yoluna, teninden bir yonga değil tamamını verir.”

vermiş ama bu vasiyetini yaparken “Bütün malım Rasulullah’a verilsin ve o da Allah’ın gösterdiği yere harcasın” demiş (Hassaf)

Gerçi bu sözlerinden hareketle Muhayırık’ın Müslüman olduğuna hükmedenler de olmuştur. Hassaf ise Vakıdî’den naklen Muhayırık’ın Müslüman olmadığını, ölünce cenaze namazı kılınmadığını ve Müslüman mezarlığının kenarına defnedildiğini haber verir.

Aklı başında, ergenlik çağındaki bir Müslüman’ın, menkul veya gayrimenkul malının menfaatini Allah’ın yarattıklarına tahsis etmesi,

“Vakfettim” demesi,

Hâkimin karar vermesi.

Vakfettiği camide namazın kılınması, mezarlıkta defin yapılması, çeşmeden suyun içilmesi gibi topluma arz edilmesiyle beraber vakıf hükmü başlar.

Bütün peygamberleri örnek alan ecdadımız, tarih boyunca Cami yaparak halkı beş vakit bir araya getirmişler, aynı yöne yönelmişler, omuz omuza vermişler araya şeytanlaşmış insanların girmesine tefrika çıkartmasına izin vermemişler.

Mektep ve medrese yaparak halkın eğitimini parasız olarak yapmaya çalışmışlar.

Ribat’lar yaparak cihat için hazır kıta olarak bekleyen mücahitlerin kalacağı, eğitim alacağı ve askeri teçhizatın temin edileceği yerler yapmışlar.

Dâr’üş-Şifalar, hastaneler yapmışlar fakirlerin parasız tedavisi yapılırken işten kaldığı günlerin parasını da vermişler.

Yol ve köprüler yaparak toplumun ulaşımını kolaylaştırarak cennete yol aramışlar.

Yol boyuna Kervansaraylar yaparak Müslüman-kâfir ayırımı yapmadan parasız konaklama sağlanmış ve ticaretin gelişmesine katkıda bulunmuşlar.

Köy ve şehirlerin temizliği, aydınlanması için kurulan vakıfların yanında fakirlerin kirlerinden temizlenmesi için vakıf hamamları yapmışlar.

Vakıf hanlar kurarak ülke ve uluslar arası ticaretin serbest alışveriş merkezlerini oluşturmuşlar.

Halid bin Velid rivayet ediyor:
“Bir adam geldi ve Allah Rasulüne bir çok soru sordu... “Ben insanların en hayırlısı olmak istiyorum” deyince,
Allah Rasulu:

خير الناس من ينفع الناس فكن نافعاً لهم

“İnsanların en hayırlısı insanlara en faydalı olanıdır, insanlara faydalı ol” dedi. (Süyuti, Camiu’l-Ehadis, 37640 nolu Hadis, Kenz-ül ummal 16/171 hadis 44154)

Vakfedenler bu hadisle tarif edilenler arasına girmeyi hedeflemişler.

Mimar Sinan yaptığı eserlerle anılırken Kanun Dönemi’nin ünlü şairi Bâki de, bir mısrasıyla anılmaya devam ediyor.

Hani Bâki:

“Avazeyi bu âleme Dâvûd gibi sal
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş” demiş.

Bâkî’nin bu mısramı bilmeyenimiz çok az. Demek ki çok yazmak, çok söylemek önemli değilmiş. Önemli olan faydalı, güzel, anlaşılır, ikna edici ve kalıcı söz söyleyebilmektir.

Koca Râgıb Paşa:

“Eğer maksud eserse mısra-i berceste kâfidir

Acep hayretteyim ben seddi İskender hususunda”

Yani: “Eğer gaye, hedef, bir eser meydana getirmekse mısra-ı berceste/ güzel bir mısra bile yeterli. Çünkü İskender’in yaptığı o ünlü seddin yerinde yeller eser” diyor.

Kalıcı bir iziniz, sesiniz, eseriniz olsun.

Malla yapılan ibadet olan vakıf malları mülkiyeti Allaha, menfaati yaratılmışlara tahsis edilen mallardır.

Vakıf malının mütevellisi o malı vakfedenin koyduğu şartların dışında kullanamaz, satamaz, bağışlayamaz.

Sevgili Peygamberimiz,

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ « إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مَنْ صَدَقَ جَارِيَةً أَوْ عِلْمٍ يَنْتَفِعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُمْ صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ أَوْ عِلْمٍ يَنْتَفِعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ »

“Kişi ölünce amel defteri kapanır. Ancak üç kişinin amel defteri kapanmaz: Sadaka-i cariyeye (Mektep, medrese, üniversite, köprü, yol, hastane, çeşme, imaret, aşhane vs. gibi toplumun her kesimine karşılıksız hizmet götüren kuruluşlar), bıraktığı faydalanılan ilim ve ona dua eden salih evlat.” (Müslim, Sahih, K. Vesaya Bab 4)

“Ben de bunların hiç biri yok” demeyiniz. Yapılan camilere medreselere, dağ başındaki bir su sızıntısının önüne çeşme yapmaya bir tuğla parası, ilim hareketlerine bir kalem veya kitap parası vermekle, burslara, kurslara katkıda bulunmakla hem sadak-i cariyeye hem ilim hareketlerine katkıda bulunmuş olursunuz.

Can isterse, Yar yoluna, teninden bir yonga değil tamamını verir.

Ömrünü Hizmete Adanmış Bir Vakıf İnsanı,
Vakfımızın Başkanı Merhum Yücel Çelikbilek:

“Bizim mezunlarımız arasından vatanına ve milletine ihanet eden bir kişi bile çıkmamıştır.”

Yücel Çelikbilek Kimdir?

1951 yılında Kars'ta doğdu. Kadıköy Ticaret Lisesi'nden sonra İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ile Mahalli İdareler Enstitüsü'nü bitirdi.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde mahalli idarelerle ilgili yüksek lisans çalışması yaptı.

1989–1994 yılları arasında Refah Partisi Beykoz İlçe Başkanlığı yaptı. 1994 yılında Beykoz Belediye Başkanlığı görevine seçildi. Görevde bulunduğu süre içerisinde Beykoz'un her köşesinde önemli hizmetler yaptı.

1999 yılından itibaren 10 yıl süreyle İstanbul Büyükşehir Belediye'sinde Başkan Danışmanı ve Yerel Yönetimler Koordinatörü olarak görev yaptı.

15 seneyi aşkın yerel yönetim tecrübesiyle birçok başarılı projeye imza attı.

1985 yılından itibaren üyesi olduğu Türkiye'nin en köklü sivil toplum kuruluşlarından İlim Yayma Cemiyeti'nin, 2002–2004 yılları arasında başkanlığını üstlendi.

Kurucu üyesi olduğu İlim Yayma Vakfı'nda 2006–2009 yılları arasında yaptığı Mütevelli Heyeti başkanlığına bir dönem ara verdikten sonra 2012 yılında tekrar seçildi. Vefat ettiği 2020 Mart ayına kadar vakfımızda Mütevelli Heyet başkanlığı görevini icra ederken görevi başında Hakkın rahmetine kavuşmuş oldu.

-Başkanım bizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Biz sizi tanıyoruz tabi ama bir de siz kendinizi tanıtır mısınız? Yücel Çelikbilek kimdir?

Yazılı olarak 1951, sözlü olarak 1949 doğumluyum. Eski zamanlarda doğum tarihleri kaydedildiği dönemlerde kazaya uğruyordu. Nüfus memuru o anda aklında kalanı yazıyor. Bizimki de öyle olmuş. Aslında 1949 doğumluyum. Nüfus memuru arkadaş öyle uygun görmüş ve 16.04.1951 olarak kayda geçirmiş. Kars doğumluyum. Babamın İstanbul'da çalışması dolayısıyla 1956 yılında İstanbul'a gelmişiz. İlkokulu Kars'ta okudum. Liseyi Kadıköy Ticaret Lisesi'nde, üniversiteyi Sultanaahmet İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde bitirdim. İlkokul dönemim 1960 ihtilal dönemine denk geliyordu. İhtilal döneminde ben burada durmayayım demiş babam ve Kars'a gitmişiz. 1960 ihtilalinden sonra ilkokulu, Kars'ta bitirmek nasip olmuş. Bir daha dönüş yapmışım yani. Sonra oradan bir daha İstanbul'a gelmişiz. Ortaokulu bütünüyle burada bitirdim.

-Sizin özellikle üniversite hayatınız Türkiye'nin siyasi açıdan çok çalkantılı olduğu dönemlerdi. O güne dair hatıranızda neler var?

Biz muhafazakâr bir ailenin evladız. Dolayısıyla o günkü olaylarda bize uymayan yerlerde pek bulunmadık. Tamamen kendi düşüncemiz, kendi zihniyetimizin olduğu yerlerde bulunduk. İstikametimizi bozmadan bugünlere gelmeyi Allah nasip etti.

-İlim Yayma Cemiyeti ile tanışmanız nasıl oldu? Hangi vesile ile tanıştınız?

Sedat Çebi abi vardı eskilerden. Özellikle o bizim buraya girmemizi arzu etti. 1980 darbesinin olduğu zamanlardı. Dolayısıyla vakfımızın gelişimi ve gidişatı da biraz sarsıntılı bir dönemdedi. Netice itibarıyla Allah'a şükür cemiyete bizi üye olarak kaydettiler. Cemiyetin yönetiminde yer aldım.

-Çünkü cemiyete üyeliğiniz kayıtlara göre 1989-2007 yılları arasında. Yönetim kurulunda da çeşitli görevleriniz olmuş.

Cemiyette kısa bir dönem başkanlık yaptım. Hasan Sağlam Paşa'dan sonra Cemiyetin ikinci başkanıyım. Oradayken İlim Yayma Vakfı'na üye olma meselesi gündeme geldi. Cemiyetten bir arkadaş vakfa, vakıftan bir arkadaş cemiyete şeklinde bir sistem kurarak vakıfla cemiyet arasında daha sağlam ve anlaşılabilir bir ortaklık olsun istedim. Ve biz oradan rahmetli Hasan Sağlam Paşa'yı, Mehdi Sungur paşamızı vakıf yönetimine verdik, müteveli heyetine verdik cemiyetten. Onlar da cemiyette bizi vakıf yönetimine aldılar.

-Bunun gerekçesi neydi başkanım? Bir sıkıntı mı vardı?

Hayır yoktu. Daha iyi çalışalım. Her türlü etkinlikten birbirimizle faydalanalım diye, akıl noktasında vakfın ortak aklını cemiyete aktaralım, cemiyetin ortak aklını vakfa aktaralım istedik. Çok da isabetli oldu. O günden bugüne kadar vakıfla cemiyet arasında çok tatlı bir ilişki kurulmuş oldu. Ortak toplantılar yapabiliyoruz. Yaptığımız, yapacağımız çalışmalarla ilgili istişarelerde bulunuyoruz. Onlar Türkiye çapında yaptıkları hizmetleri bize intikal ettirerek

düşüncelerimizi öğreniyorlar. Böyle bereketli bir çalışma ortamı doğuyor. İnşallah bundan sonra da böyle devam eder.

-Yakın zamanda da vakıf senedi değişikliği oldu. Orada da el-yevm İstanbul Valisi, el-yevm İstanbul Belediye Başkanı ve el-yevm İstanbul Müftüsü'ne ilaveten el-yevm İlim Yayma Cemiyeti Başkanı da vakıf senedine kurucu üye olarak girmiş oldu. Bu herhalde vakıfla cemiyet arasındaki ilişkiyi, çalışma biçimini daha da güçlendirmek için yapıldı.

Tabii ki öyle oldu. Vakıfla cemiyet arasında mükemmel işbirliğinin devamına katkı sunmuş olduk.

-Biraz önce konuştuğumuz, mütevellî heyet ve yönetim kurulundaki birer üye değişikliği sisteminden daha sonra vazgeçilmiş herhalde? Bir dönem olmuş ama sonra olmamış.

Onun olmasının sebebi belki de şu olabilir. Belediye başkanı gibi vali gibi kişileri üye olarak almca diğerlerinin arasında sanki bir farklılık doğmuş gibi oldu. Tekdüze bir hale getirmek için böyle yapıldı.

-Siz vakıftan önce, üyesi ve yöneticisi olarak Cemiyet'te bulundunuz. Orada bazı grupların cemiyeti ele geçirme teşebbüsleri gibi bir şey oldu mu? Hissettiniz mi böyle bir şey?

Benim bulunduğum dönemde olmadı. Önceki dönemlerde böyle bir şeye tevessül edilmiş ama sağ olsunlar vakfın yönetiminde bulunan arkadaşlarımız, abilerimiz, böyle bir şeyin uygun olmayacağını belirtmişler. Belki bugünleri görmüşler. Siyasetin tatlı tarafları var bazen de ters tarafları olabilir. Bu yapının, vakıf ve cemiyetin yürütmesinde olur da sıkıntı oluşturur diye izin vermemişler. İyi de yapmışlar.

-Hasan Sağlam Paşa'dan sonra yönetim kurulu başkanlığı görevini siz aldınız. Özellikle 28 Şubat döneminin izlerinin, etkilerinin olduğu 2002-2004 yılları sizin cemiyette başkanlık yaptığınız dönem. Cemiyet o dönemden etkilendi mi?

Tabii ki, 28 Şubat dönemi İslami kesimin, ona ait olan kuruluşların tamamında yansıma meydana getirdi. Tabiri caizse bizi inciten, rahatsız eden o tarihi

iyi diye hatırlamak mümkün değil. Türkiye'deki eğitim hayatında, Türkiye'deki sağlıklı cemiyetlerin, vakıfların nefes almasında çok ciddi anlamda kırılğan bir dönem oldu ama Allah'a şükür bu kırılğan dönemi iyi atlattık. Belki çok daha uzun sürebilirdi ama ondan sonra gelen siyasi tablolar, halkımızın bu konudaki çok ciddi gayretleri, emekleri, duaları etkili oldu. Her halükârda Türkiye'deki insanlar böyle bir çıkışı kabullenmediler. Türkiye'deki vakıflara, STK'lara, İslami kuruluşlara gelen bu zıtlasmaya, tepkiye karşı durarak kısa zamanda onların bu yaptıkları zulmü bertaraf ettik. Allah'a hamdolsun ondan sonra süratle toparlanan İslami kesim hem siyasette daha anlamlı mesafe kat etti. Hem de yapmış olduğumuz eğitim hizmetlerini daha yukarılara taşıdık. Böylece kısa zaman içinde, geçmişte kazılmak istenen o çukurların hepsi kapatıldı, üzeri örtüldü ve bugünlere geldik.

-Cemiyetin kuruluşunda daha çok imam hatip yurtlarına hizmet etme maksadı güdüldürken, sanki 28 Şubat döneminden sonra buna ilaveten üniversite yurtçuluğuna da bir yönelme görülüyor.

Tabii. Yani, ihtiyaç neyse biz ona önem veririz. Bu milletin bize verdiği imkânları ve fırsatları hiç laf olsun diye bir yere harcamayız. Bunların hepsi imkân ve fırsattır. İnsan kaynağı imkândır. Nakdi imkânlardır, fırsatlardır. Bütün bunların hepsini yerinde ve doğru kullanmak lazım. Yerinde kullanılmayan hiçbir lira bizim için bir değer ifade etmez. Onu bize veren insanların beklentilerini karşılayacak tarzda değerlendirmemiz gerekiyor. Biz vakıf olarak ve cemiyet olarak ortaöğretimde İrfan Eğitim Kurumları'nı kurduk. 28 Şubat ile birlikte imam hatiplerin ve diğer okullardaki eksiklikleri tamamlayabilmek için İrfan Eğitim Kurumları'nı kurarak orada çok güzel değerler eğitimi ile birlikte onların özel okullarda bitirmek istedikleri imkân ve fırsatları biz vakıf olarak destekleyerek tekrar kazanılır hale getirdik.

Bunların dışında biz üniversite ile ilgili bir çalışma yaptık. Daha öncesinde bizim üniversite açmamıza izin vermemişlerdi.

-Müracaatlarınız olmuş muydu başkanım?

Evet, olmuştu ama maalesef izin verilmemişti. Bu dönem Allah nasip etti, şu

anda çok değer verdiğimiz ilim insanı Sabahattin Zaim Beyefendinin ismiyle üniversitemizin kuruluşunu gerçekleştirdik. Vakfımıza tahsis edilen fevkalade bir arsa üzerine fevkalade bir okul kuruldu. Özel üniversiteler içerisinde fevkalade başarılı olan ve adını hiçbir zaman yere düşürmeyeceğimiz değerli hocamızın adını taşıyan okulumuz daha iyi yerlere gelecektir. Bu üniversiteyi kurmak suretiyle Türk eğitim hayatına yepyeni, başarılı bir eğitim kurumunu ilave etmiş olduk.

-2006-2009 yılları arasında üç yıllık bir mütevelli heyet üyeliğiniz var. Sonra Mustafa Uğur Bey'e görevinizi devrederek bir ara vermişsiniz. 2012 yılında Mustafa Bey'den görevi devralmışsınız. 8 yıldır da mütevelli heyet başkanı olarak vakfımızda görev yapıyorsunuz, hizmet ediyorsunuz. Siz İlim Yayma Vakfı'nın mütevellisine girerken kendinize nasıl bir misyon biçtiniz ve geldiğiniz durum itibarıyla sonuçtan memnun musunuz?

Bu vakıf muhafazakâr bir vakıftır. Bizim temel değerlerimizi öne çıkaran ve temel değerlerimizin yükselmesi için gayret sarf eden bir vakıftır. Dolayısıy-

la vakfımızın, bu çizdiği çerçeve içerisinde işleyişini devam ettiriyor. Biz şu ana kadar üniversitemizin kazanımları itibarıyla hiç taviz vermedik. Ne murat ettiyse onu hayata geçirerek kurucularımızın tabiri caizse her şeyde yüreğine su serptik. Onları hiç bir endişeye sevk etmedik. Bu üniversite acaba ne olacak diye hiçbir kurucumuzun şu ana kadar bize ulaşan bir itirazı olmadı. Çünkü biz vakfımızın senedinde ne yazdıysak o senedin tamamını hayata geçirmeye çalıştık. Çünkü bu bir vebaldir, vakıf sorumluluk gerektirir. Asla vakıfta kurucu olan hiçbir arkadaşımızın vakıf senediyle beraber olmadığı, o senetteki ilkeleri devam ettirme noktasında bir tereddüdü kesinlikle olmadı. Dolayısıyla biz şu anda belki de diyebilirim ki, Türkiye'de vakıf olarak kurulmuş ama o vakıf senedindeki yazılı ilkelerden hiç taviz vermeden hayatiyetini devam ettiren ve bu senedin peşinde koşan çok özel bir vakıftır diyebilirim. Kurucularımız, hiçbir özel taleplerini vakfın içerisinde görmek gibi bir yanışa düşmediler. Biz de buna müsaade etmedik. Hepimizin farklı farklı düşünceleri de vardır. Ama bizim birinci derecedeki düşüncemiz vakfa yazdığımız ilkeler nelerse önce onları hayata geçirmek, önce onları canlı tutmaktır. Dolayısıyla bizim arkamızda duran yüzlerce kurucu varsa hala, o kurucuların akıllarında bu vakıf senedi bir gün bozulur, bu vakıf senedi bir gün farklılaşır mı diye düşünmek gibi bir zafiyete hiç kimse kapılmıyor. Çünkü vakfın kurucuları vakfı kendi özel düşüncelerine alet etmeyecek kadar onurlu ve sağlıklı insanlardı. Biz vakıf senedinde adını ne koyduysak, nasıl ilkeler belirlediysek şu andaki bütün arkadaşlarımız hizmetlerini yaparken o ilkelerden kesinlikle taviz vermezler. Dolayısıyla bizim kurucularımız bundan çok memnunlar. İlkelerde sapma olacağı akıllarına gelmiyor. Onların akıllarına gelmediği için biz de çok memnunuz. Bu vakıfta bizden sonra gelecek arkadaşlara hizmetleri devrettiğimiz müddetçe bu prensiplerin kesin olarak arkasında duracağız. Hiç kimse buraya kendi özel fikriyatını koyamaz.

-Sizin hem mali idarelerde uzun süren bir göreviniz, sorumluluğunuz vardı hem de vakıf hizmetlerini hiç aksatmadan özellikle toplantıları hiç aksatmadan yürüttünüz. İçinizden biri olarak, bir öz eleştiri olarak mesele 1973'te kurulmuş bu vakıf, 47.yılına girdi. Olması gereken yerde olduğuna inanıyor musunuz? Yoksa daha iyi yerlerde mi olmalıydı, der misiniz?

İlk defa üniversite için adım attığımızda önümüzün kesilmesi dolayısıyla orada bir zaman kaybı yaşadık. Aşağı yukarı 5-10 yıl önümüz kesildi. O kesilmeyeydi bugün üniversitemiz biraz daha farklı bir halde olacaktı. Belki orta öğretimle ilgili attığımız adımı çok daha farklı noktalara taşımış olacaktık. Bu zaman kaybına büyük bir azimle, gayretle çalışarak inşallah telafi edeceğiz. Hem çalışanlarımız, öğretim kadromuz şu anda fevkalade bir yapıya büründü ve inşallah Sabahattin Zaim Üniversitesi özel üniversiteler içinde çok daha farklı bir noktaya gelecek. Ve kısa zaman içinde bize çektiydikleri sıkıntıları, kaybettirdikleri o zamanı telafi edeceğimize inanıyorum. Hızla bu açığı kapatarak kurucularımızın beklentilerine cevap vereceğimize inanıyorum.

-Yani bir açık olduğunu düşünüyorsunuz herhalde başkanım?

Tabii, yani şöyle diyeyim. Bu benim çalışan arkadaşlarımdan bir eksikliği değil. Bizim önümüz kesildiği için, sistem böyle bir şeyi o günkü şartlarda yaptığı için böyle. Şu anda pek bir şey söylemeye gerek yok. Allah'a hamdolsun. Mesafe aldık, gidiyoruz. Ama o gün ön kesme durumu olmasaydı, bugün benim arkadaşlarımdan daha da çok övünecekleri bir hizmeti görme şansı yakalayacaktık.

-Zaten zannediyorum, vakıf kurulusundan sonra belli bir süre 1990'lara kadar falan sadece cemiyet tarafından kendilerine aktarılan gayrimenkullerin idaresi ile daha çok meşgul olmuş, bir de Vefa'daki yurtla meşgul olmuş. Çok fazla faaliyet yapma, teşkilatlanma, yeni yurtlar açma, Anadolu'da şubeler açma gibi şeyleri vakıf pek planlamamış.

Şimdi inşallah her halde bahsettiğim konuları genel merkez binamız gibi çok güzel çalışmalar yapıldı ve onlar devam ediyor. Şu an ne yaptığımızı merak eden ve içten içe farklı şeyler düşünen kardeşlerimize bu evraklarla daha çok anlatma fırsatı bulacağız. Bu dergilerimizle birlikte bunları daha da canlı hale getireceğiz. Şimdi tabii ki vakıfların çalışması kolay değildir. Vakıflar hizmetleri büyük emeklerle ve gayretlerle yaparlar. Bu dönem biz vakfa gelir getirme, kazanç temin etme noktasında ciddi bir çalışma başlattık. İnşallah inanıyorum ki bu yıl içerisinde, belki 2020 içerisinde göreceksiniz ki İlim Yayma Vakfı

çok daha mükemmel noktalara gelecek herkesin gıpta edeceği bir vakıf olacak. Bununla birlikte de imkân edinme noktasında da insanlarımızı iyi ikna ederek, iyi tanıtım yaparak vakfımızın gücünü her yerde anlatmış olacağız inşallah.

-Vakfımızda iki yıldır yürüttüğümüz bir çalışmamız var. Bir hayatta olan mütevelli heyet üyelerimiz var 116 kişi, aşağı yukarı bir bu kadar da kurulduğu gündün bugüne kadar vefat eden kurucularımız var. Onların çocukları var vs. Onlara yönelik başlattığımız bir Vefa Programı var, hatim programları var. Bunlarla ilgili ne düşünüyorsunuz, nasıl değerlendiriyorsunuz, bu bir ihtiyaç mıydı?

Vakıf yönetiminin zaman zaman toplantılarda daha neler yapabiliriz sorusunu dile getirerek bu tür şeyler öne çıktı. Bu vakıf hem var olan üyeleriyle, kurucularıyla var hem de bunlardan önce kurucu olup da hakkın rahmetine kavuşan kurucularımız var. Biz bu vakfı sadece hayatta olanlarla devam ettirmiyoruz. Hayatta olmayan, geçmişte hizmet etmiş ama vefat etmiş ama vefat edenlerin bu vakıfla ilgilenecek evlatları var, aileleri var, onları da devreye sokarak bu vakıftan uzaklaştırmayı asla düşünmedik. Onların evlatlarını hep bu vakfın kurucuları gibi değerlendirdik. Dolayısıyla zaman zaman bazı programlar yaparak kurucu olup da vefat edenlerle ilgili hatim programları yapmak suretiyle onları asla unutmamak. Onların ailelerini asla unutmamak. Kurucular şu an hayatta olmasa da eminim ki yüreklerinde arkada kalan evlatlarımız bizim bu hizmetimizi devam ettirir diye yüreklerinde o heyecan vardır. Biz de onların o heyecanlarını devam ettirebilmek için onlarla ilişkimizi kesmiyoruz. Hatim programları ile ailelerine babalarının, abilerinin, kardeşlerinin neler yaptıklarını, onların başladıkları hizmetlerin bugün hangi aşamada olduğunu göstermek suretiyle kendilerini de babalarının, yakınlarının yanında o hizmetlere adapte etmeye çalışıyoruz. Vakfımızın yönetimindeki insanlarla kurucularımızın çocuklarını, ailelerini bir araya getirerek hatim indirdikten sonra onlara bir kahvaltı ikram ederek, sizin babalarımız bilin ki; İlim Yayma Vakfı gibi çok anlamlı bir yeri kurarak, üniversiteler açarak, orta öğretim kurumu kurarak, yurtlar açarak çok değerli hizmetler yapmıştır demiş oluyoruz. Siz de o kapıdan büyüklerinizin arkasından geçin, bu hizmeti devam ettirin demiş oluyoruz. Şu ana kadar

yaptığımız çalışmalar, aldığımız geri dönüşlerde büyük bir memnuniyet gördük. Onlar büyüklerinin yaptıkları bu çalışmalarını büyük bir heyecanla takip ediyorlar. Kurucu olan babalarına rahmet ediyorlar biz de rahmet ediyoruz. Allah rahmet etsin diyoruz.

-Siz bir dönüş yapıyorlar yani.

Tabi tabi. İlgilendiklerini belli ediyorlar. Büyükleri gibi bu ruhu onlar da yaşatmak istiyorlar. Yönetimde yer almak istiyorlar, bu hizmetlerin devamında biz de olalım diye heyecanlanıyorlar. Biz de memnun oluyoruz. Bizim bir görevimiz de bu vakfa yeni yeni insanlar kazandırmak. Onların heyecanlarını bu vakıflarda canlı tutmak istiyoruz. Şu ana kadar da bunu yapmaya çalıştık. Yakın zamanda inşallah kongremizi yapacağız. Yeni yeni arkadaşlar bakıyoruz.

-Ben de tam onu soracaktım. Vefat eden kurucularımızın yerine genellikle evlatlarından seçme gibi bir durum var. Başta bu şekilde oturulup konuşuldu mu? Sanki bir aile vakfıymış gibi ilerletme düşüncesinden mi kaynaklanıyor ya da nedir bunun gerekçesi?

Şu düşünülmüş, başlangıçta çok samimi ifadelerle insanları buraya almışlar. Sonrasında belki vakfın yapısında, olur da dikkat etmezsek zorlamalar olabilir. Gözden kaçırdıklarımız olabilir. Onun yerine biz bu ailelerin düzgün çocuklarını aynı çerçeve içerisinde bu vakfa kazandırmak suretiyle vakfın asla sarsılmaz bir hale gelmesini temin anlamında bunu yapmışız.

-Düzgün çocuklar dediniz, onun bir ölçüsü bir tarifi var mı? Nedir mesela?

Var tabi. Bizim çocuklarımız da bu vakfa gelecekler de bu vakfın ilkelerini bilirler. Senette yazılı olan ilkelerin dışında davranmayacak, vakfın misyonunu ve vizyonunu değiştirme fırsatı kollamayacak karakterde insanları özenle seçmeye çalışıyoruz. Bütün kurucularımız bunun böyle olmasını isterdi zaten.

-Diyelim ki bir kurucumuz vefat etti. Onun evladı geldi dedi ki, ben babamın yerine kurucu olmak istiyorum. Vakıf bunu hemen kabul ediyor mu, nasıl bir süreçten geçiyor?

Hayır, hemen kabul etmiyor. Büyük bir incelemeden sonra vakıf danışma kurulumuz karar veriyor. Burası kim-

senin hevesini giderdiği, anında vakıf üyesi olabildiği bir yer değildir. Burası bizim temel değerlerimize bağlı ve o temel değerler doğrultusunda vakfı ayakta tutmak için emek verilen bir yerdir. Vakıfta bizler durdukça, bizlerden sonra gelen kurucular durdukça bu vakfı kendi temel değerleri üzerinde ayakta tutmalıyız.

-Bir de kurucu seçerken ekonomik olarak katkı sağlayacak biri olmasına dikkat ediyor musunuz?

Tabii ki. Vakfı bu şekilde ayakta tuttuklar. Şimdi onların yakınlarının, büyüklerinin de bugüne kadar getirdiği vakfı tekrar güçlendirerek ayakta tutmayı onlar da bilebilmeli, düşünebilmeli ve bu onların akıllarından hiç çıkmamalı. Burada bulunan kurucuların tamamı, bu vakfı kuranların arzuları istikametinde bu vakfı ayakta tutabilecek gayret sarf ediyorlar. Kuranlardan, evlatlarından Allah razı olsun. Babalarının vakıflarına sahip çıkıyorlar. Babalar evlatlarını bu niyetle, bu azimle büyütmüşler diye düşünüyoruz. Bundan gurur duyuyoruz, onlara rahmet diliyoruz. Kendileri vakıfta kurucu olarak yer almak isterse belli bir prosedürden sonra, onlara teşekkür ederiz. Ve onlara da hayırlı bereketli ömürler dileriz.

-İlk kuruculardan 8 kişi hayatta.

Geri kalanların tamamı ikinci nesil. Siz bunların şu anki ilgisinden mütevellî heyeti başkanı olarak memnun musunuz?

Biz bir tarz belirledik onlarla. Biz onlara teşekkür ederiz. Tabii ki daha fazla beklentimiz var. Çünkü artık beklentiyi de çoğaltmamız gerekiyor. Vakıf farklılaştı, Türkiye farklılaştı. Vakfı Türkiye’de daha anlamlı bir yere getirmemiz gerekiyor. Üniversitemizi daha anlamlı bir yere getirmemiz lazım. Onun için kurucularımızdan daha çok ilgi istiyoruz. Gelsinler bizi denetlesinler, ne yaptığımızı baksınlar. Bu anlamda sıkıntı var derim. Yalnız şöyle bir şey yapalım, bu söyleşiden sonra bu kurucularımıza bir mektup yazarak buradan çıkan bu sonucu kendilerine bildirelim. Diyelim ki, bu vakıf sizin, bu vakfa ilginizi, gayretinizi çoğaltın. Çünkü burası bir hayır kurumudur. Bu anlamda kurucularımıza, vakıf mensuplarımıza bir teşekkür mektubu yazarak onlara sorumluluklarını bir kez daha hatırlatmamız gerekiyor.

-Siz hem cemiyette hem vakıfta uzun süre, aktif olarak yönetim kurulu başkanı olarak görev yaptınız. Sizi etkileyen, aklınızda kalan olaylar var mı? Bir hatıra babında...

Çok şey oldu. Vakıf çalışanlarımız, kurucularımız ve yöneticilerimiz, beraber çalıştığımız süre içinde Allah onlardan razı olsun, gayret ettiler, emek verdiler.

Ben bu anlamda bir eksiklik söylemeyeceğim. Ama burada çalışan herkes bu mektupları bir kez daha gönderdikten sonra bize mektup yazmışlar, göndermişler, ben bir kendimi gözden geçireyim diyerek arkadaşlarımın kendilerini gözden geçirmelerini istiyorum. Senin şu eksikğin vardı diyerek olmaz. Önce insan kendisini hesaba çekmeli, sonra başkasından varsa bir şeyi onu talep etmeli. Ben prensip olarak önce kendimi hesaba çekmeyi düşünürüm, başkasını sorgulamaya kalkışmam. Her zaman şunu söyledim. Allah nasip ederse, biz buralara hiçbir zaman ben buradan asla gitmem diyerek gelmedik, böyle bir hesap içinde olmadık. Çünkü burası bir ticaret yeri değil. Burası manevi kazanım yeridir. Bütün arkadaşlarım da böyle düşünürler. Öyleyse kusur aramayacağız. Kendimize bakacağız, arkadaşlarımıza hep iyilik tavsiye edeceğiz. İnşallah Mart’taki kongreden sonra daha canlı, daha diri bir mütevellî heyeti yapabiliriz. Rabbim niyetlerimizi kabul eylesin, gayretimizi daim eylesin. Bizi mahcup etmesin.

-Hayatının en verimli dönemini İlim Yayma’da geçiren biri olarak İlim Yayma sizin için ne ifade ediyor?

İlim Yayma, birey olarak, insan olarak Yücel Çelikkbilek’in bir vatandaş olması noktasında çok şey kazandırdı. Biz bu vakıfla insanlara hizmetin ne olduğunu

anladık, anlamaya çalışıyoruz. Buradan toplumumuza değerler vermeye gayret ediyoruz. Hiç tanımadığımız insanların çocuklarını yurtlarımızda barındırıyoruz. Büyük bir kazanç. Çocuklarımıza sanki ikinci bir üniversite bitiriyormuş gibi yaptığımız çalışmalarla onların ebeveynlerinin o kazanımları sağlayamayacakları ortamda biz bu kazanımları sağlıyoruz. Çocuklarımızın Türkiye’deki eğitim sistemi içinde daha güzel bir yere gelmesini için gayret sarf ediyoruz. Aldıkları eğitimle, elde ettikleri manevi kazançla, fevkalade bir hizmet adamı olmasına imkân ve fırsat vermeye çalışıyoruz. Onlar da bunun karşılığında dua ediyorlar, kazançları var. Arkadaşlarıyla yepyeni bir dünya kuruyorlar. Biz de onlara teşekkür ediyoruz. Allah yollarını hep açık etsin. İlim Yayma’nın bereketinden, fırsatlarından daim olarak istifade etsinler. Türkiye’nin girişiminden bu çocuklarımız yüreklerini, heyecanlarını birleştiriyorlar. Çok uzak noktalardan birbiriyle iletişim kurmak için VEFADER adıyla kurduğumuz dernekle birlikte her sene bir araya gelme şansı yaşıyorlar. Türkiye’nin geleceğinde çok uzun süre bunu devam ettireceklerine inanıyorum. Onlara iyilikler, sağlıklar diliyorum. Sizlere de verdiğiniz emeklerden dolayı teşekkür ediyorum.

-Güzel bir söyleşi oldu başkanım, çok teşekkür ederiz.

Diyamet Vakfı II. Başkanı İhsan Açık; “Ben demeden önce biz diyebilmek”

Anadolu Coğrafyasında / Türk-İslam Medeniyetinde Vakıf Kültürünün oluşum ve gelişim sürecini bizimle paylaşabilir misiniz? Vakıfların kuruluşu ve vakıf kültürünün gelişimi sürecindeki temel gaye/motivasyon sizce nedir?

Allah'ın mülkünün ferde nasip olması ve o nasibin de gönüllü olarak, isteyerek insanların istifadesine sunmak şeklinde bir motivasyonla temellenmiştir. İslâm tarihine bakıldığında vakıfların tarihinin oldukça eskilere dayandığını, hatta İslâm'ın ilk yıllarından itibaren kurumsal olmasa da işlevsel olarak birtakım vakıfların bulunduğunu söylemek mümkündür.

Hız. Peygamber'in ve ashabın söz ve uygulamalarında vakıf kavramı ve kurumu için başlangıç ve dayanak teşkil eden birçok örnek vardır. Sadaka ve sadaka-i câriye hadisleri İslâm vakfının temellendirilmesinde ve gelişip yayılmasında büyük rol oynamıştır. Hız. Peygamber (s.a.v.) insanın vefatıyla amellerinin kesileceğini, bunun üç istisnasının bulunduğunu, birincisinin geride devam eden bir sadaka/sadaka-i câriye bırakması olduğunu belirtmiştir.(Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 42: 479-486:)

İslâm'ın ilk yıllarından itibaren var olan vakıflar Emevîler, Abbâsîler, Selçuklular ve diğer Türk-İslâm devletleri dönemlerinde giderek gelişmiş, yaygınlaşmış ve müesses bir hal almıştır. Böylece İslâm dünyası adeta bir vakıf medeniyeti niteliği kazanmıştır. Vakıf sistemi nihai şeklini Osmanlı'da almıştır. En yaygın biçimde Osmanlı'da bulunmakla beraber Osmanlı'da vakıf

sistemi kurumsallaşmanın zirvesindedir.

Türkler İslamiyet'i kabul etmeden önce vakıf kurmakta idiler. Nitekim Uygurlar'da içinde bir tıp medresesi ve diğer okulları bulunan bir ibadet kurumuna,

essesesini yaygın hale getirmeye başlamışlardır. (Hasan Güneri, Türk Medeni Kanun'u Açısından Dan Vakıfta Amaç Kavramı Ve Amacına Göre Vakıf Türleri, 1976, Ankara, s. 3-4.)

Vakıf kültürü kavramının, dayanışma olgusu ile beslendiği düşünüldüğünde Vakıf kültürünün toplumların güçlenmesini sağlayan bir yapı olması hususundaki görüşleriniz nelerdir?

Vakıf geleneğinin özü Allah rızasına dayanmaktadır. Bu itibarla vakıf denince ben demeden önce biz diyebilmek, hayatı 'halka hizmet Hakk'a hizmet' düsturuyla anlayıp idrak edebilmek, hiç kimseyi ayırmaksızın insanlara yardım elini uzatabilmek ve hayat öğretisini bu esaslar üzerine şekillendirmek akla gelmektedir.

Vakıfları besleyen ve onu ayakta tutan en önemli muharrik unsurlardan birisi, kuşkusuz İslâm'ın paylaşımcı ve muhtaçlara yardım etmeyi öngören öğretisidir.

Bu toplumsal dayanışmaya anlayışı başkalarına iyilik yapma duygusunu tetiklemektedir. Bu anlayışın hukuki statüye kavuşmuş ve süreklilik kazanmasını ve kurumsallaşmasını vakıflar sağlamaktadır. Yani insandaki iyi niyetin ete kemiğe, hukuki ve sosyal statüye kavuşmuş şekline vakıf diyoruz. Vakıf kültürü tarihi süreçte fetihler sonrası o beldenin İslamlaşması için ana unsur teşkil etmiştir. Selçuklu ve Osmanlı devletleri döneminde, 6390 tane vakfın 38571 parça taşınmaz malı ve büyük tarihî değer taşıyan 7414 adet eski eser kalmıştır. Bu eserler dayanışma anlayışının ete kemiğe bürünmüş halidir.

gelirleriyle katkı getirmek üzere zamanın hâni (hakani) tarafından bağ, bahçe ve arazi vakfedildiğini gösteren vakıf belgeleri bulunmuş olup, arşivlerde saklanmaktadır. (Halim Baki Kunter, Türk Vakıfları ve Vakfiyeleri Üzerine Mücmel Bir Etüd, 1969, Ankara s.IOS.vd.)

Türklerin İslamiyet'i kabulü, bilhassa Abbasi Devleti'nin parçalanarak yerine Selçuklu Devleti'nin kurulmasıyla doğudaki Müslüman ahali Türklerin egemenliğine girmiş; bu suretle Türkler İslâm dini ve hukukunun geliştirdiği vakıf mü-

Gönüllülük esası ve vakıf şuurunu çerçevesinde, vakıf insanı nasıl olmalıdır? Gönüllülük ve Yardımlaşma kavramı etrafında günümüzde vakıflar kültürünü ve özünü koruyabilmekte mi?

Vakıf insanı her şeyden önce mahlûkata şefkatle bakar. Vakıf insanı, yumuşak huylu, alçak gönüllü, yüzünden tebessüm eksik olmayan asla kalp kırmayan, kırılırsa da hemen affeden insandır.

Vakıf insanı yalnız kendini düşünen değil, diğerlerini de düşünen diğerkâm insandır. Kardeşi için fedakârlıkta bulunan aynı zamanda îsar sahibidir. Muhaçir-Ensar bunun en güzel örneğidir.

Mevlana'nın "Tathı suyun başı kalabalık olur." sözü gereğince **vakıf insanı etrafında sevinilen, insanları kaynaştıran sözü sohbeti dinlenen ve görüşlerine değer verilen insandır.**

Vakıf insanı aksiyon insanıdır. Gönüllü olarak girdiği her yeri yeşerten, her yerde beklenen, en kuytu yerleri dahî aydınlatan, bitmeyen bir enerjisiyle hareket eden ve tüm bu aksiyonlarına karşılık beklemeyen insandır.

Vakıf insanı vizyonerdir. Sadece etrafını değil oturduğu mahalleyi şehrinin ülkesini hatta tüm dünyayı gönüllü olarak çalışmalar yapabileceği bir faaliyet alanı olarak görebilecek bir bakış açısıyla hareket eder.

Günümüzde vakıflarımız güçlenmekte ve gönüllülük sistemleriyle kamu ve diğer sektörlerle rekabete yönelik fırsatları yakalamak için çaba sarf etmektedir. Ülkemizin dünyada en fazla yardım eden kuruluş olması sivil toplumumuzun ve vakıf insanı kavramının önemini bize bir kere daha hatırlatmaktadır.

Vakıf kültürünü oluşturan toplumsal ve insani değerleri açıklar mısınız? Bu bağlamda Vakıf Kültürünü yozlaştıran/zarar veren etmenler/girişimler nelerdir?

İslam'ın kendisi vakıf kültürü için esasen temel dinamiktir. İslam dini Peygamberimizden itibaren ulvi ve insani gayeleri hedef alan her müesseseyi geliştirmeye çalıştığı için Vakıfları uygulama sahasına almıştır.

-Vakıflar insanın vicdani yönünün açığa çıkarmıştır. Zayıf insanların sığınma hissi ile kuvvetli insanların himaye etme,

sahip çıkma duygularının kesiştiği nokta vakıflardır.

-Vakıflar insanların hayrını yönlendirmiş ve kurumsallaştırmıştır. Kişinin malın zevk ve safa için harcanıp gitmesini ya da birkaç kişiye sınırlı ölçüde bağış vermesini engelleyecek şekilde kurumsal bir yapı ile insanların karşısına çıkmaktır.

-Vakıfların, temel değerleri arasında psikolojik faktörlerde vardır. İnsanın yaşarken ve öldükten sonra kendisini hayırla yâd ettirecek ve hayırla anılma iyi bir insan olarak tanınma gibi psikolojik altyapısı vardır.

-Vakıflar toplumsal barışa katkı sağlar. Vakıflar, gelir dağılımı adaletsizliği açısından ortaya çıkan sınıfsal ayrımları ortadan kaldırmak ve toplumsal barışın sağlanması ve kişisel servetin biriktirmesine yön vererek kurumsallaşmasına katkı sağlamaktadır.

-Vakıflar devletin mali ve sosyal bazı sorumluluklarının hafifletilmesine katkı sağlamıştır. Vakıflar iktisadi mali ve sosyal yönden devletten istenene ve arzulanan bazı hizmetleri gerçekleştirmede aktif şekilde rol alırlar.

Vakıf kültürünü yozlaştıran ve zarar veren faktörler ise;

-Vakıfname şartlarına uyulmaması: Vakıflara konulan, bağışlanan mallar Allah'ın rızası gözetilerek şarta bağlanmıştı. Vakfiyelere uyulmaması kurulan ve çok büyük bütçelere sahip olan vakıflara büyük zarar vermiştir.

-Suiistimaller: Vakıf gelirlerinin yanlış hamleler ve faaliyetler yapma, kişisel kariyer için kullanılma, adam kayırma gibi amaçlar doğrultusunda kullanılması suiistimalleri vakıf müesseselerine zarar vermektedir.

-Dünyevileşme: Sorumluluklarını unutan insanın inisiyatif almaktan çekinerek dünya haz ve lezzetlerine kapılarak kendi olma, Allah'ın halifesi olma sorumluluğundan uzaklaşmasıdır.

Vakıf duyarlılığı ve yardımlaşma kavramları arasındaki ilişki hakkındaki fikirleriniz nelerdir? Bu bağlamda "Vakıf Kültürü ve Dayanışma" kavramlarının ülkemiz açısından bir devlet geleneği haline geldiği düşünülebilir mi?

Vakıf, tarih boyunca süregelen yar-

dımlaşma ve dayanışma duygusunun kurumsallaşmış halidir.

Vakıf duyarlılığı; vakfın belirli toplulukları kapsamamasından çok, bütün insanları, hatta hayvanları ve doğayı da içine alacak şekilde genişleyerek enginleşmesine vesile olmuştur. Hatta Osmanlı'da vakıf duyarlılığı o kadar zirveleşmişti ki, insanlara hizmet imkânı kemâl bulduktan sonra hayvanlara dahî hizmet çıkışı açılmıştır. Yaralı kuşlara, hasta hayvanlara tedavi merkezleri kurulmuştur.

Vakıfların ifâ ettiği vazife, devletlerin sarsılıp zayıf düştüğü dönemlerde bile devam etmiş ve cemiyetin yaralarına şifa olmaya devam etmiştir. Böylece en zor şartlarda ve nazik durumlarda dahî cemiyetin mağdur, mahzun ve gönülsü yaralı insanlarına açılan bir şefkat kucağı olmayı sürdürmüştür.

Tarihten itibaren hızı hiç kesilmeyen bu gelenek günümüzde aynı şekilde ülkemizde birçok vakıf eliyle sürdürülmektedir. Sivil toplum örgütlerini ve vakıfları içinden geçtiğimiz en zor süreçlerde dahi sahada görebiliyoruz.

Bilinçli nesiller ve milli kültüre bağlı bireylerin yetişmesinde "Vakıf kültürü ve Dayanışmanın" önemi sizce nedir? Bu bağlamda Vakıf Kültürünün nesiller arasında sağlıklı aktarımı için ne gibi iyileştirmeler yapılmalıdır?

Yeni neslin artık sivil toplum kuruluşları vakıfları sahiplenmesi için bu kurumlar tarafında sahiplenmeleri aidiyet duygusunu geliştirici çalışmaların yapılması ve kendilerini bu çalışmalara hazır hissedecek motivasyon çalışmalarının yapılması önemlidir.

Bu anlamda GENÇ VAKIF veya "VAKIF-GENÇ" adı altında geliştirilen yeni yapılanmada birçok STK ve kurum gençleri vakıf çalışmalarına dâhil etmeye çalışmaktadırlar.

Kendini vakfetmeye hazır, sorumluluk almaktan kaçınmayan, "kim var diye seslenilince sağına ve soluna bakmadan fert fert ben varım diyen", önce kendi gelişimini sağlayıp ardından beslendiği kültüre hizmet eden gençleri bu yapılanma ve gönüllülük faaliyetleri Vakıf çalışmalarında dâhil etmektedirler.

GENÇ markası ve gönüllülük çalışmalarında gençlerimiz aktif şekilde yer alarak yüzyıllardır tevarüs eden köklü vakıf

“Vakıf geleneğinin özü Allah rızasına dayanmaktadır. Bu itibarla vakıf denince ben demeden önce biz diyebilmek, hayatı ‘halka hizmet Hakk’a hizmet’ düsturuyula anlayıp idrak edebilmek, hiç kimseyi ayırmaksızın insanlara yardım elini uzatabilmek ve hayat öğretisini bu esaslar üzerine şekillendirmek akla gelmektedir.”

”

geleneğimizin sonraki kuşaklara aktarılmasını sağlayacaklardır.

Uluslararası arenada yer alan, ulusal/uluslararası ölçekte faaliyetlerini sürdüren dernek ve vakıfların çalışmaları ile vakıf kültürleri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Türk milli dayanışma ruhu ve vakıf kültürü ile karşılaştırmalı bir analiz yapabilir misiniz?

Vakfın özünde bulunan yardımlaşma ve dayanışma duygusu, Türklerin İslamiyet öncesindeki geleneklerinde de görülen bir sosyal özellik olduğundan Müslüman olduktan sonraki dönemde de vakıf ve yardımlaşma anlayışı “Allah Rızasını” kazanma isteği ile çok daha güçlenerek bir toplumsal ve insani duyarlılık seferberliğinin yaygınlaşması şeklinde süregelmiştir. Bu kapsamda uluslararası arenada faaliyet gösteren vakıflarımız köklü ümmetçi bakış açımızın ve mazlumların yanında yer alma geleneğimizin bir yansımasıdır.

Son yıllarda İslam dünyasında kriz bölgelerinin artarak problemlerin önümüze gelmesi birçok kuruluşumuzu sadece ulusal alanda iş yapmaktan ziyade bu krizler noktasında da inisiyatif almaya itmiş ve kurumsallaşmasını bu yöne çekmiştir.

İnsanlık yararına hizmet eden yurt içi ve yurt dışındaki vakıflar ülkemizin jeopolitik ve jeostratejik konumun güçlenmesine ve ümmet bilincinin şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Bu faaliyetler dünyayı kocaman bir köy olarak gördüğümüz bir konjonktürde dünyadaki komşuları açken tok yatmayan bir devlet, bir millet imajı açısından önem arz etmektedir.

Bir zamanlar Osmanlı tebaası ve torunları olan İslam dünyası ülkeleri kaybettikleri ve hatırlamak istedikleri milli dayanışma ruhunu yeniden vakıf kültürü ile inşa etmek istemektedirler.

Vakıf kültürünün İslamiyet’teki yeri ve bu doğrultuda Türkiye Diyanet Vakfı’nın izlediği yol haritası ne şekildedir?

İslam’da vakfın menşei üzerinde şimdiye kadar bir hayli tartışma yapılmıştır. İslâm hukukçularına ve batılı bazı bilim adamlarına göre vakfın menşei doğrudan doğruya İslâm prensiplerine dayanır. İlk uygulamalar Hz. Peygamberin (sav) hayatında görülmektedir.

İslâm ve Türk kültürünün oluşturduğu yönetim anlayışına göre, devletin görevi, adâleti sağlamak, tebaanın can ve mal emni-

yetini temin etmek ve insanlara dilediği gibi inanma ve kendini geliştirme fırsatı vermekten ibarettir. Bunların dışında kalan ve bir toplumun gelişmişlik ve refah düzeyini gösteren eğitim, kültür, sağlık ve sosyal hizmet faaliyetlerini gerçekleştirmek görevi, sivil toplum kuruluşlarına bırakılmıştır.

Sivil inisiyatifler tarafından gerçekleştirilen ve tarihten günümüze intikal eden veya etmeyen imaretleri, hastaneleri, köprüleri, çeşmeleri, medreseleri, camileri yaptırımlar, insani ve dini niyetlerle ortaya çıkmışlardır.

İslâm âlemi ve Türk dünyasının kültür hayatını canlandıran, insanı merkeze alan ve hiçbir canlıyı dışlamayan, imkânların paylaşılmasını öngören, güzel sanatların, beşerî münasebetlerin ve insani hasletlerin temsilcisi, şark medeniyetinin en büyük gücü vakıf sistemi olmuştur.

Diyanet Vakfı bu köklü geleneğin bir temsilcisi olarak Türkiye’de ve dünyada faaliyet gösteren en büyük sivil toplum kuruluşlarından biri olarak hayrî, insani, eğitim, inşaat gibi faaliyet alanları ile insanı merkeze alarak Yaratan’ı razı etme yolculuğunu sürdürmektedir.

Farklı kültürler ve dini yaklaşımlarla karşılaştırıldığında sizce Vakıf kültürü insanlık tecrübesi midir, İslâm’ın insanlığa sunduğu bir tecrübe midir?

Her çağda ve her toplumda dinî gayelerle yapılan tesislere bugünkü anlamıyla vakıf demek gerekemeyebilir. Vakfa benzer kurumlar eski devirlerde kavimlerde çok defa bir tapmak ve din adamları teşkilatına destek olmak gayesiyle doğmuştur. Göçebe olarak yaşayan topluluklarda, bugünkü anlamı ile vakıf kurumuna benzer kurumlara rastlanmaması doğaldır.

Hristiyanlıkta halka değil, kiliseye ve din adamlarına tahsis edilen vakıfların bulunduğu bilinmektedir. Yine Budist vakıfların mevcut olduğu ve en büyük Budist mabedinin bugün Brahmanlar tarafından yönetildiği de bilinmektedir.

Eski Ön Asya uygarlıklarında ve bilhassa Mezopotamya’da vakfın en eski kaynaklarına rastlanır. Bâbil’de ruhunun selâmetini temin etmek isteyen dindar bir adam, bir mâbed yaptırmış ve tayin ettiği bir rahibin oturması için de bir mülk hibe etmiştir.

Anadolu’da yapılan kazılar sonucu Boğazköy’de bulunup bugün Türk-İslâm Müzesi’nde korunan tabletlerde, vakıf tasnifi içine sokulabilen Hititler’e ait yazılı tabletlerde

vakfiyelere rastlandığı belirtilmiştir.

Orta Asya'da Türklerin göçebe hayat yaşamaları nedeniyle somut bir vakıf örneği vermek mümkün gözükmemektedir. Ama Orta Asya'dan Anadolu'ya göçler ve Anadolu'yu yurt edindikten sonra burada birçok vakıf eseri yapılmıştır.

İslamiyet'ten önce Araplarda dinî kurumların bazı hizmetlerine, bazı malların ebedi olarak tahsis edildiği görülmüştür.

Bu anlamda Ka'be ilk vakıf olarak Hz. İbrahim tarafından vakfedilmiştir. İskenderiye Kütüphanesi, Zemzem Kuyusu, yollar, köprüler, mabetler birer vakıftır.

İnsanoğlunun hayatta iken yapabileceği en hayırlı kurumlardan biri vakıftır. Vakıf insanın ölümünden sonra ismini ve eserini de yaşatan bir kurumdur. Bugün vakıfların giderek önem kazanması, modern toplumlarda da sosyal yardımlaşmaya duyulan ihtiyacın sonucudur. Vakıf, insanların düşünebildikleri en hayırlı kurumdur. Bu anlamda vakıflar kaynağını dinlerden alan insanlığın ortak bir mirası ve tecrübesidir.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişimi ve yayılımı noktasında yaptığı çalışmalar nelerdir?

Vakfımız 1003 şubesiyle her il ve ilçede teşkilatlanmıştır. Dünyanın 149 ülkesinde eğitimden insani yardıma, cami inşaatların-

dan, sosyal projelere, su kuyularına ve sağlık projelerine kadar iyiliğin kurumsallaşmış hali olarak çalışmalarına hız kesmeden devam etmektedir.

Yapmış olduğu kadın, aile ve gençlik çalışmalarıyla yeryüzünde iyiliğin önemini, vakıf insan olmanın, vakıflar kurmanın hassasiyetini ortaya koyma çabasıdır.

Yardımlaşmanın, dayanışmanın kendisi ve İslam dünyasının göz bebeği olan vakfımız verdiği eğitimlerle, ortaya koyduğu Ramazan ve kurban projeleriyle her yıl milyonlara ulaşmaya devam etmektedir.

Vakfımız kurmuş olduğu araştırma merkezleri İSAM ve İLKSAY gibi kuruluşlarıyla, üniversitesi ve yayın evleriyle, ülkemiz başta olmak üzere İslam dünyasının ihtiyaç duyduğu doğru dini bilgiyi üretme adına aldığı sorumluluğu tüm hızıyla sürdürmektedir.

111 ülkeden getirdiği binler ve yurt dışında okuttuğu on binlerce öğrencisine diğerkâmlık kültürünü öğreten ve yaşatan bir kurum olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Vakıf insan yetiştirme yolunda 45 yıllık serüveni Avrasya coğrafyasıyla başlamış ve tüm dünyaya yayılmıştır.

“İslâm âlemi ve Türk dünyasının kültür hayatını canlandıran, insanı merkeze alan ve hiçbir canlıyı dışlamayan, imkânların paylaşılmasını öngören, güzel sanatların, beşerî münasebetlerin ve insanî hasletlerin temsilcisi, şark medeniyetinin en büyük gücü vakıf sistemi olmuştur.”

”

Birlik Olmak ve İyiliği Vakfettirmek

Vakıf Kültürü ve Yardımlaşma, İslam medeniyetinin kendine özgü en asli unsurlarından olup onu diğer medeniyetlerden ayıran âlâmet-i farikalardan biridir.

Böyle bir konudan bahsetmeye çalışacağımız bu yazıya öncelikle Vakıf ve Kültür kavramları üzerinde kısa bir bilgiyle başlayalım.

Vakıf ve Kültür nedir?

TDV İslam Ansiklopedisinin ilgili maddesine vakıf kavramı şöyle açıklanmıştır: “Sözlükte ‘durmak; durdurmak, alıkoymak’ anlamındaki vakıf (vakf) kelimesi terim olarak ‘bir malın mâlikî tarafından dinî, içtimâî ve hayrî bir gayeye ebediyen tahsisi’ şeklinde özetlenebilecek hukukî bir işlemle kurulan ve İslâm medeniyetinin önemli unsurlarından birini teşkil eden hayır müessesesini ifade eder.”

Kültür kavramı ise genel olarak bir milletin bütün tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde meydana getirdiği bilgi, inanç, ahlâk, âdet, yasa, sanat, mimari vb. maddî ve manevî değerleri ile davranış ve alışkanlıklarını belirleyen inanç ve kabullerdir. Milletlerin her konudaki tercihleri ile karşı karşıya kaldıkları her olaya gösterdikleri tepkilerini, bu inanç ve kabullerinin bütünü olan tasavvurları belirler. Her medeniyetin bir tasavvuru vardır. Bu tasavvurlar, milletlerin sahip oldukları ilim, felsefe, sanat, kültür, tarih, örf ve din tarafından belirlenmekte ve yaşatılmaktadır.

Burada kültürü ve daha genel olarak tasavvuru belirleyen en önemli unsur dindir.

Allah insanı en mükerrer varlık olarak yaratmış ve onu yaratılanların çoğuna üstün kılmıştır. Bu durum insan için bir tekebbür ve tahakküm vesilesi değildir; bilâkis insanoğlu için bir mükellefiyet ve sorumluluktur. Kur’an’ın ifadesiyle göklerin, yerkürenin ve dağların yüklenmekten imtina ettiği bir sorumluluk.

Dünyayı imar etmek.

İslam inancına göre her Müslüman bu sorumluluğunun gereği olarak yaşadığı dünyayı maddî ve manevî olarak imar etmekle mükelleftir. Bu da bütün mahlûkatı kuşatacak şekilde hakkın, adaletin, güvenin, iyiliğin, merhametin ve refahın hâkim olması için yaşamayı gerekli kılar.

Hz. Âdem (as)’dan itibaren tarih boyunca Allah’a gerçek manada inanmış olan bütün insanlar gerek ferden ferda gerekse de kurdukları devletler marifetiyle dünyayı bu manada imar etmeye çalışmışlardır.

Vakıf müessesesi bu inancın ve gayretin ürünüdür.

Kur’an-ı Kerim’de vakıf kavramını ve kurumunu doğrudan çağrıştıracak bir ifade yer almamakla birlikte Allah yolunda harcama yapmayı, fakir, muhtaç ve kimsesizlere infak ve tasaddukta bulunmayı, iyilik yapmada ve takvâda yardımlaşmayı, hayır ve yararlı işlere yönelmeyi öğütleyen birçok ayet Müslüman toplumlarında vakıf anlayış ve uygulamasının temelini oluşturmuştur. Bunların içinden özellikle, “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça gerçek iyiliğe ulaşamazsınız” (Âl-i İmrân, 92), “Size ne oluyor ki, Allah yolunda infak etmiyorsunuz?” (Hadîd, 10), “Onlar hayırda birbirleriyle yarışıyorlar” (Âl-i İmrân, 114) gibi ayetler ve âlemlere rahmet olarak gönderilen ve hayatı Kur’an-ı Kerim’in gerçek bir tefsiri olan Sevgili Peygamberimiz (sav)’ın birçok hadis-i şerifleri Müslümanlar için bir hayat rehberi olmuş, bir yaşam/davranış biçimi haline almıştır.

Her işi Allah için yapmak.

İslam inancına göre her türlü iyilik, hayır, infak, amel, cihat yalnızca Allah için ve Allah adına, karşılığı sadece Allah’tan beklenilerek ve de en güzel şekilde yapılırsa bir değer ifade eder.

Kulun her işi/ameli Allah’a arz edilir. Hal böyle olunca Allah’a arz edilen sözün de amelin de hayrın da iyiliğin de O’nun istediği ve razı olacağı biçimde olması gerekir ki O’nun katında bir değer ifade etsin. Bu hassasiyetle hareket eden Müslümanlar Allah adına yaptıkları amellerde hem kendilerini görünmez kılmak hem bir hayrı toplum olarak birlikte yapmanın rahmet ve bereketine nail olmak hem de bu vesileyle bu hizmetleri toplumun yaşanan ve yaşatılan bir kültürü haline getirebilmek için vakıf müesseselerini kurmuşlardır. Böylece vakıf müesseseleri her türlü hayır ve hasenatın büyük bir hizmet kervanına dönüştüğü ve hayırlı hizmetlerin hayatın her alanını kapsadığı kurumlar haline gelmiştir.

Varlık ve imkân sahibi her Müslüman sahip kıldıklarının (İslam inancına göre varlığın asıl sahibi Allah’tır) en iyilerinden ve en çok sevdiklerinden olmak üzere azamisini ya Allah için vakfetmiş ya da daha önce kurulmuş olan vakıflara bağışlamak suretiyle kendisi aradan çekilmiştir. Haddizatında sahip kıldığı her ne varsa hepsi Allah’ın bir lütfu ve ihsanıdır, varlığın gerçek sahibi Allah’tır. İnsan onun maliki değildir, bir nevi intifa hakkına sahiptir.

Vakfettirmek, Allah’a vermek demektir.

Müslümanlar için asıl kazanç, gerçek mal mülk ve servet Allah’a verdikleridir. Herhangi bir şeyi vakfettirmek, Allah’a vermek demektir; yani varlığın gerçek sahibine teslim etmek. Bu da bir insan için Allah’ın ayrıca bir nasibi ve O’na olan kulluğun bir gereği olduğu gibi aynı zamanda O’na karşı bir hamt ve şükür vesilesidir. Böylece insanlar Allah’tan başkasından bir karşılık beklemekten ve yaptıklarından dolayı kendi nefisleri adına bir pay çıkarmaktan kurtulmuş olurlar.

Bu durum vakfedenler için böyle olduğu gibi vakıfların hizmetlerinden yararlananlar için de böyledir. Onlar da hayır

sahiplerinin kim olduğunu bilmedikleri için onlara karşı herhangi bir minnet duymadan, mahcubiyet ve sorumluluk hissi-ne kapılmadan vakıflar aracılığı ile nasıplendiklerini Allah'tan bilme ve O'na karşı şükranı nimette bulunma imkânına sahip olmuşlardır. Ancak bu durum insanların hayır sahiplerine karşı dua ve teşekkürüne hiçbir zaman mani olmamıştır. Çünkü 'insanlara teşekkür etmeyenlerin Allah'a da şükredemeyecekleri' inancı da o kültürün bir parçası olagelmıştır.

Kıscası Vakıflar, veren elle alan elin Allah'ta bulunduğu, ne verenin alandan ne de alanın verenden herhangi bir karşılık beklemediği, her iki tarafında bunu Allah'a karşı bir şükür vesilesi bildiği müstesna birer müesseselerdir.

Bu vakıf anlayışı Müslümanlar için bir inanış, bir hayat biçimi, bir yaşam tarzı haline gelmiş, toplumunun en önemli kültürü olmuştur. Bu kültürün içinde doğan, büyüyen ve yaşayan insanlar da bütün dünyaya numune-i imtisal olacak müesseseler, kurumlar, şehirler, devletler, medeniyetler kurmuşlardır. Dünya tarihi bunun eşsiz ve sayısız örnekleri ile doludur.

Özü, "Yaratana tâzim, mahlûkata şefkat ve merhamet" olan bir dinin mensupları olarak Müslümanlar bu gayeye hizmet edebilmek için camiler, mescitler, namazgâhlar, türbeler, dar'ul-huffaz vakıfları gibi din hizmetleri; sıbyan mek-

tepleri, darü'l-hadis, darü'l-kurra, medreseler gibi eğitim hizmetleri; dârü'sşifâlar, tumarhaneler, tabhaneler gibi sağlık hizmetleri; yol, köprü, kanal, kemer, bent, çeşme, sebil, kaldırım, kervansaray, deniz feneri gibi bayındırlık hizmetleri; şehircilik ve askeri hizmetler başta olmak üzere ihtiyaç olan her alanda birçok vakıf kurmuşlardır.

İslam medeniyetinin bu temel vakıfları yanında bugün bile insanlığın önünde birer iftihar tablosu gibi duran, göçmen kuşların tedavisi, saraylarda hizmet eden hizmetçilerin kıldığı tabak çanakları tazmini, bayramlarda çocukları eğlendirilmesi, evlilik çağına gelmiş kızlar için çeyiz tedariki, ormanların korunması ve ağaçlandırma, çetin kış şartlarında yaban hayvanların açlıktan ölmemesi için dağlara yiyecek bırakılması, borcundan dolayı hapse düşenlere yardım edilmesi, suyu soğutma vakıfları gibi daha nice örnek vakıflar.

İnsanı insanın derdi, umudu, yurdu, yuvası, duası gören bir inancın mensupları yaşadıkları dünyayı bütün mahlûkat için huzur, güven ve refah içerisinde yaşanabilir bir dünya kılmak için bütün imkânlarını seferber etmişler; gerçek manada iyiliğe ermek için adeta birbirleriyle yarışmışlardır.

Vakıf kültürü aynı zaman da bir yardımlaşma ve dayanışma kültürüdür. Bu kültürle hemhâl olmuş insanlar için in-

fak, isâr, sadaka, yardımlaşma, hayırda öne geçmek için yarışma, varlığını bütün mahlûkat için rahmet ve bereket, muhabbet ve hizmet vesilesi kılma anlayışı hayatın her alanını kapsayan olağan bir davranış haline gelmiştir.

Ne mutlu varlığını bütün mahlûkat için rahmet ve bereket, huzur ve saadet, hizmet ve muhabbet vesilesi kulanlara.

Ne mutlu "sâbikun bi'l-hayrat" olanlara; hayırda öne geçmek için yarışanlara.

Ne mutlu hayatlarını her türlü hayrın anahtarı, bütün şerhlerin kildi olmaya adayanlara.

Bu vesileyle kuşandıkları her niyeti, söyledikleri her sözü, yaptıkları her işi bir ibadet inancı ve idraki ile ifa etmeye çalışsan, bunu da kulluğun bir icabı olarak görüp ona göre davranan, her amelinde yalnızca Allah'a güvenen ve O'ndan yardım dileyen, her işin/amelin karşılığını da sadece O'ndan bekleyen bir inancın ve irfanın mensuplarına selam olsun.

Bizlere böyle bir miras bırakan, bizim böyle bir kültürün içerisinde doğup yaşamamıza vesile olan ecdadımızı da rahmet ve şükranla yâd ediyoruz.

Yardımlaşma Kültürümüz ve **VAKİF**

Sözlükte, “durmak; durdurmak, alıkoymak” gibi anlamlara gelen vakfiye, terim olarak, “bir malın mâliki tarafından dini, içtimaî ve hayrî bir gayeye ebediyen tahsisi” olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, vakfiyede asolan servetin bir bölümünün, özel mülkiyete konu olmaktan çıkartılarak toplumsal mülkiyet kategorisine aktarılmasıdır. Hukuken bunun anlamı ise maddi servetin bir daha geri dönmesi mümkün olmayacak şekilde toplumun hizmetine sunulması demektir.

Tarih boyunca Müslümanlar, Allah yolunda harcama yapmayı, fakir, muhtaç ve kimsesizlere infak ve tasaddukta bulunmayı, iyilik yapmada ve takvada yardımlaşmayı, hayır ve yararlı işlere yönelmeyi öğütleyen birçok ayeti hayata geçirmiş ve bu süreçte buldukları çözümler vakıf anlayışı ve uygulamasının temelini oluşturmuştur. Bunların içinden özellikle, “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça gerçek iyiliğe ulaşamazsınız.” ayeti (Âl-i İmrân/92) önemli bir emir hükmündedir. Müslümanların yardımlaşma kültürünün ve özellikle vakıfçılık fikrinin gelişmesinde temel rol oynayan ilkelere biri, Resûl-i Ekrem’den naklolunan bir hadistir. Peygamber Efendimiz, insanın ölmesiyle amellerinin kesileceğini fakat bunun üç istisnasının olduğunu belirtir; geride devamlı bir sadaka (sadaka-i câriye), faydalanılan ilim ve sâlih evlât bırakılması. Bu ifadeler vakıf felsefesini açık biçimde ortaya koymaktadır. Nitekim Hz. Peygamber Medine’de, Müslümanların yararına için Fedek ve Hayber arazilerindeki hisselerini vakfetmiş ve onun, hayvanından, silâhından ve vakfettiği arazilerinden başka bir mal bırakmadığı malumdur.

Hz. Ömer, Hayber, ganimet olarak sahip bulunan değerli bir arazisini satılmamak, hibe edilmemek ve miras kalmamak şartıyla ihtiyaç sahipleri için tasadduk etmiş; Hz. Osman ise Medine’deki Rûme Kuyusu’nu satın alıp bütün Müslümanların yararına tahsis etmiştir. Asr-ı Saadet’in ve sonraki neslin uygulamaları, vakıf kültürünün İslâm toplumunun sosyal, kültürel, iktisadî, hatta siyasî hayatında

çok önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bunun en zirve noktası ise Osmanlı İmparatorluğu’nda yaşanmıştır. Öyle ki Osmanlı, bir “vakıf medeniyeti” olarak nitelendirilmiştir. Evliya Çelebi, XVII. yüzyıldaki Osmanlı vakıf eserleri hakkında, “...ben elli yılda 18 padişahlık ve krallığın olduğu yerleri seyahat ettim, hiçbir yerde bu kadar hayrat görmedim.” diye yazmıştır. Osmanlı Devleti’nde, neredeyse hayatın tamamını kuşatacak şekilde konumlanan vakıf sistemi, günümüze ışık tutabilecek örneklikler sunmaktadır. Kimi kaynaklar, Osmanlı ve Selçuklu Döneminden günümüze intikal etmiş ancak yöneticisi kalmamış vakıf sayısının 41.750 olduğu yazmaktadır. Dolayısıyla şu rahatsızlıkla söylenebilir ki, bizim yardımlaşma kültürümüzün oluşumunda ve tarih boyunca insanlar arasındaki dayanışma duygusunun gelişmesinde vakıflar büyük bir rol oynamıştır. Vakıflar, soysal hayatta tüm fertleri aynı duygu ve düşünce etrafında birleştirmekle kalmamış, sosyal sınıflar arasındaki ekonomik farklılıkları da en aza indirmiştir.

Toplumun sürekli değişmekte ve gelişmekte olması ihtiyaçları çeşitli hale getirmiş, bu ihtiyaçları karşılamada vakıflar farklı amaçlarla; cami, kütüphane, darülaceze, darüşşifa, kervansaray, çeşme ve sebil, kale, bedesten, han ve hamam, fakir kızlar için çeyiz sandığı, fukaraya odun, kömür, yol ve köprü yapımı, yaralı hayvanları tedavi etmek, kuş yuvaları yapmak için vakıflar kurulmuştur. Dolayısıyla vakıflar, yardımlaşma konusunda temel kurumlar haline gelirken, dini hizmetlerden, eğitim faaliyetlerine ve ihtiyacı olanlara her türlü insani yardımın sağlanmasından hastane inşaatlarına kadar birçok hayır işi vakıflar aracılığı ile yürütülmüştür. Hatta güzel bir betimleme ile Osmanlı Devleti zamanı için “Vakıflar sâyesinde bir adam; vakıf bir evde doğar, vakıf beşikte uyur, vakıf mallardan yer ve içer, vakıf kitaplardan okur, vakıf bir okulda hocalık eder, vakıf idaresinden ücretini alır, öldüğü zaman vakıf bir tabuta konur ve vakıf bir mezarlığa gömülürdü” denilir.

Tarihi süreç içinde oluşan bu yardımlaşma ve vakıf kültürünün günümüze taşınması, Müslümanlar adına güzel örneklerin ortaya konulmasını sağlamıştır. Günümüzde, vakıf kurumu, kamu ve özel sektör yanında üçüncü bir sektör haline gelerek toplumsal hayatta geniş bir yer tutmaya başlamıştır. Artık isimleri “sivil toplum kuruluşu”na dönüşen vakıflar, insani yardımdan insan haklarına kadar geniş bir alanda ve yeryüzünün hemen her köşesinde faaliyet yapabilecek kabiliyete kavuşmuştur. Günümüzde İHH gibi sosyal yardım vakıfları, toplumdaki muhtaç kesimlerin hayata tutunmaları konusunda büyük rol oynarken, İlim Yayma gibi eğitim vakıfları da milyonlarca gencin eğitim almasında hayati roller üstlenmektedirler.

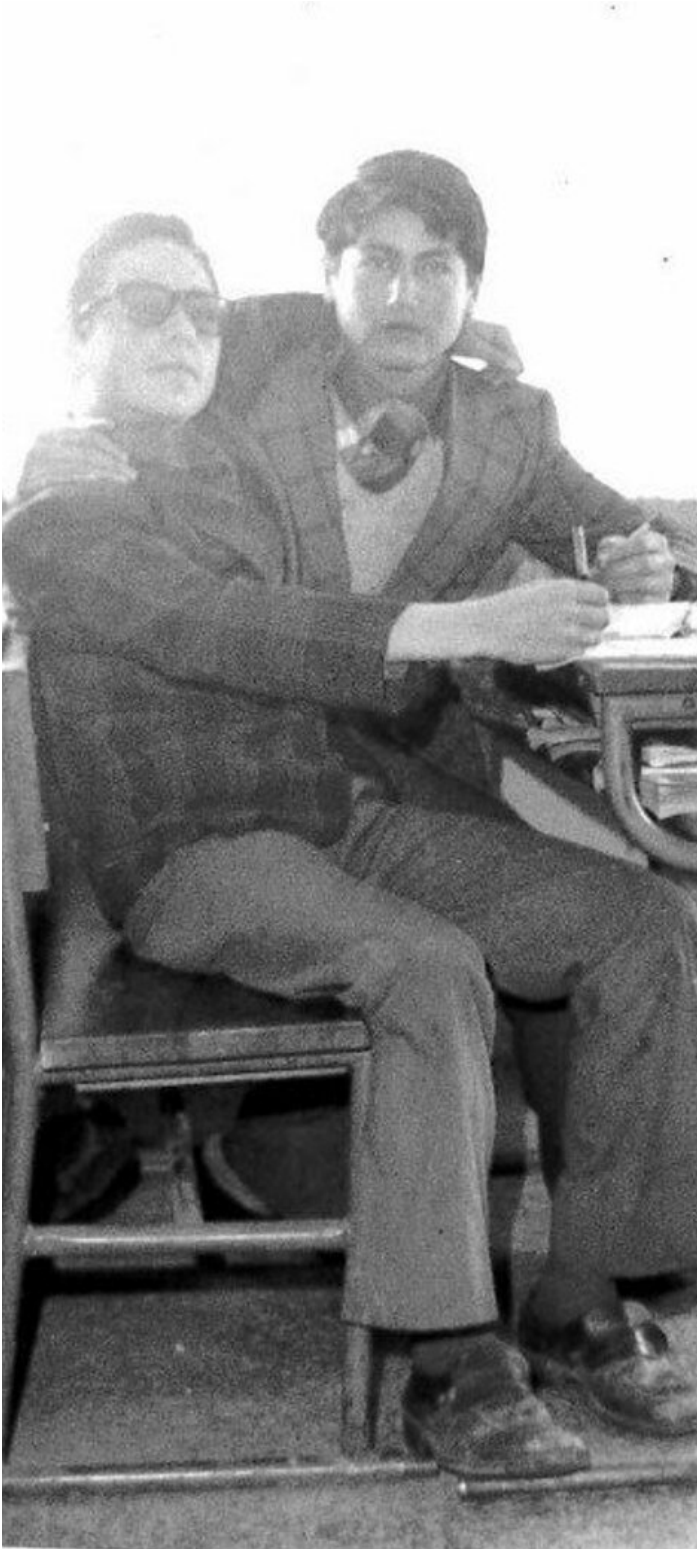
Tarihi birikimle oluşmuş olan vakıf kültürümüzü modern dönemin koşullarında yeniden üretmenin yolu, güncel ihtiyaçların her biri için vakıflaşmanın teşvik edilmesi olacaktır. Nasıl ki geçmişte kuşlara su vermek için dahi vakıflar kuruldu ise, bugün en temel insani ihtiyaçlardan çevre sorunlarına, içinde bulunduğumuz Korona krizinden hayvan haklarına kadar çok geniş bir yelpazede vakıfçılığın kendini yeniden üretmesi gerekmektedir. Bunun bir yolu yukarıda işaret etmeye çalıştığım kurumsallaşma ve fikir oluşturma ise, bir diğer önemli yolu, kuşkusuz, maddi imkânlarla ilgili boyutudur. Tarihi anlamda vakıf mantığı, vakfedilen bir mal üzerine dayanmakla birlikte günümüz vakıflarında genellikle bağışlara dayanan daha kırılğan bir maddi yapı söz konusudur. Bu anlamda günümüzün getirdiği yeni fırsatları kullanması gereken vakıflarımız, kendi hayır çalışmalarına düzenli bir akar sağlayacak sınırsız fırsatları kullanmalıdır.

Gelir adaletsizliklerinin, savaşların ve insani krizlerin eksik olmadığı dünyamızda bu sorunların çözümünde vakıf kültürümüzün oynayacağı daha birçok rol bulunmaktadır. Bu rolü hakkıyla yerine getirebilmek için yardımlaşma esasını üzerine kurulmuş olan vakıflarımızın daha fazla kafa yorması gerekiyor.

“...ben elli yılda 18 padişahlık ve krallığın olduğu yerleri seyahat ettim, hiçbir yerde bu kadar hayrat görmedim.”

Evliya Çelebi

GÖNÜL ALBÜMÜMDEN *Bir Kaç Fotoğraf*

Dışarıdan Erzurum'a gelip ayrılan ya da Erzurum'da olup da sonradan uzaklaşan insanlara "Abdurrahman Gazi'yi ziyaret ettiniz mi" diye sorarlar. Cevap hayır ise gülümserler ve "o zaman Erzurum'a bir daha geleceksiniz" diye mukabelede bulunurlar. "Acaba neden" diye düşünür ve bir tuhaf olur insanın içi. 1974 yılına rastlayan ilk öğrencilik yıllarımda bunu öğrendikten sonra uzunca bir süre hafızamda "Abdurrahman Gazi'ye mutlaka gitmeliyim" düşüncesini taşımış ve Erzurum'dan her ayrıldığımda Palandöken Dağı'nın eteklerine sisli sisli bakar olmuştum. Bu bakışlarla birlikte Abdurrahman Gazi ile ilgili olarak anlatılan doğru ya da efsaneleşmiş bilgiler hafızama hücum eder durur ve olup bitenleri hayalimde canlandırmaya çalışırdım.

Erzurum'a ilk gittiğim yıl aynı zamanda ilk gençlik yılları-
mın başlangıcıydı. Horasan'ın iki köyünde, ardından Kars'ta ve nihayet Horasan merkezde devam eden eğitim serüvenimin en önemli yılları da başlamıştı böylece. Erzurum İmam-Hatip Lisesi yılları. Bir başka ifadeyle, iki aylık paralı yatılı tecrübesinden sonra yaklaşık dört yıl süren parasız yatılı hikâmem. O yıllarda Erzurum'a ve okula iyice alıştıktan sonra parasız yatılı öğrenci ve öğretmenlerine boyacılık yaparak harçlığımı çıkarmış ve okulu birinci olarak bitirdiğimde biriken paramla, aileme de bir şeyler alıp Horasan'ın yolunu tutmuştum. Bu yol tutuşun hikâyesi uzundur ve ayrı bir yazının konusudur. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: O zamanlar, sıkıntılı geçen ama mutsuz olduğumu hiç hatırlamadığım zamanlardı.

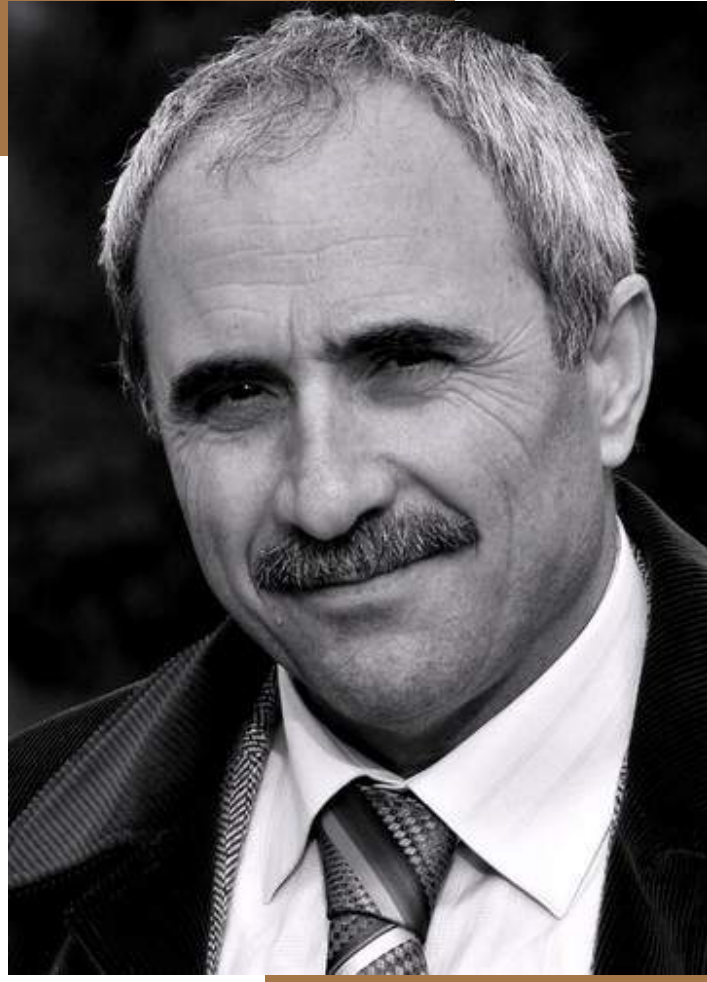
O zamanların asla unutamadığım bir tarafı vardır: Horasan'daki amcam Hacı Sait, onun müstesna eşi Nazime ve çocuklarıyla olan yürek yakınlığımızın yıllara damga vuran silinmez hatıraları. Akrabalar arasında sevginin ve yakın bir ilişkinin bulunmasından daha tabii ne olabilir. Ancak o yıllarda Sait amcam ve onun her türlü yaramazlığına tahammül eden, kahrımızı çekerken bile gülümseyen, bazen Nazo bazen Paşa Yenge diye hitap ettiğimiz hayat arkadaşının çocuklarıyla yaşadığımız yakınlığımız dünyada eşinin ve benzerinin az bulanacağını tahmin ediyorum. Bu ancak Erzurum'a has bir durum olabilir zaten diye düşünmekten de kendimi hala alamıyorum ve neden böyle hissettiğimi de bilmiyorum.

Ahmet, benden 10 ay büyük olduğu için zaman zaman ağabey diye de hitap ettiğim, bu günlerde ise dede olduğu için telefonuma Büyük Baba diye kaydettiğim büyük oğludur amcamın. Diğerinin ismi Mustafa'dır ve benden 4 yaş küçüktür. Akşamları eve her gittiğimde çok sevdikleri ve özledikleri kardeşleri uzun bir yolculuktan dönmüş gibi sevindiklerini ve mutlu olduklarını, üstelik mutluluklarını hafızama solmayacak bir resim gibi ince ince naksettiklerini söyleyebilirim. 1972-1974 yılları arasında Horasan Lisesi

orta kısmı 2. ve 3. sınıfları okurken yaşadığım bu güzellik, 1974 yılında Erzurum'a gittikten sonra bir anda kesintiye uğradı. O güzel rüya ortasından ikiye bölünmüş, beni ve onları yapayalnız koymuş gibiydi. Gittiğim günden itibaren günleri saymaya başladım ve ancak beş gün dayanarak hafta sonu trenle Horasan'a döndüm. Ahmet ve Mustafa ile uzunca bir süre ayrılık meselesini ve dayanılmazlığı konuştuğumuz, bizi mutsuz eden bu meselelerin çözümü üzerinde fikir geliştirmeye çalıştığımız anlar da bu günkü gibi gözümün önüne geliyor.

Aileler olarak gelir düzeyimiz yüksek değildi. Amcam kahvehane çalıştırıyor ve geliriyle ancak geçiniyordu. Gönüllü zengin, hem de çok zengin insandı amcam. Yazın kahvehanesinin önündeki masalarda ya da soğuk günlerde içerde, kaç kişinin gelip misafir olarak oturup kahvaltı yaptığını hatırlamıyorum bile. Fisebilillah yedirir içirirdi ve bundan da büyük bir mutluluk duyardı. O zamanlar bazen boyacılık yaparak bazen de fırında ustalara yardım edip harçlığını çıkarmanın yanında müsait aralıklar bulduğumda Huzur adlı bu ikram kahvehanesinde ben de çalıştım ve yevmiyeler aldım. Erzurum'a gidince bu imkân da kalmadı ve özellikle paralı yatılıda geçirdiğim iki aylık zaman diliminde ne yapacağımı, harçlığımı nasıl çıkarabileceğimi düşünüp durdum. Yol parası ayıramadığım için hafta sonları Horasan'a gitme imkânım yok gibi görünüyordu. İşte bu gerçeği bildikleri için Ahmet ve Mustafa bir çözüm yolu bulduklarını söylediler. Ne olduğunu sorduğumda, "artık her hafta sonu Horasan'a gelebileceksin" dediler. Bunun nasıl olabileceğini öğrenmek istediğimde, gülümseyerek, yol paramı harçlıklarından ortaklaşa vereceklerini ifade ettiler. Direnmeye çalışsam da olmadı. Ve o tarihten itibaren her hafta sonu onların verdikleri yol parasıyla Erzurum'dan Horasan'a gidip hafta başı Horasan'dan Erzurum'a dönmeye başladım.

Bu günkü geniş ve ferahlık veren imkânlara sahip değildik. Harcamaları ve geliri ucu ucuna dengede tutmaya çalışarak kıt kanaat geçiniyorduk. Bir yığın sıkıntı ve dert ile uğraşıyorduk ama mutlu idik. Hafta sonlarını anlatmaya çalıştığım şekilde paylaşarak yaşamın mutluluğu bir başka idi zaten. Çayırık alanlarda top koşturuyor, Aras Nehri'ne balık tutmaya gidiyor, geceleri bazen kahvehanede, bazen de uyuduğumuz odada çeşitli oyunlar oynayarak sabahlara kadar şen şakrak, gençliğimizin başlangıç yıllarını büyük bir coşkuyla yaşayabiliyorduk.

Hele bir de yakın akraba çocuklarından bazıları aramıza katılınca evde tam bir curcuna başlıyordu. Özellikle şakacılığıyla ünlü Muammer adlı dayıoğlunun yapıp ettiklerini bazen günlerce konuşabiliyorduk. O uzun geceler boyu sabahladığımızda, sabah namazına kalkan amcam gelip "çocuklar yeter, bıkmadınız mı hala" diye söyleniyor, gülümsüyor ve gidiyordu.

Bir başka önemli husus da o yıllarda yaşadığım bayramların tadını asla unutamadığımdır. Bir başkaydı, bir hoştu, bir muhabbet ve yardımlaşma vaktiydi bayramlar. Çevremizdeki bir iki vakfın delicesine çalışıp ihtiyaçlara yardım götürmeye çalıştığımız müstesna bayramlardı o bayramlar. Her günü ayrı bir heyecanla kutlar, akraba, dost, tanıdık kimler varsa ziyaretine gider,

sohbet ve yarenlikler yaparak bayramın ruhuna vakif olmaya çalışır, saatlerin nasıl geçtiğini anlayamazdık. Ruhlarımız mü'min özgürlüğüyle dimdik, Müslüman coşkusuyla sevgi doluydu. O zamanki bayramların en unutamadığım tarafı Ahmet'le yaptığımız anlaşmadır. Bayram ziyaretlerinde Ahmet daha çok ikramlar arasında olan sigaralardan birer tane almayı, ben ise bayram şekerini severdim. Ne ilginçtir ki, gittiğimiz her evde hem bayram şekeri hem de sigara ikram edilirdi. Bu biraz tuhaftı ama böyle idi. Tüketilmesi mekruh olan hatta israf açısından bakıldığında "acaba haram mıdır?" diye de insanın aklını kurcalayan sigaranın bayramlarda ikram edilmesi hakikaten ne kadar tuhaf bir Müslüman davranışıydı! Herhangi bir eve bayramlaşma için gittiğimizde, tokalaşma ve sarılıp bayramlaşmalardan hemen sonra iki tabak getirilir ve içindekilerden almamız için uzatılır: Şeker ve sigara tabağı.. İsteyen istediğini alabilir ya da ikisini birden de tercih edebilirdi. Ahmet'le olan anlaşmamız işte bu hususa dairdi. Gittiğimiz yerlerde ikimiz de her iki tabaktan ikramları alacak ve çıkınca

da istediklerimizle değiştirecektik. Ve pek çok bayramda bunu aynen uyguladık. Gittiğimiz her evde ikisini birlikte alırdık ve çıkar çıkmaz o şekeri bana verirdi, ben de sigarayı ona. İçmesini söyledim lakin o bundan asla vazgeçmezdi. Yakıştırarak ve büyük bir keyifle içerdi sigarayı. Bazen onun bu iştahlı içişine bakarak acaba ben de mi başlasam diye düşünmekten kendimi alamazdım. Erzurum'dan İstanbul'a göç ettikten sonra o eski bayramları o kadar çok özledim ve hala özleyorum ki, anlata-mam. Bazen o güzel iklimi yaşayamadığım için canımın yandığını hissediyorum. Şeker-sigara takası bile burnumda tütüyor bazen.

Gönül albümümde yer alan Erzurum'a dair başka bir fotoğraf ise İmam Hatip Lisesinin son, Üniversitenin ilk yılına aittir.

12 Eylül 1980 darbesinin öncesine rastlayan o iki yıl benim için pek çok açıdan ehemmiyet arz eder ve hatırlanmaya değerdir. Türkiye'nin içinden geçtiği çalkantılı dönemin en şiddetli sarsıntularından birisini özellikle ruhumda yaşadığımı söyleyebilirim. 1980 yılının 13 Temmuzunda başlayan Ramazan ayı için amcam Hasan ile birlikte Kars'ın Arpaçay ilçesine gidip köylerde Ramazan imamlığı yapalım diye müftülüğe müracaat ettik. Müftü mevcut şartlardan dolayı görevi bırakıp gittiği için müftü vekilliği yapan orali bir imamın bize, ne iyi ettiniz de geldiniz, anarşiden ve sağ-sol çatışmalarından dolayı köylere göndereceğimiz imam kalmadı, anlamına gelen sözler sarf ettiği anları hatırlıyorum. Meselenin vahametini hocanın gözlerindeki çaresizlikten ve bizim gidişimizden duyduğu sevinçten hemen-cekik anlamak mümkündü. Erzurumluların Kars'a, Karşlıların Erzurum'a gitmeye çekindikleri ve pek çok defa insanların telef edildiği o yıllarda böyle bir seyahati göze almak akıllıca bir şey değildi aslında. Ama biz amca-yeğen, ecel gelmedikten sonra bir şey olmaz diyerek yola çıkmış ve bir aylık müthiş bir maceranın içine atılmıştık. O bir ay içinde yaşadıklarımızı burada anlatma imkânım yok. Başlı başına bir kitap yazmalıyım o konuda aslında. Belki gülerken hüznüleneceğimiz, hüznülenirken gülümseyeceğimiz bir roman. Hadiseleri anlattığım dostlarım ne demek istediğimi çok iyi anlayacaklardır. Heyecanın, gerilimin, komedinin, kısacası insanı güldüren, güldürürken de düşündürdüren ve hüzne gömen ayrıntıların kitabı olabilir.

1979 yılında MTTB Hicri 1400 şiir yarışması neticelendiğinde Türkiye birincisi olmuşum. Hediye olarak gönderilen, Seyyid Kutup'a ait Fi Zılalil Kur'an isimli tefsiri bu gün hala büyük bir özenle kütüphanemde saklıyorum. Tarifsiz bir mutluluktan benim için. Bu önemli mutluluğun iki temel sebebi vardı: Birincisi, Hicret gibi ulvi ve insanlık adına büyük sonuçlar doğuran bir hadisenin 1400. yılına adanmış bir yarışmada birinci olmanın coşkusu ve heyecanı; ikincisi de, aksiyoner bir mü'min olma bilincini edindiğim, ruhumuzda ve kalbimizde izler bırakan, aklımızı doğru kullanmamızda bize yol gösteren, bu gün de faaliyetlerine zaman zaman katılmaya çalıştığım Milli Türk Talebi Birliği'nden böyle bir ödülü almış olmanın huzuru ve sevinci.

MTTB'ye üye olmak ve faaliyetleri içinde bulunmak olmazsa olmazlarımızdandı

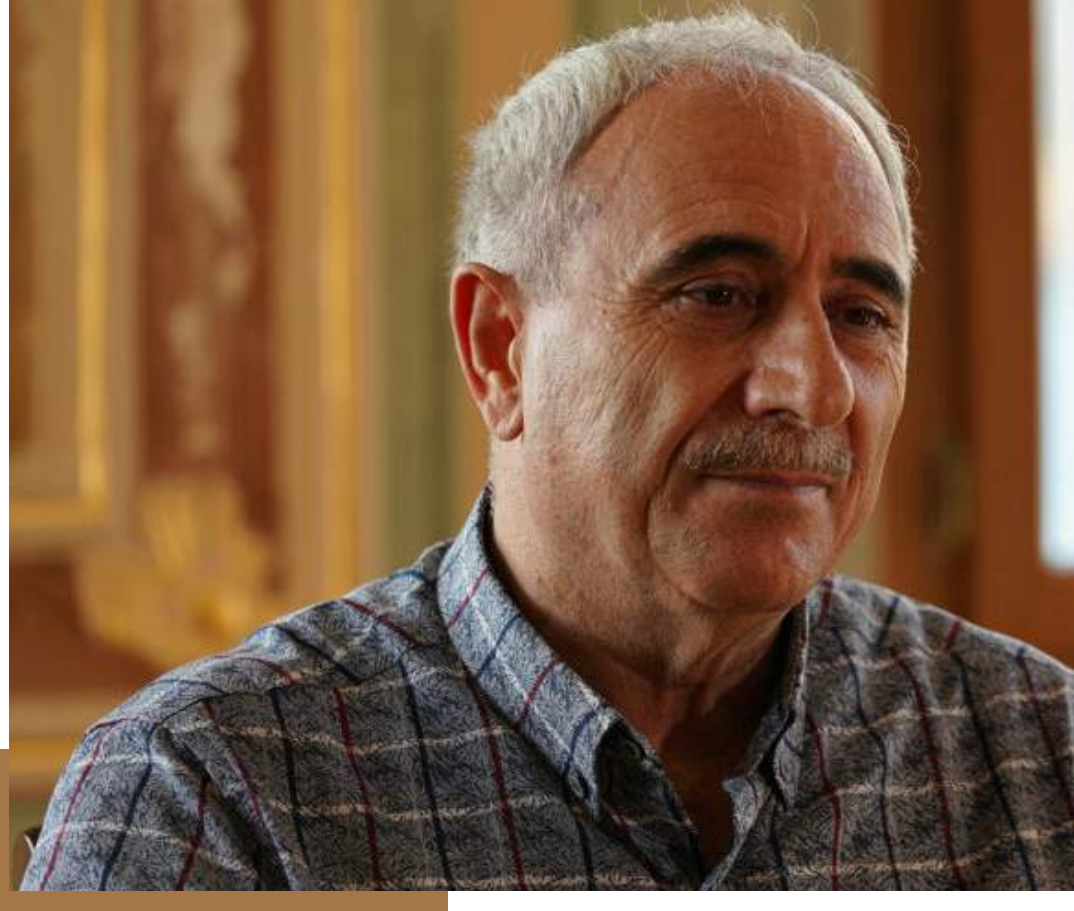
o günlerde. İmam Hatip Lisesinden aldığımız temel İslami alt yapımın üzerine okuma disiplini, düşünme ve fikir üretme bilincini kurmayı MTTB ve Akıncılar Derneğinde elde etmiştik. Erzurum'da öğrencilerin Mecburiyet Caddesi lakabını taktıkları Cumhuriyet Caddesinin orta yerinde ve hemen bitişiğindeki Yukarı Mumcu Caddesindeki bir binanın üst katında Akıncılar Derneği, hemen altında da MTTB bulunuyordu. Kimi zaman Akıncılar derneğine de uğrar, bilgi ve düşünceyi aksiyona dönüştürme hassasiyetimizi de orada geliştirdik. Tek bir amacımız vardı her birimizin: Yeni ve güçlü bir İslam toplumuna ulaşmak ve bunu başarabilmek için de gücümüzün yettiği her şeyi yapmak. O günlerin fikir ve aksiyon abileri Arap Salihlerin, Mustafa Antalyalıların gözümüzde kahramanlaştığı o özge vakitler bizim için asla unutulamayacak vakitlerdir. Özellikle son 10 yıldır ülkemizde yaşananları düşündükçe o yılların değerini çok daha iyi anlıyorum artık.

Erzurum'da siyasi gerilim ve tansiyon iyice yükselmişti. Sokak çatışmaları ve ölümler gerçekleşiyordu. Üniversitede bir doçent katledileli iki yıl olmuştu ve o hadiseden sonra pek çok ölüm yaşanmıştı. Siyasi gerilim tırmandıkça sisli ve

kırmızı renge boyalı heyecanımız daha dayanılmaz bir hal alıyor, aynı ölçüde, bizi nelerin beklediğine dair kuşku ve endişelerimiz de artıyordu. Gittikçe sıkıntılı, içinden çıkılmaz ve toplumu cinnetin içine sürükleyen bir fotoğrafa dönüşüyordu manzara. MTTB ve Akıncılar'a mensup gençlerin zaman zaman bir yerlerde muhalif gruplar tarafından kısıtlandığını ve darp edilmekte olduklarını öğrenince onlara yardıma gidiyor idik. Kısıtlandığımız zamanlarda ise başkaları bizim yardımımıza geliyorlardı. Bazı günler ise içimize kapanıyorduk ve büyük bir sessizliğe gömülüyorduk her şey.

1979 güzünde Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine girdim. Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında kalacaktım. Bir yandan da çalışıp harçlığımı çıkarmam gerekiyordu. İHL'de dört yıl kullandığım boya sandığımı yurda götürdüm ve akşamları boyacılık yaparak para kazanmaya başladım. Ve bir akşam iki grup arasında çıkan kavganın ortasında kaldım. Boya sandığımı ve fırçalarımı birbirlerine fırlatarak kırdılar. Boyacılık kariyerimin sonu oldu bu. O günden beri hala fırça sallamış değilim.

Üniversiteye başlamak büyük heyecan-

dı benim için. Üniversite demek, münevver bir insan olma profiline doğru yürümek demektir. O heyecan ve coşkuyla ilk ders gününde fakülteye gittim. Binayı tanımak için hızlı hızlı tüm katları gezdim kısa bir süre içinde. Baktığım her şey gözüme yabancı görünüyordu. Sakin durmaya çalışıyordum ama heyecanımın damarlarımda korku ve endişe hücreleri doluyordu aslında. Gözümde ulvi bir yere oturttuğum hayali üniversite olgusundan çok farklıydı her şey. Bir hafiflik vardı ve ete kemiğe bürünmüş geziyordu üniversite denen mekânın sınırları içinde sanki. Ders programının aslı olduğu büyük panodan ilk dersi ve saatini öğrendim. Finansmanla ilgili bir dersti ve başlamasına birkaç dakika kalmıştı.

İçeri girdiğimde amfinin tamamının tıklım tıklım dolu olduğunu fark ettim. Öyle küçük bir alan da değildi burası. Demek ki çok kalabalıktı sınıfımız. Arka sıralarda boş bir yere oturdum. Ders başlayınca isminin Sebahattin Yılmaz olduğunu öğrendiğim hocanın ilginç ve bir o kadar da esprili anlatım tarzı hoşuma gitti. Sıcakkanlı olan ve beden dilini iyi kullanan hoca, derse başlarken birkaç nasihat dile getirmeyi de ihmal etmemişti. Dersin sonuna kadar dikkatle dinledim

ve notlar aldım. Teneffüs zili çaldığında üniversite gerçeği ile ilgili olarak umutlanmaya başlamıştım. Hocanın bizim için iyi bir başlangıç yaptığını düşünüyordum. Zil sesiyle birlikte sınıftan çıkınca biz de amfiden ve hatta binadan dışarı çıkıp temiz bir hava almak için yerimizden kalktık. İşte tam o andan olanlar oldu ve hayatımız bir anda değişti.

Yaklaşık iki metre boyu ve ürperten yüz ve bakışlarıyla tuhaflığını ve gaddarlığını hemen hissettiren bir adam etrafındaki kalabalık bir gruba amfiye girdi. Dışarıda gruba ait oldukları belli olan birileri de vardı ve kapıları tutuyorlardı. Amfinin iki büyük kapısını sıkı sıkıya kapattılar. Grubun lideri olduğu hemen anlaşılan yeşil parkalı, postallı, militan görünümlü kişi konuşmaya başladı. Yaklaşık beş dakika kadar grubundan, üniversiteye hakim olduklarından, bizim sınıfta da kendi grupları ne derse onun olacağından bahsetti. Bir yandan hiç birisini tanımadığım arkadaş grubuna bakıyor bir yandan da dikkatle dinliyorum idim. Çoğunluk şaşkın ve endişeliydi. Bazı sınıf arkadaşlarımız ise başlarını manalı manalı sallayarak gülümsüyorlardı. Demek ki, diye düşünmekten kendimi alamadım. Endirçe konuşmasını bitirdikten sonra, amfideki herkese dikkatle bakarak sordu: İtirazı olan var mı?!.. Ben dâhil yedi kişi ayağa kalktık ve böyle bir şeyi asla kabul edemeyeceğimizi dolayısıyla duruma itirazımızın olduğunu söyledik. Sonrası tam bir felaket oldu. Endirçe, şu itirazı olanları bir getirin bakalım orta yere deyin bizleri ite kaka amfinin ortasına sürüklediler ve kavgaya başladı. Kim olduklarını bilmediğim ama hala bana vuruyorlarmış gibi hissettiğim birçok insan bizi aralarına aldılar ve kıyasıya dövdüler. Kimimizin kafası kırıldı, kimimizin burnu. Üstümüz başımız kan içinde kaldı. Üniversiteye başladığımız ilk gün ilk dersimizde, asla unutamayacağımız okkalı bir dayak yedik. Bu gerçekten de herkese nasip olabilecek bir şey değildi! Onlar işlerini bitirip çekip gittikten sonra, biz yedi kişi, kader arkadaşları olarak bir araya geldik. Yanımıza yaklaşmış durumu öğrenince öfkelenen son sınıftan ağabey bir öğrenci ile birlikte ve onun yol göstermesiyle üniversite içinde olduğunu söylediği Site Polis Karakolu-

“...Bütün dünyevi fotoğraflar solmaya mahkûmdur. Ama ahiret fotoğrafı asla solmayacaktır ve ebedidir.”

na doğru yürümeye başladık. Yanımızdan yöremizden gelip geçenlerin şaşkın bakışları bu gün bile cascanlı gözümün önüne gelebiliyor. Ve bu fotoğraf biraz solmuş da olsa, gönül albümümdeki yerini içimize dokunan kompozisyonuyla hala koruyor.

Gönül albümümden paylaşacağım son fotoğraf ise şüire dair olacak. 90'lı yılların başında, üçü bugün aramızda olmayan bir grup arkadaşla oluşturduğumuz edebiyat iklimini asla unutamıyorum. 80'lerin başında Aylık Dergi kadrosunda birlikte yer aldığımız rahmetli Hasan Ali Kasır TRT Erzurum Radyosu'na prodüktör olarak geldikten sonra edebiyat ortamı bir süre sonra hareketlilik kazanmış ve bu çerçeve içinde olan pek çok arkadaşla sık sık bir araya gelir olmuştuk. Şu anda Hasan Ali Kasır gibi aramızda olmayan rahmetli Nazir Akalın ve Hüseyin Alacatlı da bu birliktelik zincirinin en önemli halkalarındandı. Onların üçü de şimdi aramızda değiller, Rahmet-i Rahmana gittiler ve biz hatırladıkça yanıyor, üzülüyor, mekânları cennet olsun diye dua ediyoruz. Onları bazen özlediğimi hissediyorum ve yüreğim sızlıyor. Özellikle Mina ve Karçıceği dergilerinin çıkarıldığı zamanlardaki toplantı ve sohbetlerimiz hem edebiyat ve dergicilik adına çok verimli ve keyifli sohbetlerdi hem de dostluklarımızı bir hayli pekiştirmişti. Mehmet Kıldıroğlu'nun çıkardığı Mina, İlhami Ünal'ın çıkardığı Karçıceği dergilerinin yönetim mekânlarında, bugün hayatta olan Rıdvan Canım, Abdulkerim Dinç, M. Hanifi İspirli, M. Emin Alper, Ali Kurt ve Yılmaz Güneş gibi arkadaşlarımızla dostluğun ve sevginin en güzel zamanlarını paylaşmıştık. Sonrasında hala o tadı yakalayabildiğimi hatırlamıyorum. Ve bu gün dahi o paylaşımları o kadar çok özleyorum ki...

Lakin hayat kayıp gidiyor elimizden... Umarım eli boş gitmeyiz son durağımıza. Bütün dünyevi fotoğraflar solmaya mahkûmdur. Ama ahiret fotoğrafı asla solmayacaktır ve ebedidir.

İlim Yayma Ödülleri

Türkiye'nin ekonomik kalkınması ve toplumsal refahının sağlanmasında yerli ve milli imkânların yaygınlaştırılmasını, evrensel nitelikte bilginin üretilmesini, kıymetlendirilmesini ve topluma kazandırılmasını teşvik etmek amacıyla bilimsel çalışmaları öne çıkarmak ve kişileri taltif etmek amacıyla ilki 2019 yılında gerçekleştirilen İlim Yayma Ödülleri büyük bir ilgi ile karşılanmıştır.

Türkiye'deki ilmi çalışmaları ve araştırmaları desteklemeyi, başarının ülke ve insanlık hizmetine sunulmasını hedefleyen ve Türkiye'nin en büyük akademik ödülleri olarak nitelendirilen İlim Yayma Ödülleri Dolmabahçe Sarayı'nda düzenlenen törenle Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından sahiplerine verildi.

Akademi, üniversite, bilim, teknoloji ve kültür dünyasından çok değerli insanların makale, kitap, tez, patent, buluş, yeni ürün, inovasyon, tescil gibi her türden akademik eser ile başvurular arasından belirlenen üç isim düzenlenen ödül töreninde mükâfatlandırıldı. İlim Yayma Büyük Ödülü'nü Yeditepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fikretin Şahin, Sosyal Bilimler Ödülü'nü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. İlyas Kemaloğlu, Mühendislik, Doğa ve Sağlık Bilimleri Ödülü'nü ise Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Zahmakıran aldı.

Akademik çalışma ve buluşlarıyla Türkiye'yi dünyaya duyuracak olan bilim insanlarının seçildiği ve 3 kategoride (2019 yılı için belirlenen) toplam 500.000 TL değerindeki İlim Yayma Ödülleri iki yılda bir tekrarlanacak.

Herkesin heyecanla beklediği ikincisi yapılacak olan İlim Yayma Ödülleri başvuruları için 2021 yılı itibarıyla geri sayım başlayacak ve aynı yıl Aralık ayında ödüle layık görülen değerli ilim insanları İlim Yayma Ödülleri Töreni ile taltif edileceklerdir.

İlim Yayma Ödülleri başvuruları www.ilimyaymaodulleri.com adresi üzerinden duyurulacaktır. Ayrıca Sosyal Medya hesapları üzerinden de ilgili duyurular yapılacaktır.

Vefa Programları

HATİM PROGRAMI

23 Ocak Perşembe günü yapılan Ahde Vefa Programı kapsamında Vakfımızın kurulduğu tarihten bugüne farklı yılların Aralık-Ocak-Şubat aylarında vefat eden vakıf kurucuları ve başlıcaları adına 21 adet hatim okundu. Hatimlerin duası sabah namazını müteakip Fatih Camii imamı Bünyamin Topçuoğlu hocamız tarafından yapıldı.

Duadan sonra Sahnı Seman Medresesinde kurucu aileleri, Mütevelli Heyet üyelerimiz ve diğer misafirlerin katılımıyla kahvaltı yapıldı. Kahvaltıda vakfımızın çalışmalarıyla ilgili yapılan bilgilendirmenin yanında, en kıdemli Mütevelli Heyeti üyemiz Sabahattin Kırkan Bey, Rahmet-i Rahman'a kavuşmuş kurucularımızla ilgili hatıralarını paylaştı.

Taziye

Vakfımızın Mütevelli Heyeti Başkanı Yücel ÇELİKBİLEK Hakk'a yürüdü.

Hayatını hayır işlerine adanmış bir vakıf insanı olan değerli başkanımız Yücel Çelikbilek, 2002-2004 yılları arasında İlim Yayma Cemiyeti'nin başkanlığını yaptı.

Vakfımızda 2006-2009 yılları arasında yaptığı Mütevelli He-

yeti başkanlığına bir dönem ara verdikten sonra 2012 yılında tekrar seçildi. Vefat ettiği 2020 Mart ayına kadar vakfımızda Mütevelli Heyet başkanlığı görevini icra ederken görevi başında Hakkın rahmetine kavuşmuş oldu.

Başkanımıza Allah'tan rahmet, camiamıza başsağlığı diliyoruz.

Mekamı Cennet Olsun.

Yücel ÇELİKBİLEK

Ziyaretler

Kurucu ve Başışçı İlişkileri M¼d¼rl¼ğ¼m¼z¼n organizesinde ziyaret programlarımız devam ediyor. Birçok hayır kapısının açılmasına vesile olan bu ziyaretlerde başışçılarımız, vakfımızın çalışmalarıyla ilgili yapılan bilgilendirmelerden oldukça memnun olduklarını ifade ediyorlar. Oldukça sıcak ve samimi bir atmosferin oluştuğu ziyaretlere M¼tevelli Heyeti üyelerimiz, vakıf genel m¼d¼r¼m¼z, kurucu ve başışçı ilişleri m¼d¼r¼m¼z katılıyor.

Numan Emre Bilge

Selim İman

Adnan Aslan

Sadık Vefa

Vakıf

Vakıf bölümündeki yazılar; vakfımız misafirhanesinde kalan, vakfımızdan lisansüstü burs alan öğrencilerin deneme, gezi notları, ülke ve kitap tanıtımları vb. çalışmalarından oluşmaktadır.

Ecdadımızdan Bizlere Vakıf Kültürü

Türk kültürü ve tarihi içerisinde kuruluşlarından bugüne dek her zaman önemli bir yere sahip olan vakıflar, toplumun içtimaî, ekonomik ve kültürel hayatında son derece etkili olmuştur. VIII. yüzyılda İslamiyet'in hâkim olduğu topraklarda temelleri atılmaya başlanan vakıfların, Selçuklulardan günümüze kadar bir miras üzerinde bizlere ulaştığı görülmektedir. Türk milletinin inayetperverliği ve bireye gösterdiği saygı neticesinde de gelişimini her dönemde sürdürmüştür. Vakıfların ilk ortaya çıkmaya başladığı tarihten şimdiye değin asırlar boyunca özellikle halkın barınması, eğitim ve sağlık hizmetleri başta olmak üzere sosyal dayanışmayı güçlendiren ve toplumsal ihtiyaçları karşılayan faaliyetleri devam etmiştir. Halkın, vakıflar sayesinde eğitimden barınmaya kadar pek çok alanda istifade ettiği görülmüştür. Devlet yönetiminin böylesine faydalı bir yapıyı devlet ve halkı için kullanma gerekliliği aynı zamanda vakıfları saygınlığı olan müesseselere dönüştürmüştür.

Vakıfların esas gayesi toplumsal ilişkilerde yardımlaşma ve dayanışma ruhunu güçlendirmek olup aynı zamanda insanlar arasındaki statü farklarını azaltmaya çalışmaktır. "Veren el alan elden üstündür" sözünü benimsemiş olan Türk milleti için malını, insanların yararına olacak şekilde vakfetmek Osmanlıdan günümüze kadar kültürümüzün vazgeçilmez parçası olmuştur. Osmanlı devleti tarihi boyunca aile içi yardımlaşmanın önemi vakıf yardımlarının da temelini oluşturmuştur. Şöyle ki; Osmanlı toplumunda bir kişi sahip olduğu servetin sadece kendisine ait olmadığına, bu servet üzerinde birlikte yaşadığı ailesi ve içinde yer aldığı toplumun da hak sahibi olduğuna inanırdı. Böylece İslâm'ın beş şartından biri olan zekât verme görevini ifa ederdi. Zengin olan bireyler serveti üzerinden hem nakdi yardım hem de arazilerini devlete vakfederek toplumu için faydalı bir iş yapmış olurdu. Böylelikle halk arasındaki birlik kuvvetlenir, fakir ve yoksul kişiler daha fazla gözetilirdi.

Osmanlı toplumu kahramanlıkları yanı sıra cömertlikle-riyle de nam salmış bir topluluktu. Öyle ki ramazan-ı şerif aylarında zengin kişilerin konak kapıları herkese açık olup, dileyen kişiler konağa girer ve masaya oturarak oruçlarını açar karınlarını doyururlardı. Daha sonra aralarında durumu kötü olan yoksul kişilere konaktan ayrılırken ev sahibi tarafından bir kese içerisinde bir miktar para verilirdi. Böylesine güzel bir geleneğe Osmanlı toplumunda "diş kirası" denirdi.

Vakıfların varlığı Osmanlı Devleti'nde sayısız eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bunlar arasında bulunan camiler, mes-citler, medreseler, mektepler, imarethaneler, kervansaraylar, hanlar, aş evleri, darüşşifalar, çeşmeler, sebiller, hamamlar, köprüler hemen hepsi vakıf eserleridir. Bu eserler sayesinde Osmanlı devletinde pek çok hizmetin işleri görülmüş ve yine bu vakıflar yardımıyla devletin giderleri düşük tutulmuştur.

Vakıflar kuruluş gayelerine göre çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Örneğin dini ibadetlerin yerine getirilmesi için inşa edilen pek çok cami, türbe, mescit, namazgâh gibi yapılar "dini hizmet gören vakıflar" tarafından inşa edilmiştir. Eğitim alanında sıbyan mektepleri ve medreseler "eğitim hizmeti gören vakıflar" tarafından kurulmuştur. Darüşşifa, tabhane, tımarhane gibi yapılar "sağlık hizmeti gören vakıflar" tarafından halkın yararı gözetilerek yapılmıştır.

Vakıfların birincil amacı insanlara ve topluma hizmet etme olduğu için yüzyıllardır güven içerisinde bugünlere ulaşmıştır. Vakıflar insanların mutluluğunu artırma, yoksulların sorunlarını çözme, sokakta kalanlara yardım etme, yetimlerin haklarını koruma, kimsesizlere destek olma, eksik olan kurumları inşa etme ve daha nice sosyal olaya çözüm sunma gibi görevlerde buldukları için vakıfları sosyal bir kurum olarak görmek gerekmektedir. Sosyal bütünleşmenin sağlanmasıyla insanların birbirlerine olan güvenleri ve devlete bağlılıkları artmaktadır. Bu durum milletin devamlılığını sağlarken aynı zamanda devletin de varlığını sürdürmesine olanak sağlamıştır.

Vakıfların kültürümüzdeki önemi yadsınamayacak derecededir. Atalarımızdan bizlere miras kalan bu kültürü yaşatmaya devam etmemiz gerekmektedir. Çünkü bizler "insanı yaşat ki devlet yaşasın" sözünün doğruluğunu kabul eder, insanlara yardım etmeyi ve cömertliği her zaman üstün bir erdem olarak görürüz. Unutmamalıyız ki vakıflar sayesinde bu toprakların bereketi artarak günümüze gelmiştir. Vakıflardan bu kadar bahsetmişken vakıflar sayesinde bizlere miras kalan o güzel yapılardan birkaç tanesini belirtip yazımı neticelendirmek isterim.

Eyüp Sultan Cami, Fatih Medresesi, Sultanahmet Cami Külliyesi, III. Ahmed Çeşmesi, Yenikapı Mevlevihanesi, Eminönü Haseki Hamamı, I. Mahmud Kütüphanesi, Mısır Çarşısı, Vakıf Gureba Hastanesi, Zeynep Kamil Hastanesi, Atik Valide Külliyesi ve daha nice güzel yapı yukarıda anlattığımız vakıf kültürünün bir parçası olarak yapılan kayda değer eserlerdir.

İnsanları hayır işlerine iten sebeplerin başında şüphesiz ki Allah'ın rızasını kazanmak ve insanın mayasında bulunan yardım etme arzusunu yerine getirmek gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'de geçen "Herkesin yöneldiği bir yön vardır. Haydi, hep hayırlara koşun, yarışın!" (Bakara, 148) ayeti de şüphesiz ki insanları hayra çağırılmış ve insanlar müjde olarak sunulan bu ayetle ömürlerini hayır işlerine ayırmıştır.

Vakıf Olup Vakfetmeli O'nun Yolunda

Büyüklerimizle oturduğumuz meclislerde hepimizin kulağına yer etmiş bir ifade vardır: "Bizim zamanımızda her şey çok farklıydı." Bu cümle içinde hem geçmişe özlem, hem bugüne sitem barındırır. Böyle bir giriş yapmaya ihtiyaç duymam şundan ki küçüklerin, çocukluklarını nasıl geçirdiklerini görünce bu cümleyi kendimin de kurduğunu fark ettim. Demek ki çocukluğumu özleyorum. Biraz da şimdiki anne babalara sitem ediyorum herhalde. Çocukluğuma dair ilk hatıralarımda dahi evimde var olan bir radyoyu hatırlarım. Annemin aldığı çocuk şarkıları kasetlerini kardeşimle dinlediğimiz büyük, gri bir radyo. O dönemde Öncü Çocuk Korosu'nun bir kasetini dinlediğimizi hatırlıyorum. Gerçekten özenle hazırlanmış çocuk şarkılarıydı bunlar. Bir tanesinin ismi "Vakıf Olup Vakfetmeli" idi. Şarkıda geçen bir mısra şu şekildeydi:

"Her ne vermiş ise Allah kuluma, vakıf olup vakfetmeli yolunda."

Evet, çocuk şarkısında geçen bir mısra ama öyle bir mısra ki bu, koca koca insanlar bazen bu cümlemin altından kalkamayabiliyor. İstiyorum ki bu mısrayı biraz bugünümüze vuralım. Bakalım bize ne söyleyecek.

Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki ne kul kendisine verilenin farkında, ne bunu verenin Allah olduğunun bilincinde, ne de bunu Allah yolunda vakfetmenin derdinde... Bu kadar yokluk ve farkında olmayış ister istemez aklıma bir arkadaşımın da dilinden düşürmediği, Osman Yüksel Serdengeçti'nin şiirinden bir bölümü getiriyor:

***"Yuvamızda bomboş uçacak kuş yok,
Hayra yorulacak hayal yok, düş yok"***

Bu arada şunu belirtmek isterim, karamsar değilim, umutsuz hiç değilim. Sadece içinde bulunduğumuz durumu, kendi veçhemden sizlerle paylaşmak istedim. Peki, nasıl oldu da bu noktaya geldik? So-

rulması gereken soru bu. Doğru cevapların verilmesi için evvela doğru soruların sorulması gerekir. Soru doğru olmasına doğru da, cevabı vermek o kadar kolay değil. Yukarıda üç noktadan bahsettim, bunları sırayla ele alalım istiyorum.

Birincisi kul, kendisine verilenin farkında değil. Nasıl ki bir elin beş parmağı bir değilse, insanlar da bir değildir. Her insan, özeldir. Burada özel olmayı iki şekilde anlayabiliriz. Öncelikle insan eşref-i mahlûkat olduğu için özeldir. Sadece bu özellik insanı özel kılmaya yetecek niteliktedir. Ancak özel olmak bununla sınırlı değildir. İnsan, diğer insanların arasında da özeldir. Onu özel kılan yetenekleri, yatınlıkları, karakteridir. Başka bir ifade ile beni ben yapan ne ise bu aynı zamanda beni diğer insanlar arasında da özel kılmaktadır. İşte burada önemli olan nokta insanın kendisini tanımamasından geçmektedir. İnsanın kendisini tanıması kolay mı peki? Hem çok kolay, hem de çok zor. Kolay, çünkü insanın sahip olduğu ve onu özel kılan özellikleri gün yüzüne çıkmaya meyillidir. Zordur, çünkü bu özelliklerin gün yüzüne çıkmasını engelleyecek bir sürü engel koyarız önümüze.

İçinde yaşadığımız topluma bir bakın isterseniz. Ne demek istediğim daha iyi anlaşılacaktır. Çocuklar küçük yaştan itibaren sürekli yönlendirilirler, ne okuyacaklarıyla alakalı, hangi işi yapacaklarıyla alakalı. Bir noktadan sonra fark edersiniz ki yaptığımız her şeyi sizden beklendiği için yapmaya başlamışsınız. Hayatınızı sizden beklenenler üzerine kurduğunuz zaman ise, sizi özel kılan şeyler ne ise bunları keşfetmeniz giderek zorlaşır. Bizden beklenenlerin, bize sorulmadan inşa edildiği bir sistemde bunları gerçekleştirmek kolay da değil. Abartıyor muyum dersiniz? Sadece okul kurumunu örnek vermenin yeterli olacağını düşünüyorum. Bunu bir örnekle açıklamak istiyorum. İlkokula yeni başlamış küçük çocuklara soralım hayallerinin ne olduğunu. Bakın dikkat edin, ne olmak istediklerini değil hayallerinin ne olduğunu soralım. Bir de üniversite sınavına hazırlanan lise öğrencilerine soralım hayallerinin ne olduğunu. Yaklaşık 10 küsür

yıl içerisinde hayal etme yetisinin nasıl köreldiğini görürüz. Bugün okul kurumu insanların hayal etme, insanı özel kılan her ne ise o yönünü keşfetme imkânını elinden alıyor. Dolayısıyla kul kendisine verilenin farkında olamıyor.

İkinci problemimiz: İnsan bunun farkında olsa dahi bunu verenin Allah olduğunun bilincinde olmuyor. Dediğim gibi karamsar biri değilim. Her insan yukarıda bahsettiğim kadar nasipsiz değil. Kendisini keşfedebilme nimetine mazhar olan insanların başarılarını hayatın içinde görüyoruz. Ancak insan, bu nimeti kendisine verenin farkında olmadığı zaman çok cüretkâr davranıyor. Başarıyı kendinden biliyor. Kolay kibirleniyor. Belki başlangıçta nimeti vereni biliyor, ama kolay unutuyor. Ne de olsa insan nişyana müptelidir. Nişyana düçar olan insanın, kendisine sunulan nimeti hangi yolda kullanacağı konusunda yol göstereninin kim olacağı ise bellidir:

“Artık kim Allah’ın yerine şeytanı dost edinirse, elbette açık bir ziyana uğramıştır.”(Nisa, 119).

Aslında insanın nimeti vereni unutmamasını iki şekilde ele almak gerekir. Birincisinden yukarıda bahsettik. İnsan fitratı gereği unuttur, hatırlamaya ihtiyaç duyar. Ama ikinci bir bakış açısı vardır ki bu tehlikelidir. İnsana nimeti veren unutturulur. İnsanlar unutturur, işi unutturur, hedefleri unutturur. Sanki düzen insana bu hakikati unutturmak üzerine kurulmuştur. Hümanist bir söylem içerisinde, modern anlamda üretilen insan tasavvurunun Yaratıcı’dan rol çalması, bu meseleye bakış açısını da değiştirmiştir. Buna göre insana verilen her ne ise nimet olup, bunun Allah’ın ikramı olduğu kabulünden, insan başarısının kaynağının insan becerisi ve zekâsı olduğu varsayımına bir dönüş gerçekleşmiştir. Ayrıca insanın başarısının, beceri ve zekâyâ bağlanması, başarısız insanların bu başarısızlıktan kendilerinin sorumlu olduğu kabulüne neden olmaktadır. Bu

bakış açısıyla başarılı insan nasıl bulunduğu yeri hak ediyorsa, başarısız insan da orada olmayı hak etmektedir.

İnsan kendisine verilen nimetin farkında olsa dahi bunu Allah yolunda vakfetmenin derdinde değil. Hâlbuki biz vakfetmenin ne demek olduğunu Hz. Meryem’in kıssasından öğreniyoruz. Bir insan malını vakfedebildiği gibi ömrünü, emeğini de vakfedebilir. Ancak bir ömrü vakfedebilmek, belki de fedakârlıkların en üst mertebelerindedir. Tam burada bir noktaya dikkat çekmek gerekmektedir. İnsanın kendisini bir davaya vakfetmesi, ömrünü bu yolda harcaması suiistimal edilmeye oldukça açık bir durumdur. Bu durumda insan yeri gelir ucuz işçi, bazen bedava işçi olarak çalıştırılır da bunun farkına dahi varmaz. Üstelik bunlar dava uğruna yapılır. Bunu yapanlar fedakâr insanlar ilan edilir. Amacım kesinlikle bir şekilde ithamda bulunmak değildir. Ancak insanın kendisini bir şeye vakfetmesi üstün bir bilinç ve fedakârlık gerektirir. Demek istediğim, toplumsal bilincin ve değerlerin yozlaşarak çoraklaştığı günümüzde bu tarz konularda iki kere düşünmekte fayda var. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, kişinin kendisini bir yolda vakfetmesi kurumlar üzerinden gerçekleşmek zorunda değildir. Madem bu süreçte önemli olan samimiyet ve fedakârlıktır o halde bu durum pekâlâ bireysel veya küçük gruplar halinde de gerçekleştirilebilir.

Son olarak bağlamak gerekirse, vakıf demek insanın haddini bilmesi demektir. Sahip olunan tüm nimetleri bir verenin idrakinde, gerçek mülk sahibinin emaneti günün birinde tekrar alabileceğinin bilincinde olmaktır. Bu bilinçle verilen her nimeti hakkıyla değerlendirmektir ki nimenin şükürü de böyle olur. Vakıf demek, tüm bunlara vâkıf olup, bu yolda vakfedilmek demektir.

— ÖYKÜ —

Henüz iki saat olmuştu uçaktan ineli. Daha önce çok uçak seyahati yapmıştı ancak bu kadar uzun zaman havada kaldığı ilk uçuşuydu. Oldu olası tedirgin olurdu mekân değişiminden, hele daha önce hiç gelmediği bir yere ödü kopardı bir şeylerin ters gitmesinden. Havaalanına iner inmez bir bagaj telaşına girmişti bile. Etrafında tanıdık bir yüz olmadığı gibi kendi dilini konuşan hiç kimse de yoktu. Sessizce uçak kodunun olduğu konveyörün önünde durdu. Fabrika ağzından alışkanlığıydı konveyör, ne kadar teknik terim varsa rastgele yerleştiriyordu hayatın her yerine. Eski iş arkadaşlarıyla takılırken edinmişti bu alışkanlığı. Şimdi peyeni bir sayfa açmak için geride bırakmıştı hepsini. Çok zor olmuştu gerçi bu kararı vermek, iyi bir arkadaş çevresi ve işi vardı. Teklifi ilk duyduğunda bir yandan inanamamış, bir yandan da bir taş gelip bağrına oturmuştu sanki. Severdi yeni yerleri, maceraları ama günün sonunda evinde olmak gibisi yoktu onun için. Çok fazla anısı geride kalmıştı. Akli geride gözleri önünde beklerken birden battal boy emektar valizinin karşından kendisine doğru aktığını gördü. Hep sonlarda gelirdi çantası, bu sefer de değişmemişti, kendisiyle bekleyen birkaç kişi vardı sadece. Valizi alır almaz çıkış yazına baktı ama tabii ki "Exit"den başka bir şey görememişti. Kapıdan çıkarken gideceği adresi bilmediğini hatırladı. Daha önce birçok kez bilmediği adresleri tek başına bulmuş ve Google haritaların icadını hep takdir etmişti. Ancak bu sefer uğraşamayacak kadar yorgun ve tuhaf hissediyordu. Bir görevli bularak adrese nasıl gidebileceğini öğrendi. Birkaç sorudan sonra öğrencilik yıllarından kalma alışkanlığı ile en ucuz yolu duymayı başarmıştı.

Kalacağı yeri daha buraya gelmeye karar verdiği ilk gün büyük bir şansla bulmuştu. Bu kadar yabancı bir yerde bir kişinin kendisini evine kabul edeceği hiç aklına gelmemişti. Hem de kendi dilini kültürünü paylaşmayan birisiyken. Gerçi dünya bayağı bir küçülmüştü, belki de kültürler daha bilinir olmuştu diye düşünenecek oldu ama buna kendisi de pek inanamadı. Akdeniz iklimini düşündü yolun kenarında gördüğü yeşil bir vadiye bakarken. Denize girmeyi sevmez ama havasına, kokusuna, rengine zaafi vardı resmen.

Yol biraz uzun geldi kendisine. Yurtdışında normaldi aslında bu mesafe, hava alanları şehre bir hayli uzak yapılırdı. Yaşam alanına girmeyen bir hava trafiği olurdu genelde. Memleketimin gözünü seveyim diye geçirdi içinden, evden çıkınca 15 dakikada her yere ulaşıyordu. Nihayet ineceği durağa yaklaşmıştı, her zaman otobüsten inmek bir macera gibi görünürdü ya kapıya sıkışırsam ya inmeden hareket ederse, valiz içerde kalırsa gibi türlü türlü düşünceler içinde iki durak kala ayağa kalkar pozisyon alırdı. Çok güzel görünüyordu önünde durduğu ev, 2 katlı büyükçe bir bahçesi olan yeşillikler içinde koyu tonda kahverengi ile Amerika filmlerinin gerçekliğini bir hayli yansıtıyordu. Kapı ikinci çalışmada açıldı ve karşısında Mr. Yılmaz Yemen diye sorgulayan bakışlarla henüz yüz yüze tanışmadığı ev sahibi duruyordu. Hemen ilk şaşkınlığı üstünden atarak kendini tanıttı. Çok garip gelmişti ilk karşılama. İçinde hiç beklemediği bir sıcak karşılamanın verdiği huzur vardı. Hâlbuki tedirgin olurdu böyle durumlarda. Biraz soluklandıktan sonra dinlenmek için izin istedi ev sahibinden. Ev sahibi kalacağı odayı gösterirken kendi evindeki sıcaklığı duyumsuyordu sanki. Uzun süreli uçuşların jetlag'a neden olduğunu duyardı ancak ilk defa deneyimliyordu. Sersemlemiş bir şekilde uzandı yatağa, odaya bir göz ucuyla bakabildiği kadarıyla nerdeyse gereken her şeyin olduğunu fark etmişti.

Ertesi gün, gecesi ile gündüzü birbirine karışmış şekilde uyandı. Bu böyle birkaç gün devam edecekti. Ev sahibiyile çok konuşamamış kendi kültürünün verdiği mahcupluk hissiyatı içerisindeydi. İlk iş olarak ev sahibi ile konuşmak istese de yeni iş yerinden çağrılmış ve erkenden hiç bilmediği yollara düşmüştü. Son bir haftasında ne kadar yol aldığını düşündü, her anlamda. Yeni iş yeri uluslararası bir tedarik zincirinin genel merkezi idi. Hayranlıkla bakındığı etrafta kendisine eşlik eden sekreterin sesi ile irkildi. Evrak işlerini oldu olası sevmezdi. Bütün gereken evrakları iki kere kontrol etmiş ama yine her zamanki gibi bir eksik çıkmıştı. Evrak işlerini tamamladıktan sonra yeni çalışma arkadaşları ile tanıştı. Bir sürü yabancı isim duymuştu. Hangisini kafasında tutacağı şaşırılmış halde kendi yöneticisi ile de tanıştı. Şimdilik en önemlisi yöneticisi

Richard'ın ismiydi. Tüm bu koşuşturmalar onu bir hayli yormuştu ve yolculuktan kalma bitkinliğini artırmıştı. Bir an önce eve gidip uyumak istiyordu, hâlbuki uykudan çok da hazzetmezdi. Yabancı bir yerde yabancı bir lisanda ve hiç kimseyi tanımadan yol almaya başladı bir an önce derin bir uykuya dalmanın hayalini kurarak. Geldiğinde kapıda bekledi bir süre, zili çalmış ancak kapıyı açan yoktu. Çıkarken ancak iş yerine acil gitmesi gerektiğini söyleyebilmişti ev sahibine. Henüz bir anahtarı da yoktu ve ne yapacağını bilemez bir halde eşige oturup kafasını kapıya dayadı. Dışardan görünüşüm tam bir felaket olmalı diye geçirdi içinden. Henüz 10 dakika geçmemişti ki ev sahibinin uzaktan bisikletle yaklaşmıştı gördü. "Geleli çok oldu mu" diye sordu ev sahibi. Az bir süre beklediğini öğrenince rahatlamış ve hemen yedek anahtarı uzatmıştı. Ev sahibinin ismini söylerken bile içi ısınıyordu, sahi hiç tanımadığı uzun boylu, buğday tenine eşlik eden yosun yeşili gözleri ile kendisine gülümseyen bu adam nasıl oldu da hemen onu evine kabul edebiliyordu. İçinde daha birçok soru ile uzatılan anahtarı alıp teşekkür etti ve kendisi ile evde kalma şartları için bir mukabele yapmak istediğini ilettili. Ev sahibinin hafif gülümseyip konuşuruz demesi ile eve girdiler.

İsterseniz bir kahve eşliğinde konuşalım diyen ev sahibi kendisine süt ve şeker isteyip istemediğini sordu. Kahve sevmese de bu nazik teklifi sütsüz ve tek şeker yanıtı ile kabul etti. 10 yıl önce üniversitenin programıyla gittiği yurtdışında büyük bir kültür şoku yaşamış, ne kadar önyargılı olmamaya çalışsa da daha sonraki seyahatleri de Avrupalı ve Amerikan

yaşam tarzlarının bireyseliği sevdiğini öğretmişti kendisine. Toplumun genelmesi kalan kişilere haksızlık mı oluyordu acaba? Bunu anlaması için biraz daha zaman geçmeli herhalde diye söylendi. Kahvelerle beraber gelen ev sahibi ile havadan sudan konuşmaya başladılar, Adana'da arkadaşı ile konuşuyormuş gibi konuştukça konuşası geliyordu. Hayat hep bir mesafe koymayı öğretmişti oysaki ona. İş hayatından, arkadaşlarından, komşusundan ve saymadığı birçok yerden tabiri caiz ise verdiği kazıklar onu bu yargıya zorlamıştı. Okurken çok zorlandığını hatırlıyor konuşurken nedense, karşıdaki adam neden bunu düşünüyor kendisine anlam veremiyordu. Laf lafi açmıştı ve kira mutabakatına ancak gelebilmişlerdi. Fiyatları çok iyi araştırmıştı gelmeden, teklifi kabul etme aşamasında bir artı-eksi listesine negatif katkı veriyordu Michigan'daki ev kiralari. Biraz zorlanarak da olsa ev kurallarını ve kira mevzuunu açtı ev sahibine, karşısında hiç orali olmayan bir adam duruyor gibiydi.

Yıllar öncesinde üniversiteye başlamadan eğitime bir süre ara verdiğini söyleyerek girdi konuya ev sahibi Jamel. Burada üniversiteye başlamadan önce bazı öğrenciler dünyayı görmek için eğitime ara verebiliyor ve toplumda bu çok normal karşılanıyordu. Bu arada bu dünya turunu daha önce duyduğunu ve merak ettiğini belirtmeden geçmeyen Yılmaz, Jamal'in böyle bir geziye gücü yettiğine göre ancak zengin Amerikalı ailelerden birinin çocuğu olmalıydı diye düşündü. Jamal her ne kadar Amerika'da doğduysa da Faslıydı aslında, çok uzun zaman geçmişti Amerika'ya göçmelerinin üstünden.

Babası henüz küçük bir çocukken göçmen olan ailesiyle beraber atılmıştı bu uzun ve zorlu maceraya. Sonunda yeni bir hayat kurabilmişlerdi, çok zor zamanlar geçirdiklerini anlatmıyor ama her halinden toplum tarafından kabul edilmelerinin kolay olmadığı okunuyordu. Evinden 18 yaşındayken bir Amerikan vatandaşı olarak çıkan Jamal önce Fas'tan başlamıştı gezisine, şimdi hiç akrabası olmadığı Fas'ta bir süre kaldıktan sonra Asya ülkelerini sırasıyla gezmeye başlamıştı. Jamal bu gezinin sadece yeni kültür ve yerleri keşfetmek olmadığını, bunun bir hayat okulu olduğundan bahsediyordu. Bu hayat okulunu anlatmaya çalışırken nasıl bir kaynak ile gezdiğini tarif etmekle başlamıştı. Bütçesi ancak ilk gitmeye karar verdiği yere ulaşmaya ve birkaç günün masrafına yetecek kadardı. Daha sonra Jamal burada iş bulmak ve başka bir seyahatin bütçesini çıkarmak zorundaydı. Yılmaz ise daha önce hiç böyle düşünmediğini fark etti, ona göre gittiği her yerin bir dönüş garantisi olmalıydı. En çok İran ve Türkiye'den etkilendiğini söyleyen Jamal buralarda tahmin ettiğinden daha fazla kaldığını ve kendisi için büyük bir tecrübe olduğunu söylüyordu. Gittiği ülkelerde çevirmenlikten garsonluğa, bulaşıkçılıktan kahvehane çıraklığına kadar birçok işte çalışmış ve bir sürü yeni arkadaş edinmiş Jamal, asıl mevzuyla burada giriyor.

Gezimin son 2 ayı kalmış ve ben Rusya'dan Türkiye'ye gelmişim önce muhteşem doğasıyla Karadeniz'i, daha sonra mistik tarihi ve sınırsız insanları ile doğu kesimini ve baharatlı Fas yemeklerini aratmayan güzellikte yemekleri ile Akdeniz illerini dolaştım. Son durağım

İstanbul olacaktı, çok fazla insanla tanışmanın verdiği bir duygu bütünlüğü beni insanlara yaklaşırken eğitiyordu derken, Yılmaz anlamadığını belli eder gibi bir bakış attı. Yani diye açıklamaya başlayan Jamal, aslında insanlara bakar bakmaz nasıl olduklarını yüzlerinden okuyordum. İstanbul'dan önce Ege kıyılarını ve iç bölgeleri gezdim, çok fazla dini ve kültürel motifin içinde kendi yağında kavruşulan bir topluluk vardı karşımda. Ben 19 yaşına girmiş ve çoğu yerde çocuk olarak kabul edilen bir yaşta 50 yaşında bir insanın gördüğünden çok fazla anı gördüm desem abartmış olmam dedi. Henüz 50'ye gelmedim diye de ekmeden geçmedi gülerken. Gün geçti ki aç kaldığım oldu ama özellikle bazı coğrafyalarda bu beni hiç bulmadı diyebilirim. Bir ramazan günü karşılıksız yemek dağıtanlar, bir perşembe akşamı mezarda gofret dağıtan insanlar, kahvede beni kendi evine misafir etmek için birbirine dil döküp bana hiç sormayan insanlar tanıdım. Benim hayat okulum sizin coğrafyalarınız oldu kısacası.

Yıllar geçti ve burada bunlar neden olmasının diye kişisel bir girişimim oldu ama başarı konusunda pek de bir yol kat ettiğimi söyleyemem. Ancak yıllar sonra bugün sahip olduğum büyük bir evin bana ne gibi bir amaç kattığını anlayabildim. Başlangıçta, çok anlamsız bulduğum bir sözün senden önceki onlarca kişinin bu memleketten beklenmeyen bir kişisel vakfetmeden yararlanabileceğini, 40 yıl düşünsem bulamazdım herhalde. Anlayacağım, Konya'dan bir sözdür sana kira mukabelem "Unutmayın, dünyada yaşamıyorsunuz, dünyadan geçiyorsunuz."

Yürüyen Vakıflar Olabilmek

Vakıf kelimesi vakfetmekten gelmektedir. Vakfetmek ise Allah rızası gözetilerek bir hizmetin gerçekleşmesi ile mümkündür. Vakıflar Osmanlı döneminde kurumsallaşmış olup hayırdan yararlandığı dönemlerde vakıfların sayıları da artmıştır. Vakıflar Osmanlı döneminde sadece kurumsallaşmakla kalmamış, Türk-İslam medeniyetinin en zirve dönemlerini de yine Osmanlı döneminde yaşamıştır. En nihayetinde vakıfların hem devlete hem topluma maddi ve manevi katkıları, Osmanlı'yı bir vakıf medeniyeti olarak anılması şerefine ulaştırmıştır.

Tarihte olduğu gibi günümüzde de vakfetme derdinde olan birçok kurumlarımız, vakıflarımız ve insanlarımız bulunmaktadır. Son dönemde vakıf sayılarındaki artış da yeniden vakıf medeniyeti olabilmek yolunda alınan mesafeler olarak güzel gelişmelerdir. Bununla birlikte vakıf kültürü açısından geliştirilmesi ve tekrardan gözden geçirilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Vakıf mefhumu günümüzde belirli bir noktaya gelmiş olsa

da tarih ile tam sürekliliği sağlanamamakta, hakiki vakıf idrakine ulaşamamaktadır. Vakfetmenin kadim manası ve usulü tam anlaşılabilir veya kadimdeki derinliklerine ulaşamamıştır.

Kadim anlayışta, vakıf denildiğinde karşılıksız hayratın döndüğü kurumlar akla gelmekte iken, günümüzde verilen desteklerden nasıl faydalanılabiliyor sorusunun hesabı yapılmaktadır. Oysaki vakfetmenin özü, hesapsız bir şekilde Allah'ın rıza ve hoşnutluğuna erişebilmektir. Günümüzde gelinen noktada yapılan yardım, verilen destek ve burslar karşılığı maddi veya manevi bir arayışa girilme hatasına düşülmektedir. Verilen desteğe ve yardıma karşılık talepler oluşmakta, bazen de görevlendirmeler istenmektedir. Bu ise verilen desteğin vakfedilmesinden öte, bir tür pazarlığa dönüşmesine sebep olmaktadır. Bunun ise yardım, destek veya burs kapsamında isimlendirilmesi yüzyıllar boyunca süre gelmiş vakıf anlayışımıza ters düşürmektedir. Bunun adı karşılıklı yardımlaşmak, bedelli desteklemek, düşük ücretle öğrenci çalıştırmak olabilir ama vakıf olabilmek adına vakfetmek eyleminin karşılıksız gerçekleşmesi gerekmektedir. Bedeli dünyada alınmış olan bir hayrın ahirette karşılığının ne olacağı sorusunu her daim düşünmek ve tefekkür etmek durumundayız.

Derinliğine ulaşamadığımız diğer bir husus da yöntem hakkındadır. Hz. Ali'nin torunu ve Hz. Hüseyin'in oğlu olan Zeynelâbidin'in ve Hz. Ali'nin kardeşi olan Cafer-i Tayyâr'ın (Allah kendilerinden razı olsun), tanınmamak için peçeleriyle tespit ettiği yerlere geceleri yaptığı yardım ile teşhir edilerek ve karşılık beklenerek yapılan yardımlar arasında bir miktar derinlik farkı ya da usul farkı bulunmaktadır. Niyet Allah rızası olduktan sonra ikisi de en nihayetinde güzeldir, bununla birlikte usuldeki bu farkın tefekkür edilmesi belki daha hayırlı yöntemlerin tespit ve ihya edilmesine vesile olacaktır.

Bu noktada kalbi selimlere hatırlatılmak istenilen husus, bu işin bir ticaretten öte Allah adına yapılan ve karşılığının da ancak Allah'tan beklendiği, gerekiyorsa ticaretin ancak Allah ile yapıldığı bir süreç olmasıdır. Bu da ancak hakiki manada vakıf insanı olabilmek ile mümkündür. Vakıf insanı olabilmek ise öncelikle kendini vakfetmekten geçer. İnsanlar yürüyen vakıflar haline gelmedikçe dört duvar vakıfların kurulmasında bir mana yoktur.

Ne vakit bu derinliğe ulaşamamış vakıflarımız bu yaklaşım ile ticaretten öte bir yaklaşımı benimserlerse, o vakit vakıflarımızın kadim manasına ulaşabilmesi adına ilk basamaklar atlanmış olacaktır. Diyeceğim o ki vakıfların sayısından önce, hakiki vakıf ruhunun üflenmesi ve vakıf edebiyatından öte görev alan kardeşlerimizin öncelikle yürüyen vakıflar haline gelmeleri gerekmektedir. Bu noktada fark ruhsuz duvarlar ile duvarsız ruhlar arasındaki çizgide durmaktadır. Ancak duvarlarımızın içi hakiki bir ruh ile irfan ile desteklenirse vakıf mefhumu yeniden hakiki olan noktaya ulaşacak, bu şekilde vakıflarımız kuvvetlenecek ve Allah'ın da yardımıyla bereketlenecektir. Bu vesile ile toplu hayratın ve cemiyet üzere hasenatta bulunmanın bereketi tomurcuk üstüne tomurcuk verecektir. Allah cümle vakıf ehlinin ayaklarını rızası üzere sabit kılsın, yar ve yardımcısı olsun. Uyuyanları uyandırırım, hakiki bir vakıf idrakine erişebilmeyi hepimize nasip eylesin.

İnfâktan İhsâna İnsandan İslâm'a Vakıf

Vakıf, fert fert Müminlerin azlarını Allah'a adanmaları ile başlayan, Mülk'ün asıl Sahibi'ne gönüllerini somutlar, nesnelere, menfaatlerin feda edilmesi vasıtasıyla bağlayan, imkânların Allah adına değerlendirildiği ve ihtiyaçların Allah adına giderildiği, Allah'la bütünleşen ve bütünleş-tiren çatıdır. Terim anlamıyla vakıf, "Menfaati insanlara ait olmak üzere mülk bir aynı Allah'ın mülkü olarak temlik ve temellükten ebediyen alıkoymak"¹ olarak tarif edilir. Vakfı herhangi bir maldan/şeyden ayıran vakfeden ya da sürdüren kişi/lerin şahsî tasarrufundan kıyamete dek çıkması ve zaten Allah'ın olan mülkün zahiren de Allah adına tahsis edilip işletilmesidir. Bir nesneyle anlatılmak istense vakıf, köprüdür denebilir; insanı Allah'a ulaştıran, Allah'tan insana ulaşan, mülk köprüsü. Zatında ikilik olmayan, Allah'a yine O'nun verdiğiyle gidilen ve bizzat Taraf-ı İlâhî'den olanı var ettiğine teslim eden, tek menba, tek merkezi, tek maksadı Allah olan bir köprü...

İnfâk ve Vakıf

Allah'ın Kelâmı'nda vakıf, bugün anlaşılın biçimini doğrudan ifade eden bir kelime olarak ya da ayette zikredilmemektedir. Bir kurum ya da bir niyet olarak vakfın temel dinamiklerinden sayılan infâk kavramı ile anlam alanına giren kavram ve vurgular ise

pek çok ayette yer almaktadır. İnfâk, en genel anlamıyla, insanın Allah bilinciyle bütünleşen verme eyleminin adı, farz, vâcip, nâfile, maddî, manevî, fikrî, aynı, nakdî bütün sarf edilenlerin genel ifadesidir. Şayet verilen şey nesne ise bir kurum adı altında kıyamete dek vakıflaşabilir, ancak Peygamber Efendimiz'in müjdesine itimat eden için manevî yatırımları da kişiye ilim, evlat, sadaka yollarından biri ile mutlaka ulaşacak ve kıyamete dek bu işleyiş sürecektir.

İnfâkın ve vakfın Allah'la doğrudan ilişkisi nasıl anlaşılmalıdır? Öncelikle Allah Teâlâ'nın insanı, kâinatı, var olarak bilinen ne varsa hepsini var etmesi, ilâhî lütuf olması yanında ilâhî bir verme eylemidir. Peygamberimiz Aleyhisselâm'a Kur'ân'dan ilk olarak nâzil olunan Alak Sûresi'ndeki ayetlere bakıldığında, Rabbimizin kullarına Kendisini "Yaratan" hemen ardından "nihayetsiz Kerem Sahibi" olarak tanıttığı görülür. Kur'ân'da Allah'ın kendisini tavsif ettiği Esmâ'ül-Hüsna'sında doğrudan rızık verme ile alakalı isimleri olduğu gibi², aslında insana kendisini tanıttığı tüm ilâhî Esmâ, her şeyi vermenin kendisi'ne münhasır olduğunu anlatır niteliktedir. Bu durum Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmak isteyen bir Müminin yolunun vermekten geçtiğini, Kur'ânî tabirle infâkın gerekliliğini ortaya koyar.

Bir eylem olarak infâk niçin gereklidir? Mevsimi, çağı, zamanı, şartı var mıdır? İlk nâzil olan sûre el-Alak'ta insanın azgınlık sebebi olarak, kendisini mal sebebiyle ihtiyaçtan vareste görmesi zikredilmiş; Peygamberimiz'e açıktan İslâm'a davet emrinin verildiği Müddessir Sûresi'nde ise malı hırsıla isteyen kâfirin cehennemde biten sonu anlatılmış, cehenneme girme sebebi sorulan kâfirin önce namaz kılmadıklarını ve yoksulu doyumadıklarını haber vermeleri tasvir edilmiştir.³ Mekke'de verme emrinin zikredildiği ilk âyet-i kerîmelere bakıldığında garibanlar, esirler dışında henüz iman edenlerin sayıca ve imkanca azlığına rağmen Rabbimiz'in imanla adeta denkleşen yetimi gözetme, yoksulu yedirme olguları üzerinden infâk etme seferberliği emri dikkat çeker.⁴ Medenî dönemde ise infâkın mal üzerinde ihtiyaç sahibinin zorunlu hakkı olarak Kur'ân'ın ifadesiyle sadaka, anlaşılın biçimde zekatla zorunlu kılınması yanında, verme teşviki herhangi bir vakit ya da şartla kayıtlınamaksızın, malla cihat olgusu eklenerek ve vurgusunu artırarak devam etmiştir.⁵ Efendimiz Aleyhisselâm bir rivayette Hz. Âişe annemize⁶, bir rivayette ise muhatabı belirtilmeksizin sahâbeye "Yarım hurmayla da olsa cehennem ateşinden korununuz, onu da bulamazsanız güzel ve hoş bir söz ile korununuz." buyurmuştur.⁷ Dolayısıyla infâk etmek için Mümin olmak asıldır, yeterlidir; sonraki her ayrıntı, iman ve infâk etmek için

¹ 'Tarîf İmameyn'e (Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed) aittir. "Hanefî doktrininde ve Osmanlı uygulamasında doğrudan sonuçlar bakımından daha çok İmameyn'in tarîfi benimsendiğinden" bu tarîf tercih edilmiştir. Hacı Mehmet Günay, "Vakıf", TDVGA, 2012, 42: 475-479.

² el-Velhâb/Karşılık beklemeyen bol bol veren; er-Rezzâk/Bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren; el Kerîm/Fazilet türlerinin hepsine sahip; el-Muğnî/Zenginlik verip tatmin eden; el-Ganiyy/Her şeyden müstağni, kendi dışındaki her şey O'na muhtaç; el-Latif/Yaratılmışların ihtiyacını en ince noktaya kadar bilip sezilmez yollarla karşılayan; el-Mukil/Bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren, bilip gücü yeten ve koruyanel- Bâsıt/Rızık genişleten, ruhları bedenlerine yayan; el-Kâbid/Rızık tutan, canlıların ruhunu alan; en-Nâfi./Fayda veren; eş-Şekûr/Az iyiliğe çok mükâfat veren; es-Samed/Arzu ve

ön koşul değildir. Rabbimiz'in Kelâmı'nda tasadduk eden hanımlar ve erkekler bu vasfa sahip olmalarıyla övülmeye konu olmuş, mağfiret ve mükâfatla müjdelenmiştir.

Ne, nasıl infâk edilir? İnfâk kavramına konu olan ve ilk akla gelen şey maldır.⁹ Peygamber Efendimiz de bu manada "İnfâk et, sayıp durma, Allah da sana karşı nime-tini sayıp esirger. Paranı çömlekte saklama, Allah da senden saklar." buyurmuştur.¹⁰ Allah'a güzel bir borç vermenin olarak tarif edilen infâkın nelerden olacağı sorularına Rabbimiz'in verdiği cevaplar, "hayır olarak her ne verilirse verilsin Allah'ın haberdar olduğu" ve "ihtiyaç fazlası"nın harcanmasıdır.¹² Bu da kişi için ihtiyaç halinden çıkıp bir başkasının ihtiyacını giderebilecek hale getirilmiş her imkânın infâkın konusu olduğunu gösterir. Nimet miktarınca ve türünce¹³, bollukta ve darlıkta¹⁴, gece gündüz¹⁵, gizli ve açık¹⁶, isteyene ve iffetli mahruma¹⁷, akrabaya, yoksula, yolda kalmışa¹⁸ infâk etmek şükrün gereği; başa kakma, incitme ile yapılan şey ise yalnızca infâkı boşa çıkarmadır.¹⁹ Kur'an'da varlığını Vareden'ine, Allah'a adayan/adanan insan örneği Hz. Meryem ile anlatılmıştır.²⁰ Dolayısıyla maksadı Allah olursa, adanan her şey gibi insanın yapıp etmeleri de infâka dâhil olur. Bizatihi kendisi de infâkın hayat biçimine dönüştürülmesini simgeler hale gelir. Elbette her insan Rabbî'nin mülkünde olduğunun şuuruna kendi kabınca varır. Bu yüzden insan acziyetini

ihtiyaçları sebebiyle herkesin yöneldiği ulular ulusu bir müstağni.

⁹ Müddessir Süresi 74/15, 41-44.

¹⁰ Örneğin; Mâün Süresi 107/2, 3; Duhâ Süresi 93/9, 10; Beled Süresi 90/11-16; 92/Leyl Süresi 17-18.

¹¹ Bakara Süresi 2/276; Tevbe Süresi 9/60, 103, 104. Ayrıca bkz: Bakara Süresi 2/261; Saff 61/11.

¹² Tirmizî, Zühd, 37.

¹³ Buhârî, Edeb, 34.

¹⁴ Ahzâb Süresi 33/35.

¹⁵ Tevbe Süresi 9/35, 99; Muhammed Süresi 47/36-38

¹⁶ Buhârî, Zekât, 21; Müslim, Zekât, 88.

¹⁷ Hadîd Süresi 57/11; Teğâbîn Süresi 64/17.

¹⁸ Bakara Süresi 2/215, 219. Ayrıca bkz: Hacc Süresi 22/35; Kasas Süresi 28/54; Secde Süresi 32/16; Şûra Süresi 42/36-38; Bakara Süresi 2/3, 195, 254, 270; Âl-i İmran Süresi 3/16, 17; Nisâ Süresi

farkedip, kendine, kendi kurtuluşu için²¹ infâk ederse Allah'ın ona daha iyisini vereceği vaadi²², imkan bulup veremediği için samimi gözyaşları dökten Müminden sorumluluğun kaldırıldığı haberi²³ vardır. Hadis-i Kudsi'de buyrulur: "Ey Âdemoğlu! Infâk et ki, sana da infâk edilsin!"²⁴

İhsân ve Vakıf

İnfâkta zirveye, kalpte yer edenlerin, sevilenlerin infâk edilmesiyle ulaşılr. Kur'an'ın tabiriyle birr, infâkım ihsân boyutuna geçişini anlatır.²⁵ İnsanın amacı, infâkım amacı, Allah'ı O'nu görür gibi kullukta yani ihsân-da bütünleşir.²⁶ İnfâkım bir adım ötesi îsârdır. İsar, nefsin ihtiyacı olanı da Allah'ın hatırına Allah'a arzetmek, yalnızca Allah'ın rızası için kendinden vazgeçmektir.²⁷ İnsan Sûresi'ne konu olan Hz.Fatıma ve Hz.Ali'nin oruçlu olmalarına rağmen az yiyeceklerini üç gün boyunca seve seve miskin, yetim ve esire yedirmeleri²⁸, elde edilen malların taksimi konusunda ensarın, muhacirlere karşı övülen tavrının adı îsârdır.²⁹

İslâm ve Vakıf

İslâm'ın kuruluşunda vahiy ve sünnetle belirlenen infâk zihniyeti çerçevesinde, vakfetme kültürü oluşmuş,

vakıf müessesesi bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Vakıf, Efendimiz Aleyhisselâm ve sahabenin fiilî örnekliğinin bugüne dek sürdürülen en diri miraslarındandır. Sahabe tarafından bağışlanan araziler, mallar, yapılar, varlıkları ve kıymetleri açısından fert olarak insan kadar, toplum ve devlet olarak İslâm'm amaç olduğu bir yapıyı vakıf adıyla oluşturmuştur.

İslâm'm bir devlet olarak Medine'de teşekkülünden sonra Müslümanların ibadetleri için inşa edilen mescid-cami, onu Allah'm mülkiyetine koymak ve vakfetmek olarak değerlendirilmiştir. Yalnızca cami ve medreseyle sınırlanamayacak bu vakıf faaliyetleri, "sûfiler için barınma ve toplanma yerleri (zâviye, hankah, ribât, tekke), fakirlere yemek dağıtan mutfaklar (imaret), sosyal nitelikli toplantı yerleri olarak da kullanılan kabirler (türbe), sağlık kuruluşları (bîmâristan, dârüşşifâ), şehirlerde ve kırsal kesimlerde yollar, köprüler, kervansaraylar, sulama şebekeleri, kaleler, deniz fenerleri, su yolları, çeşmeler" gibi geniş bir yelpazede sürdürülmüştür.³⁰

Vakfın Allah'm mülkü ve insana İslâm ve toplumu için emaneti olarak telakki edilen vakıf sorumluluğu, tüm İslâm ümmetinin vebalinde olan

bir toplum vazifesi olarak görülmüş, bugüne bu şuurla ulaştırılmaya çalışılmıştır. Bu sebeple vakıf kurucusu, vakfa sarf eden kadar, vakfı bir kurum olarak sürdürücüler de ehemmiyet arz etmiştir. Vakfın küllî manada bir İslâm geleneği, cüz'î açıdan ise bugüne bırakılan mirasın kıyamete dek sürdürülmesi için imkânlarının korunup geliştirilmesi kadar, gönlünü Allah'a adayan, yapıp etmelerinin Allah'a olduğunu kavrayan, bütün Müminlerin yararının gözetilmesi şuuruyla, iman neşvesiyle hizmet eden vakıf insanlara, nesillere dün olduğu gibi bugün de ihtiyaç vardır.

Hazret-i Mevlânâ'nın sözleri, anlatmaya çabaladıklarımızın hülasasıdır:

"Bunu iyi bil ki, bedenden, maldan, mülkten kaybetmekte, ziyâna uğramakta rûha fayda vardır; onu vebâlden kurtarır. Mal; bağışlamakla, infâk etmekle, görünüşte elden çıkar gider ama onu verenin gönlüne yüzlerce mânevî hayat gelir!..." "Sen varlığını, malını ve mülkünü güzelce infâk et de, bir gönül al! Ki o gönlün duâsı, mezarda, o kapkara gecede sana ışık versin, nûr olsun!..."

^{4/39} Enfâl Sûresi 8/3, 60; ^{Tevbe Sûresi 9/12}; ^{Hadid Sûresi 57/7}, ¹

²² Zâriyat Sûresi 51/19; ^{Meâric Sûresi 70/24, 25}

²³ İsrâ Sûresi 17/26; ^{Bakara Sûresi 2/177}

²⁴ Bakara Sûresi 2/262-264.

²⁵ Âl-i İmran Sûresi 3/35-37.

²⁶ Münâfikün Sûresi 63/10; ^{Tegâbün Sûresi 64/16}

²⁷ Sebe Sûresi 34/39, 23 ^{Tevbe Sûresi 9/92}, 24 ^{Buhârî, Teshîd}, 35.

²⁸ Âl-i İmran Sûresi 3/92, 26 ^{Bakara Sûresi 2/112}, 27 ^{Bakara Sûresi 2/207}, 28 ^{İnsan Sûresi 76/8, 9}

²⁹ Haşr Sûresi 59/9.

³⁰ Bahâeddin Yediyıldız, "Vakıf", TDVİA, 2012, 42: 479-486.

Vakfetme Yahut İnfak...

Dünyadaki sosyoekonomik dengenin oluşabilmesi için gerekli olan en önemli unsur olarak tanımlayabileceğimiz bağış mefhumu, özellikle vakıf kültürünün ana temasını oluşturmaktadır. Bununla beraber vakıf kültürü Osmanlı döneminde zirve noktasına ulaşmış ve sistemli bir şekilde kurumsallaşmıştır. Öyle ki Osmanlı medeniyeti bu dönemde vakıf medeniyeti olarak adlandırılmaktaydı. Özellikle İslam'ın gereklilikleri ve vecibelerinden olan zekât, sadaka gibi kavramlar bu medeniyetin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Tarihte ilk vakıf olarak değerlendirebileceğimiz vaka olan Hayber'in fethinden sonra Hz. Ömer'in kendisine ganimet payı olarak düşen arsananın fakirler, acizler, köleler ve misafirler için infak etmesi, İslamiyet'in vakıf kültüründeki büyük payına işaret etmektedir. "Onlar, gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler."(Bakara, 3) ayetinde tanımlanan mümin kavramının getirdiği sorumlulardan biri olan infakin; zaten İslamiyet öncesi Türk kültüründe bulunan yardımlaşma, dayanışma gibi geleneklerle doğrudan örtüşmesinin bu medeniyetin inşası noktasında büyük bir payı vardır.

Selçuklular döneminde fakir insanların mahcubiyetini engellemek için oluşturulan sadaka taşları aynı zamanda veren kişiyi riyadan ve kibirden uzak tutması için düşünülmüş en nahif ve basit sadaka örnekleri olarak bize infakın usulünü de öğretmektedir. Selçuklulardan Osmanlıya sayısını artırarak devam eden sadaka taşının İstanbul'da bir zamanlar 160 adet bulunduğu bilinmektedir.

Osmanlı döneminde kurulan ilk vakıf olarak bilinen İznik Medresesi yahut diğer adıyla İznik Orhaniyesi zamanın ünlü âlimlerinin eğitim verdiği bir eğitim kurumu olarak tarihe geçmiştir. Bu anlamda bakıldığında infakin sadece muhtaç olana nakdi yardım bağlamında ele alınması yanlış olacaktır. Zira

Osmanlı döneminde birçok hizmet vakıflar aracılığı ile sağlanmaktaydı. Cami, tekke gibi dini hizmetleri yerine getiren vakıflar; medrese, kütüphane gibi eğitim ve öğretim faaliyetleri veren vakıflar; darüşşifa, bimaristan gibi sağlık hizmeti veren vakıflar; sosyal hayat için kurulan darülaceze ve imaret gibi kurumlar; hamamlar, çeşmeler; iktisadi hayatın devamlılığı için kurulan hanlar, kervansaraylar yahut bedestenler Osmanlı medeniyetinin nasıl bir vakıf medeniyeti haline geldiğini gösteren önemli nişanelerdir.

Osmanlı döneminde spordan sanata, mimariden askeriyeye birçok konuda hayatın her noktasına dokunmaya çalışan vakıflara; güzel yazı öğreten vakıf, sokak hayvanlarına ekmek veren vakıf, ağaç dikmek için kurulan vakıf, evde hasta bakmak için vakıf, evlilik çağına gelen kızlara çeyiz hazırlayan vakıf, duvarlara yazılan yazıları silen vakıf, camilerdeki saatleri tamir ettiren vakıf, köle ve fakir bekârları evlendiren vakıf, ipekböceği geliştirme vakfı, yol ve kaldırımları temizleyen vakıf, fakir çocukları sünnet ettirmek için kurulan vakıf, çevre ve ormanı koruyan vakıf, şehir estetiğini koruyan vakıf, güvercin yuvası yapan vakıf gibi kurumlar örnek olarak gösterilebilir.

Hülâsa İslamiyet'in coğrafyamıza yayılmaya başlamasıyla etkisini daha da artıran infak ve bağış kültürü Osmanlı medeniyeti ile birlikte zirve noktasına ulaşmış ve hayatın birçok noktasına değinerek sosyal düzenin tesisinde ve ekonomik düzenin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Bunun etkisini günümüzde de görmek mümkündür. Bugün Osmanlı bakiyesi olarak hali hazırda işlevine devam eden kurumlar ve vakıflar sadece yurt içinde değil yurt dışında da çeşitli yardımlar ve organizasyonlar ile hem bu kültürün devamlılığını sağlamakta hem de Osmanlıdan kalan vakıf medeniyeti mirasını büyük bir özveri ile taşımaktadır.

Yardımlaşmanın “Y” Hali

Merhaba Sayın Okur,

Vakıf kültürü ile yeni karşılaşmış ancak yardımlaşmayı hayatının her zeresinde hissetmiş, kendi kuşağının hem içinde hem dışında biri olarak, biraz hüznü birazda umutla bildiriyorum.

Günümüzde insanların her saniye mutlu olmaları gerekiyormuş gibi bir yanlışlığı var. Olamıyorlarsa öyleymiş gibi görünme zorunluluğu hissediyorlar. Daha fazla tüketmenin maharet olarak kabul edildiği bu çağda maddeye duyulan açlığın, manayı kaçırdığını ve dahi maddenin de kıymetini azalttığını görmüyorlar. Bilmiyorlar ve bilmeyene anlatılmıyor, sade bir tebessümün, verilmiş zamanın, ekmeğini paylaşmanın hazzı ve niçin yaratılmış olduğunu bir kere daha hatırlamanın huzuru. Mesela iyi bir amaç uğruna yürürken ayağımıza değen taşın kıymeti, onu aşmanın, amaca ulaşmanın anlamı. Sıkıntının kuvveti artırma kabiliyeti, başkalarına olmaya çalıştığımız ışığın sizdeki nimeti. Kalkana, karaktere, kabiliyete dönüşen bir zorluğun kıymeti bilmeyene anlatılmıyor sayın okur. Önyargının kısacasında kendi feryadından habersizlerin karanlık tavanında açtığımız çatlağı, o ışık huzmesini, önce tereddüt sonra güvenle gelen tebessümün, samimiyetin, insan olmanın özünün kokusu bilinmiyor. Bilseler, bilseydik, her günümüzü vakfederdik.

İçeriden bildiriyorum sayın okur, hep bir çatışma halindeyiz, bir kavramı yüceltirken diğerinin üzerine basmadan yapamıyoruz. Samimiyetin, bırakın manasını, kelime hali bile kalmadı. Çünkü herkes birbirinden korkuyor. Kimse bir diğerinden hatta kendisinden bile emin değil. Sanki hepimiz hatta kâinat rakipmiş gibi. Samimiyetimizi zehirleyen rekabet. Kavramların, insanların, mutlulukların ve dahi acıların rekabeti. Kendinin, biricikliğinin, özündeki, içindeki değer farkına varamamış insan dışına yöneliyor ve orada takılı kalıyor. Mış gibi yapıp hiç yaşamadan bu yaşamdan geçiyor. Avucumuzun içindekini sınıksız tutarak çakılı kalıyoruz. Ellerimizi açmadan, yürümeden, düşmeden; koşmayı, varmayı, yolunda olmayı ancak hayal edebiliyoruz. Doğru bir şey yapmıyorsak muhakkak ya yanlış bir şeye yaklaşıyor ya da onu yapıyoruz. Çünkü biz boşluk kaldırmıyoruz.

Diğer yandan her biri bir vakıf olan insanlar var. Kendilerini inşa ediyorlar erdemlerle aralıksız. Ellerinde tertemiz fidanlarla koşuyorlar. İçlerindeki kuş hür olmuş. Kanatlarından belli olmuyorlar ama ayak bastıkları odanın camı geliyor birden. Hava hafifliyor, kalbi atmaya başlıyor taş duvarların. İllaki bilmek gerekmiyor sayın okur. Hemsire Teyze gibi olmak yetiyor. Okuma yazması olmadan yaşı 70'in üzerinde her sabah güneşten önce yeniden doğup hayatının geçtiği yokuşta bilmem kaç tane hanenin ışığı oluyor maddi ve manevi. Onu görünce uzaktan sepetler inmeye başlıyor. Ek-

mekler değil mesele sayın okur, gönülde başlayıp gönülde bitiyor aslolan. Kocaman bir tebessümü sığdıran bir somunun arasına yolluyor. Karşılıktan ödün koparcasına hızlı, bir kuru teşekkürden kaçıyor. Kendi acılarını başkalarının umudu içinde boğmuş bir insan. Elinde ne geliyorsa onu yapıyor. O marangoz gibi incelikle işliyor minberini ve biliyor gün gelir bir Selahaddin yetişir onun diktiği fidanın gölgesine, biliyor. Herkesin şehirleri fethetmesi gerekmez sayın okur bazen karıştırıyoruz, herkesin bir ilaç keşfetmesi olanaksız. Herkesin yapması gereken elinden gelen. Sevk edildiği yolda, attığı her adımda güzelliği ve iyiliği amaçlayarak. İnsan kelamına sahip olduğu bir isim değil ancak ulaşılacak bir sıfatmışçasına.

İçeriden bildiriyorum sayın okur, ilk defa bir burs için başvuruda bulunmuş ve mülakatına girdiğinde o odanın ruhaniyetine vurulmuş biri olarak. Mülakat için beklerken tanıştığım bazıları vardı ki içimden ben almasam bile umarım o alır diye dua ettim. Sonra ismim söylendi ve içeri girdim. Odanın kalbi atıyordu sayın okur. Oda taş duvardan ibaret değildi. Zor sorularda soruldu elbet ama hiç kırılmadım. Sanki babamın yanındaydım. Bir aile eşrafının odasından çıkar gibi çıktım o odadan ve uzun zamandır hiç mutlu olmadığım kadar mutluydum. Şükrettim Rabbime. Bu hiç sormadığım bir sorunun cevabıydı aslında. Her gün karşılaşmasam da bir yerlerde birileri dikiyordu fidanları bu dünyanın balçığına.

Vakıf Kültürü ve Yardımlaşma

Ben yoldaki bir tane taşı kaldırmıştım, yolcuların ayağına takılmasını diye.

Sen yol kenarına bir tane ağaç dikmiştin, yolculara huzur ve gölge verir diye.

O yol gösteriyordu, yolcuların elinden tutup gideceği tarafa yönlendiriyordu, gelip geçenler karmaşık yollarda kaybolmasın diye.

Böylece gönüllerin rızası için iyiliği kalplerine nakış olarak işlemiş yüreği, aklı ve düşüncesi güzel insanlar yardımlaşmanın ve dayanışmanın tohumlarını ekiyor, toplumlarda giderek artan, paylaştıkça çoğalan bir kültür yerleşiyordu.

İslamiyet'in ortaya çıkışıyla her şeyde yaşanan devrimsel değişim sosyal hayattaki yardımlaşma için de geçerli olarak yardımlaşma anlamını ve etkinliğini kat kat arttırmıştır. İslam'ın zekât, sadaka, karz-i hasan, infak, ihsan gibi değerleri Kuran-ı Kerim'de farklı ayetlerle belirlenerek, Allah rızası için mallarını infak etmenin ve iyilik yapmanın mükâfatlandırılacağı ve Allah'ın huzurunda üstün olacağına bağlı olarak vakıf düşüncesinin temelleri oluşturulmuştur. Hz. Muhammed (sav) ve sahabeler, ayetler ve hadis-i şeriflerle insanlığın ahlaki, sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerini yeniden düzenlemesiyle vakıfların kurulması desteklenerek, müesseseler inşa edilmiştir. Ana-babaya, akrabalara, yakınlara, yoksullara, yetimlere, miskinlere, yolculara yardım eden, çocuklar ve ihtiyaç sahiplerine eğitim veren, ihtiyaçlarını gidermeye çalışan vakıflar giderek gelişmeye ve büyümeğe başlamıştır.

Türk topluluklarında yardımlaşma kültürü; İslamiyet öncesi Türk toplumunun yaşam biçimi, oluşturduğu örf-adet ve değerlerine kadar dayandırılabilir. İlk Türk devleti halklarından olan ve Orta Asya'da günümüzde de varlığını sürdüren Uygur, Özbek ve diğer milletlerde devam eden Haşar (gönüllü destek ve yardım) uygulaması Türk milletinde yardımlaşma ve dayanışmanın devam ettiğini göstermektedir.

İslamiyet'in Türk toplulukları arasında yayılmaya başlamasından sonra vakıf kültürü daha sağlam bir şekilde kurumsallaşarak devam etmiştir. Selçuklu ve Babür Devleti, Karahanlılar ve Osmanlı İmparatorluğu gibi Türk devletlerinde insanlara, hayvanlara ve çevreye hizmet eden çok sayıda vakıf kurulmuştur. Özellikle Osmanlı Devleti Dönemi'nde vakıfların muhabbet ve zarafetle verdiği hizmetler zirve yaparak cihana örnek bir yardımlaşma ve dayanışma kültürü sergilemiştir.

Du Loir, Osmanlı Devleti'nin vakıf kültürünü yaşattığını "şimdi yazacaklarım eğer gülerseniz ve övüp durduklarımın alay ederseniz sizi mazur görürüm. Türklerin şehirlerinde kediler için evler inşa edildiğini, bu soylu kedi ailelerine hizmet etmek, onların yiyeceklerini vermek ve bakımlarını yapmak için hizmetkârlar ve maaşlı görevliler çalıştırıldığı kim gülmeden okuyabilir?" diye yazdığı cümlelerle dile getirmiştir. İstanbul'daki kuş sarayları da muhteşem sanatı ve mimarın kalbindeki sevgi ve merhametin bir örneği olarak Osmanlı Devleti'nin vakıf kültürünün bir medeniyete dönüştürdüğüne şahit etmektedir.

Hayatın en ince noktalarına kadar düşünerek değerli hizmetler sunan gönüllü hayırseverler ve vakıf gönüllüleri, sadece insanlar arasındaki sosyal ilişkileri güçlendirmek, çatışmaları engellemek, zengin-fakir ayrımını gidermekle kalmaksızın sosyal bir bütünlük için ihtiyaç duyulan her alanda, hayvanlara ve tabiata da elinden geleni yaparak vakıf kültürünü geliştirmiş ve altın çağı yaşatmıştır. Vakıflar çeşitli sebeplerden ötürü sıkıntıya düşmüş olsa da vakıf kültürü bir medeniyet olarak günümüze kadar gelmiş ve önemini korumuştur.

Modern dünyada vakıflar yeni devlet ve cumhuriyetlerin anayasasıyla hukuki açıdan resmileşmiş ve kurumsallaşma yoluna gitmiştir. Merkezî yönetimlere yardımcı olarak birçok görevleri üstelenmiş ve büyük katkılarda bulunmuştur. Günümüzde vakıflar, yönetimi ve örgütlenmesiyle kâr amacı gütmeyen, kuruluş amaçları doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Dünya genelinde vakıfların verdiği hizmetler din, eğitim, kültür ve sanat, sağlık, spor, siyaset, ekonomi ve teknoloji gibi bütün alanları kapsayarak hayatın her noktasına kadar girmiş durumdadır. Vakıflar sunduğu yardım ve hizmetleriyle Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki fizyolojik, güvenlik gibi temel ihtiyaçlardan sevgi ve aitlik hissi kazandırmakta ve takdir edilmektedir. Vakıf kültürü, ihtiyaçları adım adım değil aynı anda karşılamayı başarmaktadır.

Bilindiği gibi insanların bilgiye ulaşma yolu kolaylaştıkça bilgi kirliliği ve karmaşasından ötürü doğru bilgi elde etmek zorlaşmaktadır. Dünya genelinde bazı ülkelerde, sistemin avantajını her fırsatta anlatmaya çalışan, ister din ister kültür olsun kendine

*Ben yoldaki bir tane taşı kaldırmıştım,
yolcuların ayağına takılmasını diye.*

*Sen yol kenarına bir tane ağaç dikmiştin,
yolculara huzur ve gölge verir diye.*

benzemesi için hizmet ederek azınlıkların kültürünü ve inancını yok etmek için kullanılan kuruluşlar vardır. Bazı ülkelerde ise kendi ülkesinin sınırlarından uzak yerlerde hizmet vermesine rağmen asıl kendi için inşa edeceği gelecek için çabalayan kuruluşlar da bulunmaktadır. Vakıf kültürünü yansıtan, gönüllü olarak görülebilen bu kuruluşların hizmetlerinin gözden geçirilmesi, doğru olana yönlendirilmesi gerekmektedir. Böyle karmaşık durumlarda vakıfların insanları yurtdışı ve yurtiçi vakıflar hakkında doğru bilgi elde etmesi için olanak sağlaması ve doğru yolu göstermesi söz konusudur. Aynı zamanda vakıfların ortak girişimler ve işbirliklerinde bulunması da bu açıdan önemlidir. Bu durum vakıf ve yardımlaşma kültürüne, doğru bilgiye ulaşmak konusunda olanak sağlamak ve doğru yolu göstermek gibi daha önce hiç olmayan bir özellik daha eklenmiştir.

Vakıf kültürün yaşatılması, yapılan yardımların Allah rızası için yapılması önemli bir husustur. Ebu Hureyre (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Hz. Muhammed (sav) şöyle buyurdu:

"İnsanoğlu öldüğü zaman, bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat."

Bu hadis-i şerif vakıf kültürünün İslâm dininde nasıl büyük bir anlam taşıdığını göstermektedir.

**...Gönüllerin
rızası için iyiliği
kalplerine nakış
olarak işlemiş
yüreği, akli
ve düşüncesi
güzel insanlar
yardımlaşmanın
ve dayanışmanın
tohumlarını
ekiyor,
toplumlarda
giderek artan,
paylaştıkça
çoğalan bir kültür
yerleşiyordu.**

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

*Sanman kim taleb-i devlet-i câh etmeğe geldik
Biz âleme bir yar için âh etmeğe geldik*

Vakıf müessesesi insanlık tarihinin en eski devirlerinden beri toplumların ihtiyacını gidermek, güvenliklerini sağlamak, sosyal yardım ve dayanışma alanı oluşturmak için kurulmuş sistemlerdir. Eskilerin muavenet ve tenasüd olarak adlandırdıkları yardımlaşma ve dayanışma yalnızca insanlara mahsus değildir. Nitekim içinde yaşadığımız şu kainatta yaratılan tüm mahlukat her zaman birbirleriyle uyum içindedir. Avrupa, hayatın bir mücadele olduğunu ve hayatta kalmak için savaşmanın tek şart olduğunu ifade etse de Doğu medeniyetini imar eden İslamiyet ise tam tersine yaşamı bir yardımlaşma ve dayanışma içinde sürdürmeyi emretmektedir. Birkaç misal vermek gerekirse koca koca yağmur bulutları aciz ve hareket kabiliyeti olmayıp kendisi besleyecek gücü bulunmayan bitkilerin yardımına gittiğini görmekteyiz. Aynı şekilde bitkilerin hayvanların yardımına, hayvanların ise insanların imdadına koştuklarını görmekteyiz. Buradan da anlaşılıyor ki sistem daima yardımlaşma üzerine kurulmuştur. İnsanlar da kendi hemcinslerine yardım edebilmek için asırlarca pekçok müesseseler kurma ihtiyacı hissetmişlerdir. Zira Allah, insanları zengin ve fakir olarak yaratmasındaki hikmetler arasında zengin kişilerin, maddi noktada sıkıntı çekenleri gözetip onlara yardım edebilmeleri olduğunu düşünmekteyiz.

Ömer Hilmi Efendi'nin "İthafü'l Ahlaf fi Ahkamil Evkaf" adlı eserinde insa-

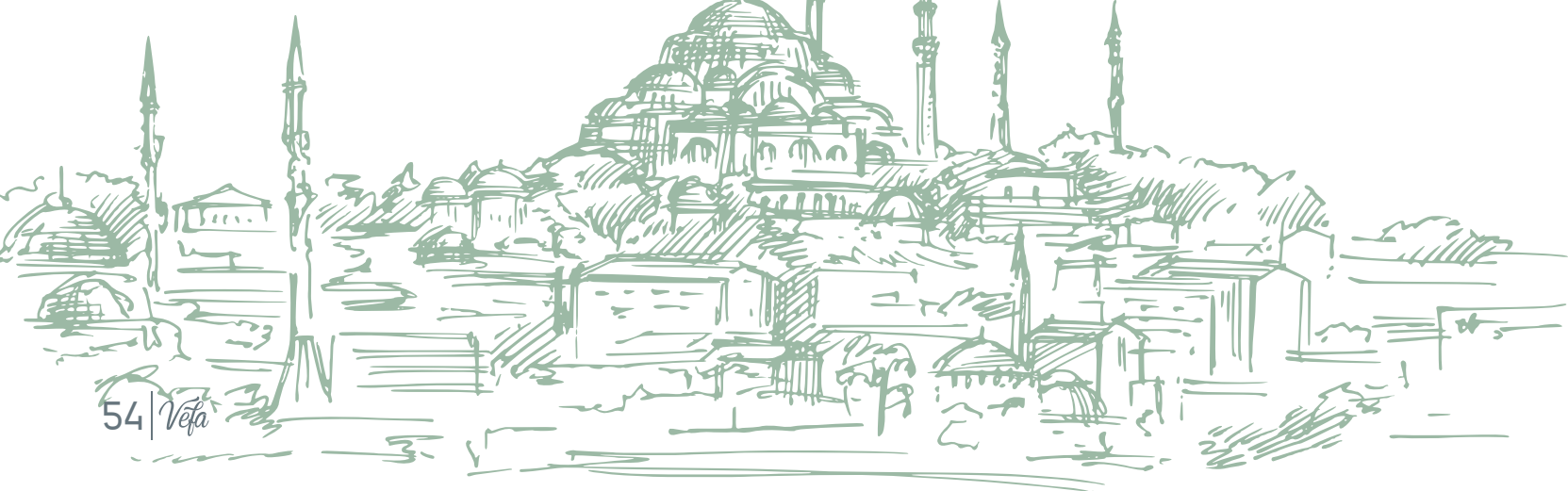
nın ölünce amelinin kesileceğini fakat bu durumdan üç kişinin hariç olduğunu belirtmiştir. Ömer Hilmi Efendi'nin bir hadisten aktardığına göre ameli kesilmeyecek olanlar ise şunlardır; "birincisi sadaka veren, ikincisi istifade edilen bir ilim bırakan, üçüncüsü ise kendisine dua edecek salih bir evlattır." Buradan hareketle vakıfların dini kapsamının yanında sosyal yardım faaliyetleri için de önemli bir araç oldukları söylenebilir. Vakıflık sistemi kuruluşundan itibaren insanlığın yararına işler yapmış ve hangi toplumda olursa olsun vakfın maddi gayeler ile değil daha çok manevi menfaatler ile vücuda gelmiş olması mülkünün Allah'a ait olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Türkler Anadolu coğrafyasına gelmeden önce vakıf sistemini tanımışlar ve bu sayede birçok çeşitli alanlarda vakıf kurmuşlardır. 1071 Malazgirt zaferinden sonra Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve bu sayede Anadolu'da Selçuklu Devleti kurulmuştur. Kurulduktan sonra gaza ve fetih hareketlerine başlamış, Anadolu'da yerleşmeye, imar, iskân faaliyetlerine ve müessesleşme dönemine girmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti, toplumsal alanda önemli yeri olan vakıfların daha iyi şekilde işlenmesi için I. İzzeddin Keykavus zamanında Evkaf Nezareti oluşturmuştur. Selçuklu dönemine ait vakıf müesseseleri Osmanlı Devleti'nde de artarak devam etmiştir. Özellikle devletin güçlenmesi ve zenginleşmesi ile birlikte Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devirlerinde yüksek makamlı

devlet adamları işlevselliği ve gücü büyük olan vakıflar tesis etmişlerdir.

Bu vakıflar neticesinde pekçok sosyal sıkıntılar giderilmiştir. Biliyoruz ki nice hazineler viraneliklerde bulunur. İşte bu nedenle vakıf faaliyetlerini yalnızca ekonomik sıkıntıları giderilmekten ibaret olarak düşünmemek gerekir. Vakıfların desteğiyle bu hazineler, cevherler, yetenekler ortaya çıkmaktadır. Birkaç cümle ile özetlemek gerekirse vakıflar maddi ve manevi değerlerimizi fakirlik girdabında boğulmakta olanların imdadına yetiştirmek, cehaletin ortadan kaldırılmasında kilit rol oynamak, toplumsal birliği perçinlemek gibi görevleri üstlenmektedir. Eğer vakıflar desteklenirse topyekün bir inkişaf söz konusu olacaktır.

Sözlerimi yazımın başlığının hemen altında bulunun Yenişehirli Avnî Bey'in mısralarıyla bitirmek istiyorum. Şöyle diyor; bu âleme, bu dünyaya zannetmeyin ki makam, mevki, para şu bu elde etmek için geldik. Zannedilmesin ki biz bu dünyadan bir şeyler koparmak gibi bir arzu içindeyiz, bizi böyle zannedenler yanlırlar "biz âleme bir yâr için ah etmeğe geldik." Buradaki yâr ruhlar âleminde insanoğlunun kendisine söz verdiği rabbidir. Biz ona tam bir kul olup adaletini, merhametini şu kısacık dünya hayatında tatbik etmek için söz verdik. Bizim medeniyetimiz ise gözyaşı medeniyetidir. Bir mazlumun gözyaşlarını silip duasını almak muradındayız.

GELENEKLERİMİZİ YAŞATMAK:

Vakıfların ve Yardımlaşmanın Önemi

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma esasına bağlı vakıflar, asırlardan beri insanlar arasında birlik, beraberlik ve eşitlik duygusunu geliştiren kurumlar olarak hayatımızda önemli bir yer edinmiştir. Hareket noktası insana sağlık, eğitim ve daha pek çok sosyal alanda hizmet etmek olan bu kurumların öncelikli hedefi ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarına cevap vermektir. Kişi isteğiyle kurulan vakıflar, geçmişten bugüne din yahut ırk ayrımı yapmadan bütün muhtaç varlıklara yardımda bulunarak insani değerleri muhafaza etme ve yüceltme işlevini de yerine getirmiştir.

Zengin-fakir her insanın bir arada yaşamasından doğan yardımlaşma ve dayanışma fikri toplumların kendine has etkinlikleriyle varlığını idame ettirmiştir. Vakıf kurumlarının günümüze değin devamlılık sağlayabilmesinde şüphesiz din olgusuyla ilişkisi ve mevkuflu (vakfedilen şeyin), vakfeden kişinin geri alamaması önemli çıkan etken sebeplerdendir. Bu bağlamda İslamiyet'ten önceki süreçte farklı topluluklarda ibadethane gibi halkın faydasına açık kurumlarla karşılaşılsa da tüzel kişilik gösteren ve karşılık bekleme-sizinin hayır işlerine kendini adayan vakıf kurumları İslamiyet'le ortaya çıkmıştır. İslam dininin kabulü ve yaygınlaşması neticesinde kurumsal ve hukuki nitelik kazanan vakıflar, mevkuflu Allah'ın mülkü hâlinde hayri hizmetlerin aracı olarak değerlendirilmiştir. Vakıfların özellikle İslamiyet'le birlikte kurumsallaşması, dinî değerlerle nasıl bir uyum ve bütünleşme sağladığının göstergesi sayılabilir. Bu bağlamda Kur'an-ı Kerim'de vakıf kelimesi bulunmakla birlikte, bu sözcüğün anlamını karşılayacak pek çok ifadeye işaret etmek mümkündür: İnfak (Allah yolunda mal harcamak), sadaka vermek, karz-ı hasen (gönül hoşluğuyla ödünç verme), ihsan, yararlı iş, hayırlı işleme, hayrat yapmakta yarışmak, it'am (fakiri beslemek), in'am (nimet verme), yoksul-düşkün ve yetimin gözetilmesi, birr (iyilik), misafire ikram edilmesi, köle ve esirlerin azad edilmesi, ilme önem verilmesi, ibadet yerlerinin yapımı, sağlığın korunması, malını akrabaya, yetimlere, yoksullara vermek gibi birçok hususu vurgulayan ayetler vakıf kurumlarının sosyal yardımlaşma temeliyle bire bir örtüşerek aralarındaki ilişkiyi doğrudan açıklığa kavuşturur.

Vakıflar, daha hicret yıllarından başlayarak İslam toplumlarının bünyesinde gerek kültürel gerekse siyasi ve ekonomik yapıların temel taşlarından biri olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu yüzden vakıfları sadece din olgusuyla bağdaştırılmış kurumlar olarak düşünmemek gerekir. Söz konusu kurumlar, dinî hizmet vermenin yanında eğitim, kültür, askerlik, talim, sağlık ve bayındırlık hizmetlerinde de bulunmuşlardır. Geniş bir çerçeveye yayılan vakıf hizmetlerinin üstlendiği işlev, adeta günümüzün şehircilik ve belediye hizmetlerinin tamamını kapsamıştır. Kültür tarihimizde özellikle Selçuklu ve Osmanlılarda vakıfların sosyal ve siyasi düzeni sağlamada kazandığı önem, üst düzey bir konuma yerleşmiştir. Bu kurumların hayatın hemen her noktasında yer edindiğini örneklemek gerekirse bir Selçuklu han vakfiyesinde, hana uğrayan türlü ırk ve dinden yolculara yiyecek, ayakkabı ve hayvan yeminin verilmesinin şart kılınması; yine Osmanlı İmparatorluğu'nda yolcuların

misafir edilmesi hatta kuşların doyurulması gibi en geniş kapsamda alınan sorumluluk neveleri meseleyi aydınlatacak özelliktedir.

Vakıf kurumları, muhtaç kişiye yardım eli uzatırken onun farklı bir dinden, ırktan yahut sınıftan oluşuyla ilgilenmemesi, ihtiyaç olunan şeyi Allah rızası için yerine getirmesi, sosyal birlik ve beraberliğin sağlanması konusunda ayrı önem taşır. Bu kurumlar, insan psikolojisiyle birlikte dinî inanç, ekonomik ve sosyal hayatın sentezlendiği noktada işlevlerini yerine getirir. Sosyal normlar ve beklentilerle paralel olarak insanın yaradılışında bir güdü halinde beliren, hem hayattayken hem de öldükten sonra hayırla anılma, iyi bir insan olarak bilinme gibi psikolojik sebeplerin, vakıf kurumları aracılığıyla ekonomik ve sosyal açıdan istenen bazı hizmetleri ortaya koymada nasıl etkili olabildiği tarihteki örneklerden anlaşılır.

Vakıf kurumlarının, sosyal yapı içinde bireyler arasında dayanışma ve kaynaşma sağlayarak bir kontrol mekanizması işlevi gördüğü, diğer bir deyişle ortak bir kültür meydana getirmede yararlı olduğu söylenebilir. Örneğin XI. yüzyıldan itibaren bölükler, oymaklar ve boylar halinde Anadolu'ya gelen ve daha sonra boğazları aşarak Rumeli'ye geçen Türklerin, belli bölgelere yerleşerek eski köy ve kasabaları Türkleştirmeleri ayrıca yeni yerleşim yerleri kurmaları böylece de aynı bölgeye yerleşen insanları, yeni bir tabii çevre içinde birbiriyle kaynaşıp bütünleşmeleri vakıflar sayesinde gerçekleşmişti. Böylece aynı normları benimseyen ortak kimliğin oluşması da büyük oranda sağlanmıştı. Günümüzde de maddi ve manevi zorluklar çeken ve ihtiyaçlarını karşılamakta sıkıntılarla karşılaşan insanların durumları vakıflar aracılığıyla çözüme kavuşturularak sosyal düzeni meydana getiren bireyler arasında ortak bir yaşayışın ve birliğin kapısı aralanmaktadır.

Özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde altın çağını yaşayan vakıf kurumlarının "insana verdiği değer" bugünkü kurumlar tarafından örnek ve ibret alınacak yüceliktir. Vakıf geleneğinin günümüzde de devam ettirilmesi, sosyal yapının muazzam bir düzene erişebilmesi için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu geleneğin muhafazası neticesinde hiç kimsenin aç-açıkta kalmadığı bir toplumdaki bahsetmek mümkün olacaktır. Güven duygusunu bir topluma aşlamak kolay değildir. İşte tam bu noktada vakıfların sağladığı fayda, güven duygusunu toplumun her ferdine kazandırmasıdır. Böylece insanlar arasında maddi ve manevi dengeyi kurmayı temenni eden vakıfların sosyal beraberliği sağlamada öncü bir rol üstlendiği söylenebilir.

Netice itibarıyla "vakıf medeniyeti" olarak nitelendirilen Osmanlı İmparatorluğu'nun devamı olan devletimizde ve milletimizde güçlü vakıf kurumlarının temeli bulunmaktadır. Dolayısıyla vakıf geleneğinin temelindeki iyilikte bulunma ve "hayır" niyetiyle bugün de her kesimden ferden ihtiyaçlarına cevap vererek yaşadığımız ve toplumsal kardeşlik ile hayati güven duygularını kazandırdığımız unutulmamalıdır. Allah'ın rızasını kazanmak, milletimizin varlığını ve birliğini daha güçlü biçimde ayakta tutmak, devletimizin yükünü hafifletmek adına söz konusu kadim geleneğimize sıkı sıkı bağlı kalmalı, bu güzide kurumlarımıza maddi ve manevi desteği esirgememeliyiz.

Kardeşlik, İşbirliği ve Yardımlaşmanın En Bâriz Şekillerinden Biri Olan Vakıflar

Evren üzerinde imâl-i fikr ettiğimiz zaman, tek müstağni olan, gerek zâtında gerek sıfatlarında, gerek işlerinde hiçbir zaman, hiçbir suretle, hiçbir şeye muhtaç olmayan sadece Allah'ın olduğu anlaşılmaktadır. Zira Cenâb-ı Allah zât, sıfat ve efâlinde bütün envâ-i kemâlâta câmi, noksan ve kusurdan münezzehtir. Tektir. Doğurmamış ve doğmamıştır. Dolayısıyla da ne eşi ne de çocuğu vardır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: "O, göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. Eşi olmadığı halde nasıl çocuğu olabilir? Her şeyi O yaratmıştır ve her şeyi hakıyla bilen O'dur." Onun içinde Kemâl-i mutlak sahibi ve kâmil-i mutlak olan ancak Allah'tır.

Dolayısıyla yukarıda verilen bu bilgiler ışığında tüm mahlûkatın bir şekilde bir şeye veya şeylere ihtiyacı olduğu söylenebilir. Örneğin, nefes almaya, yemeye, içmeye, evlenmeye vs. ve ona göre de Yaradan'a. Bununla birlikte, bu ihtiyaç bir tür eksiklik veya kusur olarak telâkkî edilmemeli aksine yaratılış hikmetinin önemli bir tezahürü olarak görülmelidir. Zira söz misâli bu ihtiyaç nedeniyle insanlar birlikte yaşamak zorunda kalmaktadır. Ve bu mecburiyetin en mühim semerelerinden biri köyler, kasabalar, şehirler ve dolayısıyla medeniyetlerin inşasıdır. Ondan dolayı da insan toplu halde yaşamaya mecbur olmasaydı tüm bunların hiçbirisi olmazdı. Üstelik yaratılış eylemi üzerinde de imâl-i fikr ettiğimiz zaman en önde gelen hikmetlerinden birinin insanların rızıkları kendi istidatlarına göre verilmesi olduğu anlaşılır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: "Şayet Allah kullarına rızık bol bol verseydi yeryüzünde taşkınlık ederlerdi ama O dilediği ölçüye göre vermektedir. Çünkü O kullarının durumunu çok iyi bilmekte ve görmektedir". Bir başka ayette de şöyle buyurulmuştur: "Dünya hayatında onların geçimliklerini biz paylaştırdık. Bir kısmı diğerini istihdam etsin diye kimini kiminden derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır."

Dolayısıyla bu yaratılış hikmetinin en önemli semerelerinden birinin insanlar arasında yakınsama ve insicamın gerçekleşmesi ve işbirliği yapılması olduğu söylenebilir. Bu husus, alehusus işbirliği ve yardımlaşmanın keyfi veya ihtiyârî bir fiilin olmadığını

göstermektedir. Bundan ötürü zekât, sadaka, işbirliği ve yardımlaşmanın çeşitli şekillerinin sadece dine ve maneviyata irca edilmemesi gerektiğini söylemek mümkündür. Zira yukarıda yapılan temellendirmeden de anlaşılabilceği gibi sözünü ettiğimiz bu fiillerin maddiyatın da tekâmülünü ve inkişafı için vazgeçilmez bir zaruriyet sayılmaktadır.

Vakıf Müessesesi:

Hacı Mehmet Günay TDV İslâm Ansiklopedisi'nde, bir kelime ve ıstılâh olarak "vakıf" a yönelik şu tarifte bulunmaktadır: "Sözlükte "durmak; durdurmak, alıkoymak" anlamındaki vakıf (vakf) kelimesi terim olarak "bir malın mâliki tarafından dinî, içtimâî ve hayrî bir gayeye ebediyen tahsisi" şeklinde özetlenebilecek hukukî bir işlemlle kurulan ve İslâm medeniyetinin önemli unsurlarından birini teşkil eden hayır müessesesini ifade eder." Ayrıca Ömer Hilmi Efendi, Ahkami'l-Evkaf'ta vakfı şu şekilde tanımlamaktadır: "Vakıf; menfaati ibadullaha ait olur vec-hile bir ayın Cenab-ı Allah'ın mülkü hükmünde olmak üzere temlik ve temellükten mahbus ve memnu kılmaktır." Binaenaleyh, bir müessese olarak vakfın biri manevî diğeri maddî olmak üzere iki önemli role sahip olduğunu söyleyebiliriz:

Manevî rolü, özellikle cemiyetin manevî birliğini sağlamakta, kendi bireyleri arasındaki kardeşlik bağlarını güçlendirmekte ve onun fertlerinin arasındaki uyum ve insicamı kuvvetlendirmekte tecelli etmektedir. Zira vakfın bilhassa cemiyetin fertleri arasındaki manevî uçurumları ortadan kaldırmakta ve dini kardeşlik ve vatanseverlik bayrağı altında onları bir araya getirmekte çok faal bir rol oynadığı bilinmektedir.

Buna ilâveten bir müessese olarak vakfın cemiyetin üyelerinin maneviyatını yükseltmekte de önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Örneğin hibe veren zâtın verdiği hibe ile Allah'ın rızasını kazandığını hisseder ve bu his doğal olarak hibe veren zâtın ruh haline ve mizacına olumlu olarak yansıtılmaktadır. Vakıf müessesesinden faydalananların da aldıkları maddî ve manevî destek sayesinde bir şekilde maneviyatı yükselir. Ona göre vakfın ihdâs ettiği bu manevî yükselişin bir bütün olarak cemiyete

“Şayet Allah kullarına rızık bol bol verseydi yeryüzünde taşkınlık ederlerdi ama O dilediği ölçüye göre vermektedir. Çünkü O kullarının durumunu çok iyi bilmekte ve görmektedir”

Şûrâ süresi 27

yansıması doğal bir netice olduğu adde-
dilebilir. Ona binaen de vakfın hem ferde
hem de cemiyete yönelik önemli bir ma-
nevi rolü olduğu söylenebilir.

Vakıf müessesesinin maddî rolü ise bâ-
husus zengin ve fakir insanlar arasındaki
maddî uçurumu daraltmakta ve dolayısı-
yla da cemiyetin bölünmesini ve çatışan
sınıflara ayrılmasını engellemekte oy-
nadiğı hayatî rolde kendini gösterir. Zira
vakıf umumiyetle külli servetin cemiyet
içinde kardeşliğe ve uyuma yol açacak şe-
kilde yeniden dağıtılmasına yol açar. Ona
göre de vakfın cemiyetin sosyal dengesini
sağlamakta da çok mühim bir katkısı ol-
duğu söylenebilir.

Aynı zamanda vakfın hibe veren ve hi-
belerden müstefid olan kişilerin fiziksel
sağlıklarını olumlu bir şekilde etkilediğı
söylenebilir. Çünkü hibe veren zâtin Al-
lah'ın rızasını kazandığı, cemiyet içinde
kendinin faydalı bir kişi olduğunu his-
setmesinin ve dolayısıyla da maneviyya-
tının yükselmesinin doğal bir sonucu
kendi sağlığı olumlu bir şekilde etkile-
mesidir. Zira ruhsal sağlığın fiziksel sağ-
lığı bir şekilde etkilediğı bilinmektedir.
Vakıf müessesesinden istifade edenler
de elde ettikleri desteklerin fiziki sağ-
lıklarına bir şekilde yansıtıldığı rahatça
tahmin edilebilir.

Dolayısıyla tüm bunlara istinaden bir
müessese olarak vakfın maddî ve manevi
düzeylerde hem bireye hem de cemiyete
yönelik göz ardı edilemeyecek hayatî bir
rol oynadiğı rahatça söylenebilir.

İnfakın Ahlâk ve Âdâbına Dair...

İnsanoğlunun sosyal yaşam biçimini ve hayat felsefesini derinden etkileyen evrensel değerlerden biri yardımlaşma ve infaktır. İnfak, İslam'ın tesis ettiği zekât, fitre, sadaka ve her türlü bağış çeşidini ifade etmek için kullanılan kolektif bir mefhumdur. İslam dini, birlikte yaşama kültürünün zorunlu bir gereği olarak, infak ve yardımlaşmaya o kadar önem atfetmiş ki, infak olgusu çağlar boyu âdeta İslam medeniyetinin temel taşlarından biri olarak görülmüştür. Eşdeyişle, İslam medeniyeti, gittiği her yeni belde güzel ahlak ve yardımlaşma anlayışıyla gönülleri fethetmiş ve kalpleri İslam'a ısındırmıştır. Dinimizde yardımlaşmanın çok özel bir yeri vardır ki, "Veren el, alan elden hayırlıdır" (Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'z-Zekât, 112) meâlindeki hadis-i şerifte yardımda bulunan kimseye "yüce el" (اليد العليا) betimlemesi kullanılırken; bir kudsi hadiste Allah (c.c.) kendini fakirin yerine koyarak şöyle buyurmaktadır: "... Ey insanoğlu! Senden yemek istedim, ama sen bana bir lokma bile yedirmedin. Buna karşılık kulu: 'Ya Rabbi! Sen âlemlerin sahibi olduğun hâlde sana nasıl bir şey yedireyim?' deyince, Allah (c.c.): 'Benim ihtiyaç sahibi, filân kulum sana elini açtı, ama sen reddettin. Bilmiyor muydun ki, şayet onu doyursaydın, âdeta beni doyummuş gibi karşılığımı benim yanımda bulurdun!...' (Sahîh-i Müslim, 2569). Bir başka hadiste ise "Sadaka, fakirin eline düşmeden önce Allah'ın zimmetine geçer" (Beyhakî, Şu'abu'l-îmân, III, 273) buyrulmaktadır. Nasslarda geçen bu temsîlî ifadelerden şunu anlıyoruz: Yardımlaşma, yüce arşın sahibinden yere inen ve yerden âlemlerin Rabbi'ne yükselen bir ameldir. Bir başka ifadeyle, yardım elini uzatan kimse, Yaradan'ın Rezzâk ve Vehhâb gibi sıfatlarının yeryüzündeki tecellisini ifade ederken; kendisine yardım edilen kimse de haddizatında, Allah'ın Muîn sıfatına mazhar olmaktadır.

Medeniyet tarihimizde, yardımlaşma faaliyeti sadece bireysel boyutla sınırlı kalmamış, aynı zamanda kıyamete kadar sürdürülebilecek bir mekanizma hâline getirilmiştir. İşte, yardımlaşmanın bu müesseseseleşmiş hâli, İslam medeniyetinde "vakıf geleneği" olarak kendini göstermektedir. Devam eden satırlarda, elli yıllık hayata çağları sığdırabilen büyük İslam âlimi Gazzâlî'nin (v.505/1111) İhyâ'sında zikretmiş olduğu, İslam'ın yardımlaşma anlayışı ile vakıf kültürünün temelini oluşturan infakın derûnî ve bâtnî şartlarını özetle aktarmaya çalışacağız:

Birinci vazife: Zekâtın vücubiyetini ve anlamını idrak etmek.

Birinci anlamı: Allah'ın, kulunu zekât vecibesıyla yükümlü tutması, Allah'a olan sevgisini dünyalık nimetlere olan sevgisine tercih edip etmeyeceğini sınamak içindir. Allah sevgisini tercih etmek, aynı zamanda tevhidin aşk boyutunu ifade etmektedir. Bu bağlamdaki insanların derecesi üçtür:

Birinci derece: Tevhidi içselleştirip özümstedikten sonra Allah sevgisini her şeye tercih ederek mal ve mülkünün tamamını sarf edenler. Onlara göre zekâtın 1/40'le sınırlanması avam halka yöneliktir. Bu, Ebu Bekir (r.a.) gibilerinin derecesidir.

İkinci derece: Mallarının bir kısmını yanlarına bırakarak, insanların ihtiyaç anlarını kollayan ve yardım ederken sadece farz miktarıyla yetinmeyerek, Müslüman kardeşinin ihtiyacını tamamen karşılayıncaya dek malını infak eden kimseler. Nitekim tabîinden Nehâî, Şa'bî, Atâ ve Mücâhid gibi âlimler ihtiyaç sahibi Müslüman varken sadece zekâtını eda etmekle yetinmenin yanlış olduğuna itikad etmişlerdir.

Üçüncü derece: Farz olan zekât miktarıyla iktifa eden, onun haricinde infakta bulunmayan kimseler. Bu, avam tabakasının benimsemiş olduğu en alt mertebedir.

İkinci anlamı: İnsanı helak yokuşuna sürükleyen yedi büyük günahın biri olan “cimrilik” vasfından arınmaya sebep olması.

Üçüncü anlamı: Zengin kişi, aynı kendisi gibi bir insan olmasına rağmen geçim sıkıntısı yaşayan ihtiyaç sahibini gördüğü zaman, Allah'ın nimetini hatırlayarak şükretmeyi öğrenir.

İkinci vazife: İnfak ve zekâtın eda vakti. Bir Müslüman, ibadetini yerine getirirken bile akıllı olmalı. Zekât verme ve infakta bulunma imkân ve isteği olduğu zaman acele etmeli, hemen vermeli. Zira kalbin hâlleri değişkendir, duygular ise geçicidir. Ertelemediği zaman, cimrilik hissine mağlub düşüp, malını vermekten tamamen vazgeçebileceği ihtimalini de unutmamalı. Ayrıca, infak için Ramazan, Muharrem ve Zilhicce gibi sevapların katlandığı mübarek ayları kollamalı.

Üçüncü vazife: Gizlilik. Dünyada başarılması en zor işlerden biri, hiç kimsenin takdir ve beğenisini beklemeden yaptığı hayrı gizleyebilmektir. İyilikleri gizleme, insanı riyâdan korur. Riyâ ise yapılan salih amelleri iptal eden ve boşa çıkaran bir haslettir.

Dördüncü vazife: İnsanlara güzel örnek olacağından emin olduğu zaman açıktan vermek. Bunun iki şartı vardır. Birincisi: Riyâkarlıkla insanları teşvik etme duyguları arasındaki ince bir sınırı muhafaza edebilmek. İkincisi: İnfakı izhar ederken, fakirin onurunu kırmamak. Buna göre, açıktan verme, sadece açıktan isteme durumunda caizdir.

Beşinci vazife: Yaptığı başı şı minnet ve eziyetle iptal etmemek. Minnet, kendini nimete ve ilâhî inâyete mazhar olan bir kimse olarak fakirden üstün görmesi. Eziyet ise verdiği dile getirme suretiyle başa kakması. Bilakis zengin, fakire muhtaç olduğunu ancak fakirin sayesinde malını manevi kirlilerden temizleyebileceğini bilmeli.

Altıncı vazife: Sunmuş olduğu yardımları küçük görmek. Zira önemser ve gözünde büyütürse kendini beğenme (‘ucb) hissine kapılır ki onun âkibeti helaktır. Büyükler şöyle demişler: “İyilikler ne kadar küçümsenirse Allah'ın kattığı kadr ü kıymeti o kadar artar. Günahlar ise ne kadar büyük görülürse Allah'a göre o kadar küçülür.”

Yedinci vazife: Malının en güzel, kaliteli ve en sevimli olanını vermek. Zira bilindiği üzere, insanın gerçek malı kendine bıraktığı değil başkasına vermekle âhirete gönderdikleridir. Meseleye Allah'la kendisi arasındaki ilişki açısından baktığımız zaman ise fakire kötü malından verdiği zaman, kendi nefisini fakiri temsil eden Allah'a tercih etmiş olur. Bu ise infakın ruhuna aykırı bir durumdur.

Sekizinci vazife: Malını mânen temizleyebilecek kimseleri araştırması. Zekâtını verirken veya infakta bulunurken zekât ayetindeki zekâtı hak eden 8 sınıftan olmasıyla yetinmemeli. Bilakis, malını mesuliyetten ve manevi kirlilikten hakikaten arındırabilecek vasıftaki kişileri bulmalı. Bunların sıralaması şöyledir:

Birinci vasıf: Takva sahipleri.

İkinci vasıf: İlim ehli.

Üçüncü vasıf: Doğru ve dürüst olanlar.

Dördüncü vasıf: İhtiyacını gizleyen ve ifteli davrananlar.

Beşinci vasıf: Hastalık, halsizlik vb. sebeplerle kazanç elde edemeyenler.

Altıncı vasıf: Yakın akrabalar ve eş-dost.

İşte bunlar, fikhî kaide ve kurallardan ziyade zekât ve infakın manevi ve batinî yönlerini ilgilendiren, yapılan yardımların kemal seviyesine ulaşmasını gerçekleştirmeyi amaçlayan ilkelere.

Ev ve Şehir

Turgut Cansever

İnsanı, kâmil kılan en önemli meziyetlerinden biri de temyizdir. Temyiz ile insan; iyi-kötü, güzel-çirkin, faydalı-zararlı gibi kutuplar arasında tercihte bulunarak kendini diğer canlılardan ayırır. Ancak bu kavrayış ahlak bakımından ele alındığında başlı başına yatay bir düzlemde gerçekleşmez. İmtihan içinde imtihan vardır. Bazen iyiler arasında bazen de kötüler arasında tercihte bulunduğumuz gibi bazen iyi ve güzel arasında bazen de doğru ve faydalı arasında dikey git-gel yaşarız.

Yatay düzlemde gerçekleşen temyizün dikey düzlemde gerçekleşene karşı belirleyici farklılıkları vardır. Çünkü mesele dikey duruma geldiğinde yani iyi ile güzel arasında bir tercihte bulunmak gerektiğinde iki boyuttan üç boyuta geçiş sağlanmış olur. Böylelikle artık yeni bir bilinç düzeyi, bir hikmet anlayışı belirmeye başlayarak imtihanındaki derinlik kendini hissettirmeye başlar.

Temyizin içinde barındırdığı bu dikotimi insanın en temel eğilimlerinden biri olduğu kadar aslında en köklü zaaflarını da yansıtmaktadır. Mesela, insanın iyi ve güzel arasındaki tercihinde güzeli kötü gibi görmesi ya da faydalı ile doğru arasındaki tercihinde doğruyu yanlış gibi görmesi bir algı sapmasıdır. Daha açık yüreklilikle söylersek kendini kandırmasıdır. Bu şekilde gerçekleşen temyizde insanın her şart altında yüzleşmek zorunda olduğu vicdan devre dışı tutulmuş olur. Kalp, mutmainlikten hazza evrilir. Akıl ise doğal olarak akılselimden uzaklaşır.

Üstat Turgut Cansever "Ev ve Şehir" adlı kitabında insanın şehir ile olan imtihanında dikey temyiz özelliğinden açıkça bahseder ve insan ile şehir arasında derin bağlar kurar. Eleştirilerinin temelinde ise milletimizin değer algısından ve metafizik anlayışından uzak özellikle politik tutumlar ve uygulamalar vardır. Dolayısıyla kitabın tahlilini ele alırken Üstadın genel hatları ile

çizmiş olduğu çerçeveye sadık kalarak başlıklandırmaya başvurdum.

Şehir Nazariyatı

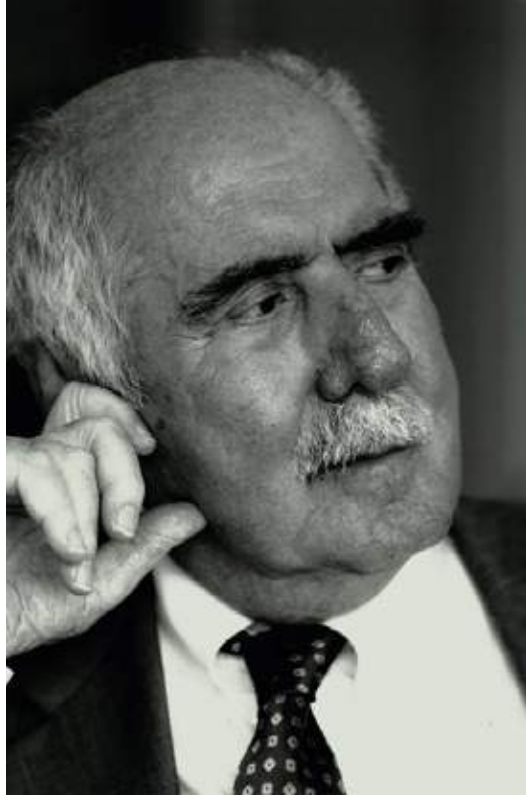
Şehir ve kent ayrımı yapmanın günümüz göstergeleri ve eğilimleri açısından önemli bir zorluğu var. Bir tekdüzelik yahut vurdumduymazlık ile kendimizi "Ne fark eder?" gibi ruhsuzluğa da bırakamıyoruz. Yaşadığımız, gördüğümüz, gezdiğimiz yerlere dair bir tanımlama gayreti sadır oluyor her daim.

Önce günümüzden başlayalım. İster kapitalist diyelim ismine istersek küreselleşme hangi düşünsel evrenin "tini" ile meşgulüz bakmak lazım. Doğru-yanlış, faydalı-zararlı, güzel-çirkin yahut ismine ne diyeceksek hangi kategoriden düşünüyoruz? Nazara aldığımız mihraklaşma ne üzere. Kanaatimce bir değer erozyonuna muhatap olduğumuz kadar, faydayı tabulaştıran da bir irtifadayız. Değerli ve önemli arasında bir sıkışmışlık yaşıyor, ruh ve şekil arasında sürekli gidip geliyoruz.

Bir gerçeği açıkça söylemek gerek. "Şehir" denilen öyle günümüz insanını çok da tatmin eden bir şey değil. Çünkü faydayı değil, değeri merkeze alır. Kültürü, irfanı, derinliği, çok boyutluluğu, hikmeti esas alır. Sembolik ihtişamlıdır. Çevre ve insan idraklidir. Güzele dair bir iklime, düşünceye ve hikmete sahiptir. Sadece muhitine değil, dünyaya söyleyecek sözlüdür. Bundan dolayıdır ki Üstat Turgut Cansever "Mimar'ın görevi dünyayı güzel-leştirmektir." der ve devam eder:

"Gökdelenleri inşa edenler bir nefsaniyet tavrını ortaya koymuş oluyorlar. 'Öyle bir şey yapayım ki yaptığım karşısında herkes eziklik duysun.' diyorlar. Yaptıkları şeyin büyüklüğünden, kendilerini kurtaracak bir gücün oluşacağını zannediyorlar. Minareyi yüksek yapanların tavrı, gökdeleni yapan tavrın tamamen aynıdır aslında.

Yani Kur'an kursunu çirkin yapan ve onun çirkin olmasından hiç rahatsızlık duymayan, bu çirkin de olsa

hayır işlediğini düşünene gökdeleni yapanın tavrının hiç farkı yok. Yamlığı, her ikisinin de nefsanî tavırla davranmalarından kaynaklanıyor. Mesela, Kur'an kursunu yaptıran da 'Ben, Kur'an kursunu yaptırayım, orada yetişenler bana dua etsinler ama dünya çirkinleşirse çirkinleşsin.' tavrını takmıyor. Şimdi 'Dünya nasıl olur da güzel olur?' sorusunu sormadan, bu konuda kendisini eğitmeden bu kararı veren kişi dünyayı çirkinleştirmeyi umursamayan kişi oluyor..."

Dünyayı Güzelleştirmek

"Güzel" önemli bir yönüyle insanın temyiz özelliği olarak karşımızda tüm çıplaklığıyla dursa da farklı bir boyutuyla çirkinliğin karşıtı olarak değil, aslında bir kemali, ulvi bir noktayı, marifeti, aşkınlığı sembolize etmektedir. Örneğin, Allah'ın güzel isimleri dendiğinde zihnimizde "Güzel olmayanı mı var?" gibi bir soru belirmez. Çünkü kastedilen mana güzelin doğrudan kendisinden ileri gelen bir irfan içerir. Karşıtlık barındırmaz.

İnsana değen tarafında benzer sentezler de gözlemlenebilir. İnsanın en güzel bir şekilde yaratılmasındaki "ahsen", eylem değeri bakımından ortaya konan "ihvan" ve işin nazarını, nazari kökenini ele veren "hüsn" hayatımızın tevhide amacına mihmendarlık yapar. Bundan dolayıdır ki insanın dünya ile ilgili hususiyetleri gündem yapıldığında öncelikli idraki, güzellik üzerine oluşmalıdır.

Güzellik insan için aynı zamanda bir ahlakıdır. "Ben, güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." Hadis-i Şerifi mucibince güzellik mevzunun alelade bir güzellik olmadığı hikmete değerlidir. İbni Asakir'in de dediği gibi "Güzelin güzeli güzel ahlakıdır." Güzel ahlakın özünde yatan gerçeklik de böylece doğal olarak güzel görmek, söylemek, eylemek, hissetmek ve düşünmekten; bir estetik şura her şartta yelken açmaktan geçmektedir.

İnsanın "cemel" ile olan insicamındaki "imar terennümü" bizatihi kendinden başlamak suretiyle aileden topluma, felsefeden mimariye, ekonomiden siyasete, çevre idrakinden dünya tasavvuruna

"din" alanlarını kapsayan genetik analizlerde aramasını tavsiye etmektedir.

Sembolik Düşünce

Cami, kilise ya da ilahi düşünce-nin bir tür biçim ile vücut bulduğu çeşitli mimari yapılar, monümantel/abidevi değeri olan eserler insanın aşkına/aşkınlığına getirdiği en üst değerlendirmelerdir. Bunun için başta yüceliğin bir sembolü olan gökyüzünün ve onu konu alan astronominin insan bilinci tarafından tasavvuru, ilmi göstergeleri mabet mimarisinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Mimari açıdan yelpazenin açılma biçiminin payı da kayda değerdir. Geniş bir perspektiften medeniyet vurgusu yapıldığında Batı, Doğu mimarisi; bir döneme atıfta bulunulduğunda Osmanlı, Rönesans, Grek mimarisi; bir üsluba vurgu yapılacaksa barok, rokoko, gotik mimari denir. Ya da büyüklüğüne ve özgünlüğüne göre "mescit, cami, ulu cami", "şapel, kilise, katedral" gibi tanımlamalar getirilir.

Üstat Cansever'in şu ifadesi meseleyi oldukça rahatlatmaktadır:

"İnançlarımız yani idrakimizin bize sağladığı, doğruluğuna inandığımız bilgi yaptıklarımıza aynen yansır. Yaptığımız ile inandıklarımız birbirinden ayrılmaz bir bütünlük teşkil eder. Çevrenin inşasında tercihlerimiz, yani mimari ve sanat tercihlerimiz inandıklarımızın eylem ve eserlerimizdeki tezahüründen ibarettir. İnançımızın tam bir tezahürüdür."

Yuğ Lekesi ya da Galaksi Şehirler

Ülkemiz açısından Tanzimat'a ve sonrasında yapılan vurgu erdemi temel dayanak noktası olarak ele alan şehirleşme biçiminin garip bir şekilde sekteye uğradığı ara bir döneme işaret eder. Böylesi bir girişimle şehirleşmenin ana hedefi sadece "Batı Avrupa tarzı şehirlerine benzeme" oldu. Üstat Cansever'in tabiri ile insan merkezli şehir-mahalle dokusu, manevi yapılanma bir kenara

her alana doğrudan etki eder. "Fihakika insanın yaptıkları inancının ve bu inançtan kaynaklı güzel algısının tam bir yansımasıdır."

Ruhun maddeye yansıması olarak da ifade edebileceğimiz bu durumda "şehir" tüm benliği ile açığa çıkmakta, meseleyi tüm vukufiyeti ile yere serilmektedir. "Çünkü nasıl ki ilahi ruh insana üflenmişse, insanın ruhu da şehre üflenmiş durumdadır." Şimdi dönüp önce kendimize, ailemize, mahallemize sonra da aynamız olan şehrimize ve dünyamıza bakıp nasıl insanlar olduğumuzu, ilahi güzellikten ne ölçüde nasiplendiğimizi, gayemizi ne denli özümsemişimizi kendi gözlerimiz ile görmeliyiz.

Bu yönleri ile şehre dair bir ahlak metafiziğine sahip oluruz. Aşkın düşünce-nin vücut bulması ile yaşadığımız yerler ancak bu sıklıkta "şehir" olur. Mekân, meselenin bu kısmında "şehir" unvanını alır. Bu detayda Üstat Cansever, şehrin nasılığının ve asli özelliğinin "ahlak" ve

birakılarak salt maddi sebeplere bağlanma ile sosyal yapının bozuma uğramasına, çevre idrakinin zayıflamasına sebep olundu. Hatta zaman ilerledikçe çıkarılan yasalar dümdüz yolların, koca koca apartmanların, araba hızına endeksli plan(sızlık)ların önünü açarak insanı şehrin hatta evinin içinde güvensiz bir alana itti.

Diğer yandan ülkemizin ve dünyanın gidişatı açısından tarım ve hayvancılığın yapısal değişimi, sanayileşmenin ve makineleşmenin etkisi şehir nüfusunda bir artış meydana getireceğini açık olarak gösterdi. Bu aslında kısa sürede büyük göç dalgalarına, köy nüfusunun giderek azalacağına, şehirleşmenin planlı olmadığı takdirde bir kaosa uğrayacağına işaret etti. Gettolaşma ve varoş kültürü bu ayıbın bir sonucu olarak şehirlere sirayet etti.

Bilfiil şehirlerde ortaya çıkan konut ihtiyacı ve şehirlerin hızla büyümesi bu öngörülerini takip etti. Gecekondulaşma, çarpık kentleşme gibi yapı bozumlarının artması bu dalğanın doğru okunmadığının, planlama yapılmadığının/ yapılmadığının nişanesi oldu. Bunu aşabilmek için de bir devlet organizasyonuna olan ihtiyaç her geçen gün arttı.

Üstat Cansever'in defaten üzerinde durduğu ve geleceğe sahip çıkmak adına bizleri uyardığı en önemli meselelerinden birisi de şehrin her daim canlı ve

sürekli olarak bir değişimin eşiğinde olduğu vurgusudur. Bu canlılık ve değişim süreçlerinde eğer otorite boşluğu olursa şehirler "yağ lekesi" şeklinde büyümeye devam eder, ediyor da. Tarım arazileri, su havzaları, ormanlar hatta köyler talan ediliyor. Kültürel miras hızla yok oluyor, toplumsal hafızaya hanel getiriliyor. Temelde de plansızlıktan dolayı salt yol açma üzerine kurulu bu yağ lekeleri şehirler ulaşımın meşruluğu üzerinden vücut buluyor. Ulaşım yatırımlarını -her ne kadar hoşumuza gitse de- öncelikli ve merkezietçi gören politik tercihin değişmesi bundan dolayı zorunludur.

Raylı sistemlerin her türlü, liman taşımacılığı, havaalanları hatta şehir merkezlerinden çıkartılmayan terminaler "şehrin merkezine" aşırı baskı yapmaktadır. İstanbul özelinde liman taşımacılığı ve metro ağı nüfusun artmasında ve kontrolsüzce etrafa saçılmasında ciddi bir etkiye sahiptir. Hâlbuki ikinci dünya savaşından sonra kendine gelen Batı, ulaşım sistemlerini sadece ulaşım için değil, şehirleşmenin bir unsuru olarak ele almıştır. Böylece hem tarihi doku korunmuş hem de büyüme sıhhatli gerçekleşmiştir.

Üstat Cansever'in ideal model olarak gördüğü plan ise "yıldız kümesi" biçimi denilen "galaksi şehir" yapılanmasıdır. Dolayısıyla ticari merkezlerin bütün faaliyetlerini bir tek ana merkez üzerine yığmaması önemli bir strateji-

dir. Böylelikle şehir ve nüfus yoğunlaşması belirli bir bölgeye sıkışmamakla kalmıyor, şehrin gelişimi için bir alan açılmış oluyor. Birbirini bağlayan, birbiriyle ilişkili ancak birbirinin çekim kuvvetine girmeyen ayrı ayrı kümelenmeler oluşuyor.

Şehir Planı

Son üç asırdır Batılılaşma türbülansına girdiğimiz dönem itibari ile birçok sahada olduğu gibi şehirleşmede de etkilenme kat sayımız hızla yükselmiştir. Özellikle Sened-i İttifak (1808) ile başlayan, Tanzimat (1836), Arazi Kanunnamesi (1858) ve ulus-devlet modeli ile devam eden süreç Osmanlı-İslam kültür anlayışı bakımından önemli kırılmalara sebep olmuştur. Üstat Cansever "Ev ve Şehir" kitabında üzerinde durulması yahut şehre doğrudan etki eden makro neden olarak -her ne kadar polemik konusu olsa da- toprak hukukunu/ mülkiyet sistemini ele almıştır. Genel takdim biçimi ile "imar" olarak beliren konuyu, yakın tarih perspektifi ve somut örnekleri ile birçok meselede olduğu gibi Tanzimat ve sonrası olarak değerlendirmiştir.

"Vakıf Şehri" olarak da adlandırdığımız şehir yapılanmasında vakıfların sosyal hayattaki fonksiyonları sadece yardımlaşma, gözetme gibi unsurlar üzerinden değil, şehrin doğal ve değer yapısının kamu adına korumaları olarak da görülmüştür. Tanzimat'tan sonra şehir toprak hukukunda yapılan değişik-

likler ve devletin mali olarak zayıflaması vakıflara ait kaynakların tükenmesine, neticede vakıf emlakının korunamaz olmasına ve etrafındaki yerlerin işgal edilmesine sebep olmuştur. Bu minvalde vakıf şehri hüviyeti ve hükmü alenen ihlal edilmiştir. Şehirlerin gardı düşürülmüş, darbeye müsait hale getirilmiştir.

Osmanlı'da camilerin, okulların, vakıf mülkiyetindeki yerlerin çevreleri ve kamu arsaları ranta alet edilmemiştir. Bu yüzden rant transferine imkân veren yapı kategorisi sadece ticari teşekküllere dayanmıştır. Bugünkü işleyişte maalesef kamu hizmet ve alt yapı yatırımları/ harcamaları şahsi kâr olarak transfer edilmektedir. Bu doğal olarak şehir düzenini ciddi bir şekilde bozmaktadır. Böylelikle bir taraftan yükselen yapı yapma hakkı şahsi ranta yardım ederken bir taraftan da boş yerlerin bilfiil nüfuzlu kişilerce işgal edilmesinin önü açılmış oluyor.

Batılılaşma tebarüzü ile "süreç odaklı şehir telakkisi" yerini Üstat Cansever'in ifadesi ile "donmuş şehir telakkisine" bırakmıştır. Böylelikle şehrin ölçek düzeyi tamamen tahrip edilerek kontrolsüz göçün önü tehlikeli bir biçimde açılmıştır. Bundan dolayı şehrin yeniden tanzimi, genişleme süreçleri, makro ve yerel imar planları geleceğe ışık tutar nitelikte olmalıdır. Değişimin kaçınılmazlığı göz önünden kaldırılmamalıdır. Özellikle kentleşme süreçleri ve iş/ geçim imkânları değerlendirildi-

ğinde merkezin yüksek binalarla yoğunlaştırılması gibi kaçamak ve sahte işlerle şehre darbe vurulmalıdır.

Tanzimat'tan sonra yine toprak hukukunda meydana getirilen değişimler, yapı hukukunu da büyük ölçüde etkilemiştir. Evlerin birkaç katlı olma özelliği, evlerin hiçbir şekilde yoğunlaşmadan oluşan toprak rantını engellemekteydi. Ancak sahip olunan toprak üzerinde çok katlı binalar yapılmasına hukuk yoluyla müsaade edilmesi evlerin ve iş binalarının ranta alet edilmesine sebep olmuştur. Ev ve toprak üzerindeki asgari ihtiyaç, fahiş artışlarla lüks kategorisine girmiştir. Dahası çok katlı binalar ile daire için alternatif kullanım biçimlerinin önü kesilerek zorunlu ikamet, zorunlu kullanım yani zorunlu yaşam dikte edilmiştir.

Bugünkü çarpık ve marazi kent görüntüsünün menşei bu düzenlemelerin yürürlük esasına dayanmaktadır. Şehre dair bir iyileşme oluşturulmak isteniyorsa ev ihtiyacı ve eve dair değer algısı ranta kurban verilmemelidir.

Bu konuda en önemli meselelerden biri de kamunun asli haklarının öncelikli olmasıdır. İngiltere'de hâlâ Osmanlı hukukunda olduğu gibi topraktan ya-

rarlanma hakkı şahıslarıdır fakat toprağın asli mülkiyeti kamuya aittir. Bu da devletin haksız kazanç noktasında ve spekülasyon oyunları çerçevesinde kamu yararı gözeterek müdahale etme imkanını elinde bulundurmasını sağlamaktadır. Benzer bir tasarım ile mülkiyet algısının kamu yararı bandında değerlendirilmesinin önü muhakkak açılmalıdır. Tahsisatta ve yapılaşmadaki mülki fevriyelik şehre darbe vurmaktadır.

Üstat Cansever, bugünkü kaba kent yapılanmasından kurtulmanın ve ülkemizi geleceğe taşıyabilecek şehirler kurmanın yolunun makro imar planlarının rant odaklarından, kısa yoldan zengin olma gibi farazi klişelerden, seçimlerde belediye kazanmanın ganimeti olarak görülmesinden uzaklaşarak gerçekleştirilebileceğini özellikle vurgulamaktadır. "İmar planı" artık tüm benliği ile sadece birkaç yol ve teknik çizim olmaktan çıkarılıp yeniden insanın imar misyonuna uygun değer ölçütü olarak "şehir planı" anlayışı ile ele alınmalıdır.

Dijital Alanda Telif Hakları, Sempozyumda Tartışıldı

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği; İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Telif Hakları Derneği'nin iş birliği ile Telif Hakları Sempozyumu gerçekleştirildi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde düzenlenen sempozyumda dijital alanda telif hakları konusu detayları ile konuşuldu. Sempozyuma Telif Hakları Derneği Başkanı Cafer Vayni, Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürü Dr. H. Ziya Taşkent, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Bulut, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mustafa Ateş, Cambridge Üniversitesi'nden Prof. Dr. Henning Majid Grobe Ruse Khan, ünlü sanatçı Orhan Gencebay ve çok sayıda akademisyen ile öğrenci katıldı.

İZÜ'lü Serhat Bulut Balkan Şampiyonu

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğrencimiz Serhat Bulut, Balkan U20 Atletizm Şampiyonasında 60 metre engelli kategorisinde Balkan Şampiyonu olarak altın madalya kazandı.

Türkiye'nin ev sahipliğinde dördüncü kez yapılan Balkan Salon Atletizm Şampiyonasında Milli atletler, başarılarıyla göz doldurdu. Özellikle erkeklerdeki branşlarda üst üste şampiyonluklar elde eden Ay-yıldızlı gençler, dördüncüsü yapılan Balkan U20 şampiyonasını madalya rekoru ile tamamladı. Türkiye'nin elde ettiği 8 altın, 6 gümüş, 7 bronz madalya, şampiyonanın dört yıllık geçmişindeki en başarılı sonuç oldu.

Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği öğrencilerinden Serhat Bulut 60 metre engelli koşuda 8.00'lik dereceyle Balkan Şampiyonu oldu ve altın madalya kazandı. Bulut'a ödülünü, Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu verdi.

Aday Öğrenciler Kış Okulunda Üniversite Deneyimini Yaşadı

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 27-29 Ocak tarihleri arasında düzenlediği "Aday Öğrenci Kış Okulu" programında üniversite sınavına hazırlanan öğrencileri kampüsünde ağırladı. Üniversitenin Halkalı kampüsünde üç gün boyunca gerçekleşen etkinliğe katılan öğrenciler akademisyenlerin verdiği derslere katılma fırsatı yakaladı. İZÜ'de eğitim hayatlarını sürdüren öğrencilerin konuştuğu seminerlere katılan aday öğrenciler, üniversite yaşamı, yurtdışı eğitimi ve staj konuları hakkında bilgi aldı.

İZÜ ve MÜSİAD Arasında İşbirliği Anlaşması İmzalandı

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (İZÜ) ile Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) arasında eğitim ve kamu alanlarını kapsayan işbirliği anlaşması imzalandı. MÜSİAD Genel Merkezi'nde gerçekleşen imza törenine İZÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Bulut ve MÜSİAD Genel Başkanı Abdurrahman Kaan katıldı.

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal İZÜ'ye Konuk Oldu

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde "Kariyer Planlama ve Başarı" konulu konferansta öğrencilerle bir araya geldi. Üniversitenin Halkalı Kampüsünde gerçekleşen programa akademisyenler ve öğrenciler yoğun ilgi gösterdi.

Konuşmasında, eğitim hayatı boyunca özel bir eğitim almadığını ve kendisine kariyer konusunda yol gösteren hiç kimsenin olmadığını belirten TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal, bir zamanlar kendisinin de konferansa katılan öğrenciler gibi olduğunu ifade etti. Geleceği şekillendirecek 5 büyük etkiden bahseden Prof. Dr. Mandal, şu anda 'büyük ekonomiye sahip' olarak

isimlendirilmeyen ülkelerin 2030 yılında dünyanın en büyük 12 ekonomisini oluşturacağını ve Türkiye'nin de bunlardan biri olduğunu söyledi.

Öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirilen programın ardından akademisyenler ile bir araya gelen Prof. Dr. Hasan Mandal, "Bilim, Teknoloji ve Yenilik Ekosisteminde Durum Değerlendirmesi ve TÜBİTAK Odaklı Yeni Süreçler" başlıklı bir sunum yaptı. Etkinlik sonrası kampüs turu yapan Prof. Dr. Mandal, İZÜ'lü öğrenciler ile sohbet etti.

TBMM Eski Başkanı Cemil Çiçek İZÜ'lü Öğrenciler ile Bir Araya Geldi

Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu Üyesi ve TBMM Eski Başkanı Cemil Çiçek, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (İZÜ) tarafından düzenlenen 'Türkiye'deki Yargı Reformları' başlıklı konferansta konuştu.

Çiçek, yargı reformunun dört ayağı olduğunu söyleyerek, "Günün ihtiyaçlarına cevap veren çağdaş yasalar yapmak. Uygun hizmet binaları, araç, gereç ve teknoloji imkanları ile birer insan reformudur. Yargı reformu eşittir insan reformudur" dedi. Çiçek, konuşmasının ardından öğrencilerin sorularını yanıtladı.

Koronavirüs Salgınının Sosyo Ekonomik Etkileri Online Konferansta Tartışıldı

Koronavirüs salgınının sosyo-ekonomik etkileri, alanında uzman isimlerin internet üzerinden katıldığı konferansta tartışıldı. Moderatörlüğünü İZÜ İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İbrahim Güran Yumuşak'ın yaptığı konferansta, salgın ve salgın sonrası etkilerini İZÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Bulut, İbn Haldun Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr.

Fuat Erdal, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman Özdemir, İstanbul Şehir Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ahmet F. Aysan, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nden Prof. Dr. Seyfettin Erdoğan ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nden Prof. Dr. Erdal T. Karagöl anlattı.

İZÜ Konuşmaları Akademisyen ve Öğrencileri Online Olarak Buluşturdu

İZÜ, koronavirüs salgını nedeniyle evde geçirilen dönemde dersler gibi etkinliklerini de dijital platforma taşıdı. Bu çerçevede birbirinden değerli İZÜ akademisyenleri teams programı üzerinden yapılan canlı yayınlarla öğrenciler ile buluştu.

Alanında uzman akademisyenlerin katıldığı İZÜ Konuşmalarında üç hafta boyunca hafta içi her gün 18:00'de gerçekleşti. Programa öğrenciler yoğun ilgi gösterdi.

Okçuluk Takımımız Türkiye Şampiyonu Oldu

Eskişehir'de düzenlenen 2019 - 2020 yılı KOÇFEST kapsamında, Üniversiteler Arası Türkiye Salon Okçuluk Şampiyonasında, Üniversitemiz Okçuluk takımı 2 farklı kategoride şampiyon oldu.

26 üniversite ve 148 sporcunun mücadele ettiği şampiyonada Makaralı Yay Karışık Takımda yarışan Melih Emre Demircan ve Beyzagül Yıldırım, yarı final maçında Aksaray Üniversitesi ile yapılan maçı 6 puan fark ile kazandıktan sonra, final maçında Süleyman Demirel Üniversitesi ile karşılaştı ve 1 puan fark ile şampiyon olmaya hak kazandı.

Aynı zamanda Makaralı Yay Kadın Takımda yarışan Beyzagül Yıldırım, Rabia Kaya ve Fatıma Sena Özdemir yarı finalde Bezmialem Üniversitesi ile karşılaştı ve 15 puanı aşkın bir fark ile finale çıkmaya hak kazandı. Finalde İstanbul Aydın Üniversitesi ile karşılaşan takımımız 3 puan fark ile yarışmayı şampiyon olarak tamamladı.

Aile Boyu İLİM YAYMALILAR

Dergimizde, "Aile Boyu İlim Yayma'lılar" bölümünde yurdumuzda kalan kardeşler, babalar ve oğullarının hikâyelerini sizlerle buluştururken, bugün olmasa bile yakın zamanda olacağını düşündüğümüz "Dededen Toruna İlim Yayma'lılar" başlığıyla da bu muhabbet köprüsünün devam edeceğini ümit ediyoruz.

Bu çerçevede 16. sayımızın konuğu ise Fendoğlu Kardeşler. Kendileriyle gerçekleştirdiğimiz röportajda hatıralarını dinleyecek onları tanıma fırsatı bulacağız.

Sizi Abdulkadir Fendoğlu, Ahmet Fendoğlu, Metin Fendoğlu ile baş başa bırakıyoruz, keyifli okumalar.

Abdulkadir Fendoğlu

Adıyaman Anadolu Öğretmen Lisesi'nden mezun olduktan sonra 2001 yılında İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nü kazanarak İstanbul ile ve İlim Yayma ailesi ile tanıştım. Adıyaman'dan İstanbul'a gelmek için hem heyecan hem de korku içerisinde yola çıkmak üzere iken bir akrabamın İstanbul'da okuyan bir arkadaşı sayesinde İlim Yayma Vakfı'nı tanıdım. Bu arkadaş sayesinde 10 gün Koca Mustafa Paşa'daki İlim Yayma Cemiyeti yurdunda misafir olarak kaldıktan sonra Vefa Yurdumuza gelerek mülakat aşamasından sonra İlim Yayma Vakfı ailesinin bir üyesi oldum. Yurda yerleştikten sonra başka yurtlarda kalan arkadaşlarımız ile görüştüğümüzde İlim Yayma da kalmanın farkını daha iyi anlıyordum. Yurtta görevli olarak çalışan ağabeylerimizin samimi ve candan tavırları sayesinde ailemizden farksız bir ortamda yaşıyorduk. Bir yıl sonra kardeşim Ahmet de üniversiteyi kazanıp İstanbul'a gelince onun da İlim Yaymalı olması birlikte yurtta güzel zamanlar geçirme-

mizi sağladı. Oda başkanlarımızın yeni gelenlere tavsiyeleri ve yol göstermeleri ile İstanbul'da kendimizi kaybetmemizde çok büyük bir etkendi. Ben de 3. ve 4. yıllarımda oda başkanlığı yaparak arkadaşlarıma yardımcı olmaya çalıştım. Yurtta bizler için yapılan ders, seminer, konferans, toplantı vb. etkinlikler bizleri farklı konularda eğitim almamıza katkı sağlıyordu. Tabi ki yurdumuzun yaptığı gezi etkinliklerini de unutmak mümkün değil. Öncelikle ilk aklıma gelen sabah namazında Eyüp Sultan'a gidilecek diye anons edilince herkesin listeye adını yazdırmak için koşmaları, İstanbul'un tarihi mekânlarını gezdiğimiz şehir turları ve il dışına yapılan turlar hepsi bir başka güzeldi. İlim Yayma sadece yatıp uyuyacak bir yer değildi aynı zaman da bir eğitim merkeziydi. Mezun olduktan sonra kısa da olsa yurtta gece sorumlusu olarak hizmet etmek de 4 yıl kaldığımız bu aileye çok güzel çalışmalar yapmamıza vesile oldu. 2006 yılında Erzurum'a öğretmen olarak atanınca yurttan ayrılmak zorunda kaldım. Beş yıl kaldığım yuvadan ayrılmak gerçekten zor oldu. Her zaman

İlim Yayma'da çalışmak aklımda kalmıştır ve orada çalışmaya devam etseydim diye düşünürüm. Şimdi de Adıyaman'ın Çelikhan ilçesinde bir ilkokulda müdür yardımcısı olarak görev yapıyorum.

Ahmet Fendoğlu

2002 yılında Adıyaman Anadolu Lisesi'ni bitirip üniversite sınavına girdim. Tercihlerimde hep İstanbul üniversiteleri vardı. İlk defa memleketimden çıkacaktım ama İstanbul dışında bir alternatif hiçbir zaman aklımın ucundan bile geçmedi. Benden 1 yıl önce Abdulkadir abim gittiği için daha da çok istiyordum İstanbul'da üniversite okumayı. Sonuçlar açıklandı hayalim gerçeğe dönüşmüştü. İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Elektronik ve Haberleşme Bölümü'nü kazanmıştım ve üniversite kampüsü Beşiktaş'taydı. Yakındaki bir devlet yurdu çıkmış olmasına rağmen İlim Yayma'nın manevi ve arkadaşlık ortamını abimden bildiğim için tercihim tabii ki İlim Yayma Yurdu oldu.

Yurda yerleştiğim ilk günden itibaren hem arkadaşlık ortamı hem yöneticilerimizin babacan tavırları ve tabii ki abimin yanımda olması ailemden ayrılmama rağmen yeni bir aile ortamına adım attığımı anlamama vesile oldu. Benim kalmaya başladığım 2002 yılında odalar 8 kişilik olmasına rağmen arkadaşlarımız arasındaki kardeşlik seviyesindeki uyum ve yardımlaşma ile hiçbir zaman problem yaşamadık ve hala görüşmeye devam ettiğimiz dostlukların ilk adımlarını atmış olduk.

İstanbul'un her zaman ikinci bir üniversite olduğunu duymuştum ve yaşayarak anlamaya başlamıştım. Fakat bundan azami derecede faydalanmamda yurdumuzun gerek İstanbul içindeki ve dışındaki gezilerin gerekse kültürel ve sosyal faaliyetlerin çok faydası oldu. İlk yılda bilgisayarım olmamasına rağmen yine yurdumuzdaki bilgisayar odasındaki paylaşımlı bilgisayarlar ile hem iletişim hem de okul için gerektiği durumlarda kullanma imkânı buldum.

Yurtta kalan Adıyamanlı arkadaşlarımızla da çok güzel bir uyum sağlamıştık ve bu da yine yeni ortama alışma konusunda çok yardımcı olmuştu. Yurdun bir diğer faydası da aynı bölümde okuyan abilerimiz ile fikir alışverişinde bulunup yardımlaşabilmektir. Her anlamda yardım ve destek alabileceğimiz bir ortama sahip olmamız sayesinde üniversite yıllarımızı verimli geçirerek ve donanımlı olarak yurttan ayrıldığımızı düşünüyorum.

Yurtta geçen 4 senelik dönemde bir çırpıda aklıma gelenler Çanakkale gezisi, Uludağ ve Bursa gezisi, İstanbul Miniaturk gezisi, şehir turları, Poyraz Köy piknikleri, boğaz turları, sinema geceleri, yılsonu eğlenceleri, alanında uzman kişilerin semi-

nerleri ve tabii ki Mahmut Toptaş hocamızın haftalık sohbetleri. Hepsinin ve daha birçok faaliyet sayesinde unutulmaz birçok anı ve arkadaşlığa sahip olduk.

Ayrıca sabah namazlarını toplu bir şekilde kıldığımız, birlikte sahur ve iftarlara uyandıığımız, bayramlarda memleketimize gidemediğimiz zaman buruk bir şekilde de olsa yurttaki arkadaşlarımızla geçirdiğimiz zamanların hepsi çok güzel anılar biriktirmemizi sağladı.

Mezuniyetim sonrası Nortel Netaş ve Alcatel-Lucent gibi firmalarda mühendis olarak çalıştıktan sonra kısa bir süre yurtdışında kalıp MBA tamamladım ve dönüşümde ürün yöneticisi ve satış müdürü olarak çalıştım. Şu anda Türk Havacılık ve Uzay Sanayii firmasında Kurumsal Pazarlama Yöneticisi olarak çalışmaktayım.

Bize bu imkânı ve yıllarımızı verimli bir şekilde geçirmemizi sağlayan değerli vakıf kurucuları, yöneticileri ve emeği geçen herkesten Allah razı olsun. Selametle.

Metin Fendoğlu

İstanbul'daki ilk evim, en huzurlu günlerim...

Elbette nasipten öteye köy olmaz ancak bazen insanın şansı belki de önünde rol model olarak çok başarılı çok kıymetli ağabeylerinin olmasıdır. İlim Yayma Vefa Yurdunda ailemizin ilk neferi olan Abdülkadir ağabeyimin İstanbul Üniversitesi'nde eğitime başlayıp yurdumuzda kalmasından sonra Ahmet ağabeyimin de Yıldız Teknik Üniversitesi'nde okumaya başlaması ile benim üniversite tercihlerim bu örnekler ışığında sadece İstanbul'da bir üniversiteye yönelmişti. Bu uğurda üniversite sınavlarına üçüncü girişimde İstanbul'da okumaya yetecek puanı elde etmişim. İstanbul'daki tüm üniversitelere girecek puanı almış olmama rağmen ağabeylerimin yönlendirmesi ile merkeze İlim Yayma Vefa Yurdu'nu alarak bir tercihte bulunmuştum ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesini tercih etmişim. Yurda giriş aşamasında yurt müdürümüz Muhlis Yamaner ve Ömer Aydın hocalarımızın mülakatından geçerek yurda yerleştim, 4 yıl boyunca yurttan hem kişisel hem manevi gelişimlerimize yönelik çok güzel programlar, geziler, kurslar ve sunulan imkânlar sayesinde karakterimizin şekillendiğini düşünüyorum ve bu nedenle bu çatı altında emeği olan herkes için dünya ve ahiret hayatlarının Allah'ın rahmet ve bereketi ile dolmasını temenni ediyorum. Öğrenciliğim döneminde Osman Öztürk hocamızın sohbetleri ve Mahmut Toptaş hocamızın tefsir sohbetleri en haz aldığım ve hatırımda kalan sohbetler olarak yer alıyor.

İnanır mısınız mezun olduktan uzunca bir süre herhangi bir formu doldururken adres kısmına istemsizce "Cemal Yener Toshiyalı Caddesi..." diye başlayıp düzelttiğim çoktur, bu nedenle bazı günler "Vefa" ya gelip boza içtiğimizde uzunca yurdumuza ve kaldığım odaların pencerelerine bakarım...

Bu güzel mekânın içini dolduran halis niyetler sayesinde bizler de bize nasip olana alarak hayat meşgalesine adım attık. 2012 yılında mezun olduğumdan itibaren özel sektörde Mali İşler, Denetim ve Finansal Raporlama alanlarında olmak üzere ve şu anda ise Şişecam'da Finansal Kontrolör olarak çalışmaya devam etmekteyim. Evliyim, Yaman adında Allah'ın güzel emaneti bir evlada babalık görevimi icra etmekle meşgulüm.

Bu vesileyle üzerimizde emeği olan tüm yöneticilerimize, kıymetli hocalarımıza selam eder ve en derin saygılarımı sunarım.

Bilişim Teknolojisinde Güven veren İş Ortığınız

CLOUD SOLUTIONS
NETWORK SOLUTIONS
FIELD AND SUPPORT
SYSTEM SOLUTIONS

Hewlett Packard
Enterprise

vmware®

aruba
NETWORKS

Microsoft

SOPHOS
Security made simple.

PUBLIC SECURITY
ITC SECURITY
NETWORK
WARE SOLUTIONS
PUBLIC SECURITY
ITC SECURITY
NETWORK
WARE SOLUTIONS

BULUT BİLİŞİM
SANALLAŞTIRMA
SİSTEM ÇÖZÜMLERİ
NETWORK ALTYAPISI
GÜVENLİK ÇÖZÜMLERİ

Bize ulaşın.

+90 (216) 331 35 90

0850 582 15 47

info@bilgisistemleri.com.tr

PUBLIC SECURITY
ITC SECURITY
NETWORK
SOFTWARE SOLUTIONS
PUBLIC SECURITY
ITC SECURITY
NETWORK
SOFTWARE SOLUTIONS
FIELD AND SUPPORT
SYSTEM SOLUTIONS
TELCO SOLUTIONS

İlim Yayma Vakfı Süleymaniye Yurt Projesi

İlim Yayma Vakfı Vefa Yurt Projemiz ilmin asırlardır merkezi olmuş İstanbulumuzun Fatih semtinde bulunmaktadır.

İlim Yayma Vakfı'nın ilme hizmet noktasında yaptığı güzide eserleri arasında yer alacağı bu projede tasarım noktasından tarihimize , kültürümüze uygun ve yenilikçi bir anlayışla inşa faaliyetleri devam etmektedir. Hizmete açılış tarihi olarak 2020-2021 eğitim dönemine yetiştirilmesi planlanmaktadır. Prestij yurdumuzda sosyal donatı alanları, engelli odaları ve birçok farklı konsepti ile zamanın ötesine hizmet edecek şekilde yapılmaktadır. Hizmete açıldığında 215 yatak kapasitesi ile ülkemiz için nitelikli insan gücü yetişmesine katkı sağlayacaktır.

VEFADAN TAŞAN İLİM

Zafer BİLGİ
Yurt Müdürü

İlim Yayma Vakfı Vefa İbn'ül Emin yurdu, kadim bir geleneğin modern hayatta neşvü nemâ bulmuş halidir.

Vefa, iç içe geçmiş dostlukların hasbilikle, yani sadece Hakkın rızası için menfaatsiz kardeşlikle yoğrulduğu mekândır.

Vefa, ilim yoluna çıkılan yolculukta kutlu bir dertlenme yeridir.

Vefa, ilmi donanmak için etrafını cami ağyarını mani bir ilim merkezidir.

Vefa, ümmetin derdiyle dertlenilen, ilmin satırdan sadıra aktığı nehirdir.

Vefa, hayatı bir kutlu amaç uğruna yaşamaya başlanılan irfan ocağıdır.

Vefa, dünyanın merkezi bir şehrin içersindeki merkezdir.

Vefa, Fatih'in kutlu fethinin ışığında ulemanın aydınlattığı kandildir.

Vefa, Şeyh Ebul Vefa'nın geçtiği yolların geçmektedir.

Vefa, Ebussuud'un arşınladığı yolları

arşınlamak, sıratı müstakimde daim olabilmektir.

Vefa, kitapla yoğrulmak, ilmi kuşanmak, bilgiye sevdalı bir ömre kucak açmaktır.

Vefa, kantinde Ömer Bey ile geçirilen çay muhabbetinde gizlenen ilimdir.

Vefa, birlikte çıkılan, izleri bir ömür silinmeyecek anılar bırakan seyahatlerdir.

Vefa, her gün başka bir kitaba merakla yelken açmaktır.

Vefa, kitaplarla sabahlarken kitabın arasında başını koyup uykuya dalmaktır.

Vefa, gece boyunca medrese odalarında ilmin derinliklerine yapılan yolculuklardır.

İşte bu değerlerle yetişen talebelerimizin yarım asırdır filizlendiği kaynaktır Vefa. Yurdumuzun avlusunda bulunan Ekmekçizade Medresesinin hücrelerinde dün olduğu gibi bugünde bu nesiller yetişmektedir. Buralarda aldığı ilmi pekiştiren talebeler mezun olduklarında, her biri gittikleri mekânı aydınlatmaktadırlar.

Yurdumuz, bulunduğu mekân itibarıyla kültürün, edebiyatın ve sanatın merkezinde yer aldığından, talebelerimiz bu fırsatı okuduğu okul gibi ikinci bir üniversite olarak, Şehr-i İstanbul'u okuyarak yaşamaktadırlar.

Vefa kültürü iki önemli ilkeyi bize hatırlatmaktadır:

1. Kula kulluk etmeyip sadece Hakka hizmeti ilke edinmek.
2. Hangi meslekten olursak olalım, tek derdimiz önce Hakkın rızasına sevdalı olmak.

Vefalı talebelerimiz, okudukları üniversiteyle birlikte, vefanın kültürünü ikinci bir üniversite olarak okuyorlardı. Ayrıca İstanbul şehrinin farkına varanlar bunu üçe çıkarıyorlardı. Vefadaki yurtta kalarak üniversite okumak, kıymetini bilenlere üç üniversite bitirme fırsatı veriyordu.

Bu nedenle Vefa'daki yurdumuzda üniversite okumak bir ayrıcalıktır. Tabii bu ayrıcalık, ilme merak duymak ve değer vermekle ilgilidir. Ne mutlu bu ayrıcalığı yaşayıp, ömrünü ilme adayanlara...

UMRE PROGRAMI

Vakfımızın, yurt öğrencilerimiz için organize ettiği ve yıllardır süregelen geleneği olan umre ziyareti programı bu sene de heyecan içerisinde gerçekleştirildi.

Yeryüzünün en kutsal şehri, Peygamber Efendimizin ve vahyin doğum yeri Mekke'de ve ilahî vahyin yaşandığı mübarek hicret yurdu olan Medine'de, sevgili Peygamberimizin ve ashabının yaşadığı mekânları gören, yürüdüğü yerlerde yürüyen öğrencilerimiz bu manevi iklimde umre ibadetlerini yerine getirdiler.

KUDÜS PROGRAMI

Öğrencilerimiz kültür turları kapsamında Bursa, Kütahya-Domaniç ve Bolu'yu gezdi.

Kadim geçmişine ve kültürüne sahip çıkan gençlerimiz, bu etkinlikler vesilesiyle hem kaynaşma imkânı elde ediyor hem de gezerken bilgi sahibi oluyor.

ODA BAŞKANLARI DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Yurdumuzda planlanan faaliyetlerin istişare edildiği ve öğrencilerimize çeşitli eğitimlerin verildiği programlarımızdan olan “Oda Başkanları Değerlendirme Toplantısı” 12 Mart 2020 tarihinde Vefa Salonumuzda gerçekleştirildi. Yurt Müdürümüz Zafer Bilgi'nin açılış konuşmasıyla başlayan program istişarelerle devam etti.

YURDUMUZ COVID-19 TEDBİRLERİ KAPSAMINDA DEZENFEKTE EDİLDİ

Yeni tip koronavirüs (COVID-19) tedbirleri kapsamında yurt binamızdaki tüm odalar, ortak alanlar ve Ekmekçizade Ahmet Paşa Medresesi ilaçlanarak dezenfekte edildi. Ayrıca yurt girişine ve tüm katlara dezenfektan-el temizleme solüsyonu takılarak öğrencilerimizin el hijyenini ön planda tutmayı ve muhtemel salgının önüne geçmeyi hedefledik.

HALIÇ TERSANESİ GEZİSİ

Yurt Müdürümüz Zafer Bilgi mihmandarlığında Osmanlı teknoloji ve sanayi tarihinin önde gelen tesislerinden olan Haliç Tersaneleri'ne gezi düzenlendi.

KORONAVİRÜS FAALİYETLERİMİZİ DURDURAMADI

Dünyayı kasıp kavuran yeni tip koronavirüs (COVID-19), dünyada birçok etkinliklerin iptal edilmesine neden olurken yurduzdaki etkinlikleri durduramadı. Faaliyetlerimizi ertelemek yerine online olarak gerçekleştirerek öğrencilerimizle “Düşünce Tarihi Okumaları”, “Karantina Günlerinde Çalışma Motivasyonu”, “Salgın Sürecinde Psikolojik Bağışıklık”, “İktisat Atölyesi Vefa Buluşması”, “Ramazan Sohbeti”, “Kudüs'ten İzlenimler” ve “Modern Türkiye'nin Gizli Mimarı: II. Abdülhamid Han” konulu etkinliklerimizle buluşmayı sürdürdük.

İlim Yayma Ailesi 15. Geleneksel 1 Ocak Buluşması

“İlim Yayma Ailesi 15. Geleneksel 1 Ocak Buluşması” Sabahat’in Zaim Üniversitesi Halkalı Kampüsü’nde yoğun bir katılımı ile gerçekleştirildi.

Düzenlenen programda açılış konuşmasını yapan VEFADER Başkanı Murat Mücahit Yentür: 1951’de tohumu atılan, 1973’te aynı kökten yeni bir filiz veren İlim Yayma Vakfı fidanından 2009’da bir vefa timsali olarak mezunlar derneğinin doğduğunu anlattı.

Bu yılki buluşmanın “Samimiyet” temasıyla düzenlendiğini dile getiren Yentür, şöyle konuştu:

“Samimiyet, bu millete ilmîni, emeğini, duasını ve fikrini in-fak etmektir. Samimiyet, İlim Yayma ile sevdalanıp VEFADER’de buluşarak kadim bir medeniyet tasavvuru düşünce heyecanlanıp sebat etmektir. Kudüs ve Doğu Türkistan için, elimizden kayıp giden gençlerimiz için, bilgi çağını kaçırmamak, kültürel yozlaşmaya karşı durmak, huzura vesile olmak, zalime haddini bildirip mazluma hakkını vermek için samimiyetle bir şeyler yapmalıyız.”

Yentür, lisans ve yüksek lisans öğrencilerine yönelik yürüt-tükleri proje bazlı burs desteği ile akademik ve kariyer danış-

manlığı öğrenci rehberliğini çok önemsediklerine dikkati çeke-rek burs çalışmaları için destek istedi.

AK Parti Grup Başkanvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu da vefanın anlamını Kur’an-ı Kerim’de Mekke’nin fethinin müj-delenmiş olduğu Fetih suresi’ndeki kelimenin anlam boyutuyla birbirlerini anlattıklarını kaydetti.

Bu toplantıların birbirlerine vefa göstermelerinin davaya, millete, ülkeye ve ümmete olan bir vefanın tekrarlanması ol-duğunu ifade eden Akbaşoğlu, “VEFADER’in geçmişine vefalı, geleceğe yeni bir paradigma ve medeniyet anlayışı çerçevesin-de, ülkemizin güçlü ve büyük Türkiye olarak dünya sahnesinde yerini almasını, adil ve merhametli yeni bir dünya kurma nok-tasındaki gayretini ve samimiyetini zafere ulaştırmasını istiyorum.” diye konuştu.

AK Parti Grup Başkanvekili Cahit Özkan ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde ülkeye ve millete hizmet etmek, gönül coğrafyasında yakılan ateşi söndürmek, insanlığa yeniden adaleti ve barışı egemen kılmak için mücadele verdik-lerini anlattı.

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal da İlim Yayma Vakfı'nın ilme ve insana yatırım noktasındaki çalışmalarında TÜBİTAK'ın önemli bir paydaş olduğunu belirtti.

Türkiye'nin savunma sanayisindeki başarısının yüzde 15'ten yüzde 70'lere çıktığına dikkati çeken Mandal, yerli otomobille birlikte bunun savunma sanayisinin dışındaki sektörlerle de yayıldığını söyledi.

İZÜ Rektörü Prof.Dr. Mehmet Bulut ise ilim, irfan ve hikmet yolunun yolcuları olduklarını dile getirerek İlim Yayma Vakfı'nın sadece Türkiye'de değil Balkanlar'dan Kafkaslar'a kadar dünyanın dört bir yanında mensupları olduğunu kaydetti.

Konuşmaların ardından, TBMM Başkanı Mustafa Şentop'a ulaştırılmak üzere derneğin kuruluşunun 15. yılı dolayısıyla Hakkâri Derecik Gelişen Köyü İlk ve Ortaokulu'ndaki 15 öğrenciye verilen eğitim desteği için hazırlanan belge AK Parti Grup Başkanvekilleri Özkan ve Akbaşoğlu'na takdim edildi.

Programa, İlim Yayma Vakfı Genel Sekreteri Nurettin Alan, vakfın yönetim kurulu üyeleri ve mensupları katıldı.

İLİM YAYMA
VAKFI

Bizi SOSYAL MEDYA HESAPLARIMIZDAN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ

www.iyv.org.tr

[/ilimyaymavakfi](https://www.instagram.com/ilimyaymavakfi)

BAĞIŞLARINIZ İÇİN HESAP NUMARALARIMIZ

 Fatih/İstanbul - Şubesi
HESAP TÜRÜ : TL
HESAP NO : 376240 - 17
İBAN NO : TR40 0020 3000 0037 6240 0000 17

 Kızıtaşı/İstanbul - Şubesi
HESAP TÜRÜ : TL
HESAP NO : 8739485
İBAN NO : TR37 0020 5000 0087 3948 5000 03

 Tophane/İstanbul - Şubesi
HESAP TÜRÜ : TL
HESAP NO : 371358 - 5
İBAN NO : TR71 0020 6000 5800 3713 5800 05

 Beyazıt/İstanbul - Şubesi
HESAP TÜRÜ : TL
HESAP NO : 00158007302431134
İBAN NO : TR55 0001 5001 5800 7302 4311 34

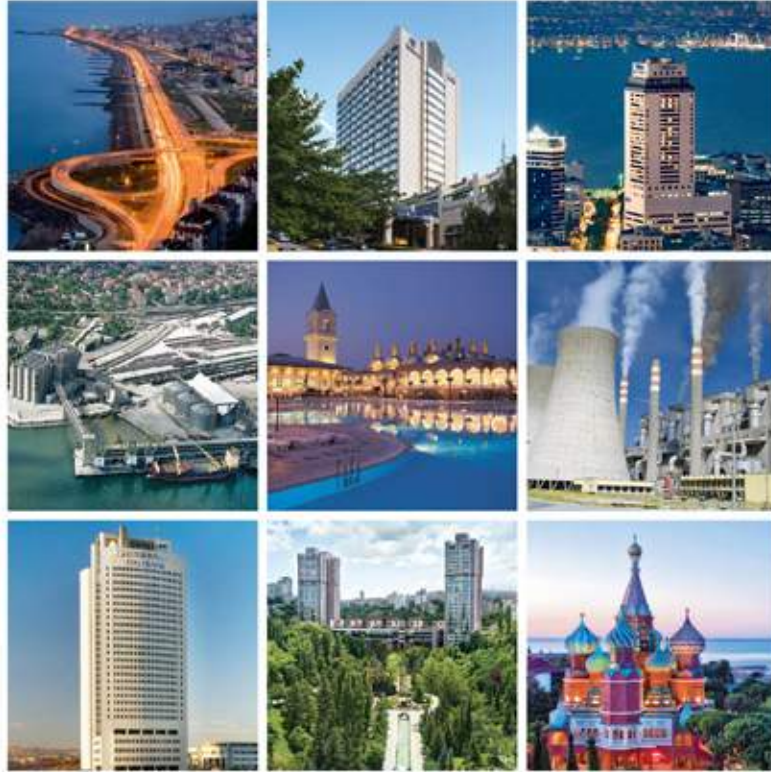
ONLINE BAĞIŞ
İÇİN OKUTUNUZ

MNG 1962 YILINDAN BU YANA 58 YILDIR ÜLKEMİZİN HİZMETİNDE

- İlk termik santraller Tunçbilek, Seyitömer ve Afşin-Elbistan
- Uluslararası otel zincirini Ankara ve İzmir Hilton'larla ülkemize getiren ilk özel sektör
  - Ankara'nın ilk gökdelenleri Halkbank Genel Müdürlüğü ve Dikmen Vadisi Kuleleri
  - Magic Life der Club Kiriş ile ülkemizin ilk 2000 yataklı 5 yıldızlı oteli
  - Topkapı ve Kremlin Palaslarla ülkemizin ilk tematik otelleri ve
- Dünyanın 16 ülkesinde Türk iş gücü ve Türk inşaat malzemesiyle inşa edilen otoyol, demiryolu, baraj, stad, su boru hattı arıtma tesisi, konut kompleksi, gökdelen ve
  - İstanbul Yeni Havalimanı'yla dünyanın en büyük havalimanı

MNG OLARAK İLKLERİ YAPMAK KEYFİMİZDİR.

**DÜNYADA HAKETTİĞİ YERE
HIZLA İLERLEYEN ÜLKEMİZİN
SONSUZA KADAR HİZMETİNDEYİZ.**

MNG
ŞİRKETLER GRUBU

Geleneksel sanatlarımızı yaşatmak gönüllere değer

*Memleketimizin değerini biliyoruz,
değerlerine değer katıyoruz.
Türk-İslam Sanatlarının
yaşatılmasına katkıda bulunuyoruz.*

